06.05.2026 17:23:03
ΨΗΦΙΑΚΑ
ΥΠΟΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟ
ΑΠΟ
VARVARA ZACHARAKI



ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

5 Μαΐου 2026 | ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ | Αρ. Φύλλου **2517**

## ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. απόφ. 271/27-04-2026

**Τροποποίηση εντατικού Κοινού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεολογίας (επισπεύδον) σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το European Wergeland Centre, με τίτλο «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»).**

Η ΣΥΓΚΛΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τον ν. 4957/2022 «Νέοι Ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των Α.Ε.Ι. με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις» (Α' 141), και ειδικότερα τα άρθρα 79 έως και 88,

2. την υπό στοιχεία 135557/Ζ1/01-11-2022 εγκύκλιο του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων «Εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4957/2022 "Νέοι ορίζοντες στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα: Ενίσχυση της ποιότητας, της λειτουργικότητας και της σύνδεσης των ΑΕΙ με την κοινωνία και λοιπές διατάξεις" (Α' 141) για την οργάνωση και λειτουργία προγραμμάτων μεταπτυχιακών σπουδών και λοιπά θέματα»,

3. την υπό στοιχεία 18137/Ζ1/16-02-2023 κοινή υπουργική απόφαση «Καθορισμός των προϋποθέσεων και της διαδικασίας οργάνωσης Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών με μεθόδους εξ αποστάσεως εκπαίδευσης στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.)» (Β' 1079),

4. τον ν. 4386/2016 «Ρυθμίσεις για την έρευνα και άλλες διατάξεις» (Α' 83),

5. το π.δ. 85/2013 «Ίδρυση, μετονομασία, ανασυγκρότηση Σχολών και ίδρυση Τμήματος στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών» (Α' 124),

6. τον ν. 3374/2005 «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων - Παράρτημα διπλώματος» (Α' 189), και ιδίως τα άρθρα 14 και 15,

7. την υπό στοιχεία Φ5/89656/Β3/13-08-2007 απόφαση «Εφαρμογή του Συστήματος Μεταφοράς και Συσσώρευσης Πιστωτικών Μονάδων» (Β' 1466),

8. τον ν. 4589/2019 «Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις» (Α' 13), και ειδικότερα την παρ. 2 του άρθρου 15,

9. την υπ' αρ. 249/30-12-2025 (Β' 7379) απόφαση της Συγκλήτου του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών για την τροποποίηση του κανονισμού Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών του ΕΚΠΑ,

10. την απόφαση πιστοποίησης του Συμβουλίου Αξιολόγησης και Πιστοποίησης της Ε.Θ.Α.Α.Ε. (συνεδρία υπ' αρ. 40η/24-05-2024),

11. την υπ' αρ. 145/05-07-2024 απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ με την οποία ιδρύθηκε το ΚΠΜΣ με τίτλο «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») του Τμήματος Θεολογίας σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και το European Wergeland Centre (Β' 4041),

12. την υπ’ αρ. 141/13-10-2025 (Β’ 5679) απόφαση της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ, με την οποία τροποποιήθηκε το ΚΠΜΣ με τίτλο «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») του Τμήματος Θεολογίας σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Τμήμα Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και το European Wergeland Centre,

13. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών του ΚΠΜΣ «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό» (συνεδρίαση 02-03-2026),

14. το Ειδικό Πρωτόκολλο Συνεργασίας μεταξύ των συνεργαζόμενων Τμημάτων,

15. το απόσπασμα πρακτικού της Επιτροπής Μεταπτυχιακών Σπουδών του ΕΚΠΑ (7η συνεδρία 24-03-2026),

16. το απόσπασμα πρακτικού της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ (7η συνεδρία 02-04-2026),

17. το γεγονός ότι με την παρούσα δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού,

18. το γεγονός ότι οι διατάξεις της παρούσας δεν αφορούν σε διοικητική διαδικασία για την οποία υπάρχει υποχρέωση καταχώρισης στο ΕΜΔΔ - ΜΙΤΟΣ, αποφασίζει:

Την τροποποίηση και τη λειτουργία του εντατικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Θεολογίας σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το European Wergeland Centre, με τίτλο «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») από το ακαδημαϊκό έτος 2026-2027, ως ακολούθως:

Άρθρο 1
ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Το Τμήμα Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών θα οργανώσει και θα λειτουργήσει από το ακαδημαϊκό έτος 2025-2026, σε συνεργασία με το Παιδαγωγικό Τμήμα Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης και το Τμήμα Φιλολογίας του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών και το European Wergeland Centre, Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) με τίτλο «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»), σύμφωνα με τις διατάξεις της απόφασης αυτής και τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.

Άρθρο 2
ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ-ΣΚΟΠΟΣ

2.1 Το Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΠΜΣ) «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») έχει ως αντικείμενο τις σπουδές σε θέματα ταυτότητας και διαμόρφωσής της στην εκπαίδευση μέσω των μαθημάτων (Θρησκευτικά, Γλώσσα, Ιστορία, Λογοτεχνία, Εκπαίδευση στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα) του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών και την ανάπτυξη Ικανοτήτων για Δημοκρατικού Πολιτισμού (Συμβούλιο της Ευρώπης).

2.2 Σκοπός του ΠΜΣ «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» («Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») είναι να προσφέρει επιστημονική εξειδίκευση και να αποτελέσει αφετηρία για ερευνητικές πρωτοβουλίες στο νέο πεδίο που αναπτύσσεται με βάση το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό και τις εφαρμογές του στην εκπαίδευση, τυπική, μη τυπική και άτυπη, τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον δημοκρατικό πολιτισμό, την επικοινωνία, τον πολιτισμό, την ταυτότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη. Παράλληλα, στοχεύει να δημιουργήσει το εξειδικευμένο πλαίσιο προβληματισμού, επίγνωσης και δράσης στην κοινωνία για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την αντιμετώπιση του λαϊκισμού, του εξτρεμισμού, του ρατσισμού, της μισαλλοδοξίας, των διακρίσεων φύλου, θρησκείας, χρώματος κ.ά. και τη βελτίωση και την αλλαγή της ζωής όλων και ιδιαίτερα των αδύναμων, ευάλωτων και ευπαθών ομάδων. Με την προσφορά δίγλωσσων σπουδών, στοχεύει να αναπτύξει διεθνές δίκτυο επιστημόνων-ερευνητών που να εφαρμόζουν στην πράξη την ανάπτυξη των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό και να ερευνούν τα αποτελέσματα των εφαρμογών στον άνθρωπο και τον περιβάλλοντα κόσμο.

2.3 Με την επιτυχή ολοκλήρωση του προγράμματος οι απόφοιτοι θα είναι ικανοί να:

- Διδάσκουν στην εκπαίδευση, τυπική και μη τυπική, αναπτύσσοντας τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό των μαθητών/τριών και προάγοντας τη δημοκρατία και τη συμπερίληψη στα σχολεία και άλλα εκπαιδευτικά περιβάλλοντα, φυσικά και ψηφιακά,

- αναλύουν το εννοιολογικό μοντέλο, των είκοσι Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, που χρειάζονται τα άτομα για να λειτουργήσουν ως δημοκρατικά και διαπολιτισμικά ικανοί πολίτες,

- χρησιμοποιούν στη διδακτική πράξη τις είκοσι Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό και τους 138 περιγραφικούς δείκτες συμπεριφορών, που τις επεξηγούν για τη στόχευση, την ανάπτυξη και την αξιολόγηση της επάρκειας Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό των εκπαιδευομένων,

- ενδυναμώνουν τους εκπαιδευόμενους/-ες να ες να σκέφτονται κριτικά, να ανταστοχάζονται και διαμορφώνουν την ταυτότητά τους με τις αξίες, τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις στάσεις δημοκρατικού πολιτισμού ώστε να ενεργήσουν ως ικανοί/ές και αποτελεσματικοί/ές δημοκρατικοί πολίτες,

- εφαρμόζουν στην πράξη σύγχρονες δημοκρατικές προσεγγίσεις της διδακτικής πρακτικής, του προγραμματισμού της και της αξιολόγησής της,

- υιοθετούν δημοκρατικούς και ομαδοσυνεργατικούς τρόπους εργασίας και συνεργασίας σε όλες τις διαστάσεις του εκπαιδευτικού τους έργου,

- εμβαθύνουν κριτικά, βιωματικά και δημιουργικά σε ζητήματα ταυτότητας, πολιτισμικής πολυμορφίας, πλουραλισμού, επικοινωνίας, θεολογίας και διαπολιτισμικού διαλόγου στην εκπαίδευση,

- διαχειρίζονται αποτελεσματικά μέσω ποικίλων μεθόδων και τεχνικών αμφιλεγόμενα ζητήματα στην εκπαίδευση/στην τάξη, που σχετίζονται ειδικά με θέματα θρησκείας, ιστορίας, γλώσσας, πολιτισμού, φύλου, ηθικής, βιοηθικής, και δικαιωμάτων,

- σχεδιάζουν και εφαρμόζουν έρευνα της κοινωνικής και εκπαιδευτικής πραγματικότητας χρησιμοποιώντας ποικίλες μεθοδολογικές προσεγγίσεις,

- αναπτύσσουν τις προσωπικές Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό και τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη ώστε να μετασχηματίζουν τη γνώση και την εμπειρία τους σε εφαρμογές στο εκπαιδευτικό ή άλλο έργο τους.

Το Κ.Π.Μ.Σ. θα υλοποιηθεί στην ελληνική γλώσσα και την αγγλική γλώσσα. Το ελληνόφωνο πρόγραμμα είναι διακριτό ως προς την υλοποίησή του από το αγγλόφωνο πρόγραμμα.

Άρθρο 3
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ

3.1 Για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (ΔΜΣ) κάθε μεταπτυχιακός φοιτητής οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς σε οκτώ (8) από το σύνολο των προσφερόμενων μαθημάτων του ΠΜΣ και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εβδομήντα πέντε (75) ECTS. Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες παρακολουθούν υποχρεωτικά 4 μαθήματα ανά εξάμηνο (3 υποχρεωτικά και 1 επιλογής).

3.2 Το ΠΜΣ απονέμει MA in «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ. «Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») με τις εξής ειδικεύσεις:

1. «Religion, Education and Competences for Democratic Culture» («Θρησκεία, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»)

2. «Language, History, and Literature in Education and Competences for Democratic Culture» («Γλώσσα, Ιστορία και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»)

3. «Education for Democratic Citizenship (EDC)-Human Rights Education (HRE) and Competences for Democratic Culture» («Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη-Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»)

Άρθρο 4
ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΚΑΙ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ

4.1 Στο Π.Μ.Σ. γίνονται δεκτοί πτυχιούχοι πανεπιστημίων των Σχολών/των Τμημάτων που αφορούν την Εκπαίδευση, τυπική και μη τυπική και αντικειμένων του Αναλυτικού Προγράμματος Σπουδών που διδάσκονται στην Εκπαίδευση όλων των βαθμίδων και συναφών Τμημάτων της ημεδαπής ή Τμημάτων αναγνωρισμένων ομοταγών ιδρυμάτων της αλλοδαπής, καθώς και πτυχιούχοι Τ.Ε.Ι. συναφούς γνωστικού αντικειμένου.

4.2 Ο ανώτατος αριθμός των εισακτέων φοιτητών/τριών στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ορίζεται σε εκατό (100) ανά ειδίκευση, τριακόσιοι (300) συνολικά. Ο ανώτατος αριθμός εισακτέων προσδιορίζεται σύμφωνα με τον αριθμό των διδασκόντων του Π.Μ.Σ. και την αναλογία φοιτητών-διδασκόντων, την υλικοτεχνική υποδομή, τις αίθουσες διδασκαλίας, την απορρόφηση των διπλωματούχων από την αγορά εργασίας.

4.3 Επιπλέον του αριθμού εισακτέων γίνεται δεκτό ένα (1) μέλος των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. κατ’ έτος, εφόσον το έργο που επιτελεί στο Ίδρυμα είναι συναφές με το γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

4.4 Οι υπότροφοι του ΙΚΥ, οι αλλοδαποί υπότροφοι του ελληνικού κράτους, για το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με αυτό του Π.Μ.Σ., εισάγονται χωρίς εξετάσεις.

Άρθρο 5
ΤΡΟΠΟΣ ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ

5.1 Η επιλογή των φοιτητών/τριών γίνεται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, τον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών ΕΚΠΑ και τις προβλέψεις του παρόντος Κανονισμού.

5.2 Κάθε Σεπτέμβριο με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, δημοσιεύεται και αναρτάται στην ιστοσελίδα των συνεργαζόμενων Τμημάτων, του Συνεργαζόμενου φορέα και του Ιδρύματος προκήρυξη για την εισαγωγή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στο Π.Μ.Σ. Οι σχετικές αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ., σε προθεσμία που ορίζεται κατά την προκήρυξη και μπορεί να παραταθεί με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών. Για το αγγλόφωνο Πρόγραμμα Σπουδών το ΚΠΜΣ δύναται με απόφαση της Ε.Π.Σ. να δέχεται αιτήσεις όλο τον χρόνο.

5.3 Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών αναθέτει στη Σ.Ε. τη διαδικασία επιλογής των εισακτέων.

5.4 Απαραίτητα δικαιολογητικά είναι:

- Αίτηση συμμετοχής
- Βιογραφικό σημείωμα
- Φωτοτυπία δύο όψεων της αστυνομικής ταυτότητας ή του Διαβατηρίου
- Αντίγραφο πτυχίου ή βεβαίωση περάτωσης σπουδών
- Αναλυτική βαθμολογία προπτυχιακών μαθημάτων
- Πιστοποιητικό γλωσσομάθειας αγγλικής γλώσσας επιπέδου τουλάχιστον Β2
- Μία Συστατική επιστολή
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις, εάν υπάρχουν
- Αποδεικτικά επαγγελματικής ή ερευνητικής δραστηριότητας, εάν υπάρχουν
- Πιστοποιητικό ελληνομάθειας ή επαρκής, διαπιστωμένη από την Επιτροπή Επιλογής Εισακτέων του ΠΜΣ, γνώση της ελληνικής γλώσσας για αλλοδαπούς υποψήφιους, οι οποίοι επιθυμούν να συμμετέχουν σε ΠΜΣ που διοργανώνεται στην ελληνική γλώσσα.
- Αναγνώριση ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών της αλλοδαπής.

5.5 Για τους/ις φοιτητές/τριες από ιδρύματα της αλλοδαπής, που δεν προσκομίζουν πιστοποιητικό αναγνώρισης ακαδημαϊκού τίτλου σπουδών από τον Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π., ακολουθείται η ακόλουθη διαδικασία:

Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών ορίζει επιτροπή αρμόδια να διαπιστώσει εάν ένα ίδρυμα της αλλοδαπής ή ένας τύπος τίτλου ιδρύματος της αλλοδαπής είναι αναγνωρισμένα.

Η επιτροπή ελέγχει εάν ένα ίδρυμα της αλλοδαπής ή ένας τύπος τίτλου ιδρύματος της αλλοδαπής συμπεριλαμβάνονται στο σχετικό Μητρώο των αλλοδαπών ιδρυμάτων που τηρεί και επικαιροποιεί ο Δ.Ο.Α.Τ.Α.Π.

Αν το ίδρυμα της αλλοδαπής ανήκει στον κατάλογο ιδρυμάτων του άρθρου 307 του ν. 4957/2022, τότε ο υποψήφιος υποχρεούται να προσκομίσει βεβαίωση τόπου σπουδών, η οποία εκδίδεται και αποστέλλεται από το πανεπιστήμιο της αλλοδαπής. Αν ως τόπος σπουδών ή μέρος αυτών βεβαιώνεται η ελληνική επικράτεια, ο τίτλος σπουδών δεν αναγνωρίζεται, εκτός αν το μέρος σπουδών που έγιναν στην ελληνική επικράτεια βρίσκεται σε δημόσιο Α.Ε.Ι.

5.6 Η αξιολόγηση των υποψηφίων και η επιλογή των εισακτέων γίνεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια:

- Βαθμός πτυχίου (ποσοστό 30%)
- Συνάφεια του πτυχίου ΑΕΙ και των γνώσεων του υποψηφίου με το γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ (ποσοστό 10%)
- Πιστοποιημένη γνώση αγγλικής γλώσσας (ποσοστό 10% για το ανώτατο επίπεδο-Γ2)
- Γνώση άλλων ξένων γλωσσών-μέχρι 2 επίπεδο Β2 (ποσοστό 5%)
- Επιστημονικές δημοσιεύσεις, συμμετοχή σε συνέδρια-μέχρι 5 (ποσοστό 15%)
- Κατοχή μεταπτυχιακού ή διδακτορικού διπλώματος (ποσοστό 20%)
- Επιμόρφωση με συναφές περιεχόμενο από Πανεπιστήμιο ή Δημόσιο Φορέα, τουλάχιστον 7 μηνών και 300 ωρών (μέχρι 2) (ποσοστό 10%).

Με βάση τα συνολικά κριτήρια, η Σ.Ε. καταρτίζει τον πίνακα αξιολόγησης των φοιτητών/τριών και τον καταθέτει προς έγκριση στην Ε.Π.Σ.

Οι επιτυχόντες/ουσες θα πρέπει να εγγραφούν στη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. εντός δεκαπέντε (15) ημερών από την απόφαση της Ε.Π.Σ.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας (με μαθηματική στρογγυλοποίηση στην ακέραιη μονάδα της κλίμακας 100), εισάγονται οι ισοβαθμήσαντες υποψήφιοι, σε ποσοστό που δεν υπερβαίνει το 10% του ανώτατου αριθμού εισακτέων.

Σε περίπτωση μη εγγραφής ενός ή περισσοτέρων φοιτητών/τριών, θα κληθούν να εγγραφούν στο Π.Μ.Σ. οι επιλαχόντες/ουσες (αν υπάρχουν), με βάση τη σειρά τους στον εγκεκριμένο αξιολογικό πίνακα.

Άρθρο 6
ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΦΟΙΤΗΣΗΣ

6.1 Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ. που οδηγεί στη λήψη Μεταπτυχιακού Διπλώματος Σπουδών (Μ.Δ.Σ.) ορίζεται σε ένα (1) ακαδημαϊκό έτος χωρίς θερινές διακοπές, στο οποίο περιλαμβάνεται και ο χρόνος εκπόνησης διπλωματικής εργασίας ή παρακολούθησης 2 μαθημάτων που περιλαμβάνουν εκπόνηση επιστημονικών εργασιών τη θερινή περίοδο.

6.2 Υπάρχει δυνατότητα μερικής φοίτησης, έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών.

Δικαίωμα υποβολής αίτησης για μερική φοίτηση έχουν:

α) Οι φοιτητές που αποδεδειγμένα εργάζονται τουλάχιστον είκοσι (20) ώρες την εβδομάδα,

β) οι φοιτητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες,

γ) οι φοιτητές που είναι παράλληλα αθλητές και κατά τη διάρκεια των σπουδών τους ανήκουν σε αθλητικά σωματεία εγγεγραμμένα στο ηλεκτρονικό μητρώο αθλητικών σωματείων του άρθρου 142 του ν. 4714/2020 (Α’ 148), που τηρείται στη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού (Γ.Γ.Α.) υπό τις ακόλουθες προϋποθέσεις:

γα) για όσα έτη καταλαμβάνουν διάκριση 1ης έως και 8ης θέσης σε πανελλήνια πρωταθλήματα ατομικών αθλημάτων με συμμετοχή τουλάχιστον δώδεκα (12) αθλητών και οκτώ (8) σωματείων ή αγωνίζονται σε ομάδες των δύο (2) ανώτερων κατηγοριών σε ομαδικά αθλήματα ή συμμετέχουν ως μέλη εθνικών ομάδων σε πανευρωπαϊκά πρωταθλήματα, παγκόσμια πρωταθλήματα ή άλλες διεθνείς διοργανώσεις υπό την Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, ή

γβ) συμμετέχουν έστω άπαξ, κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους στο πρόγραμμα σπουδών για το οποίο αιτούνται την υπαγωγή τους σε καθεστώς μερικής φοίτησης, σε ολυμπιακούς, παραολυμπιακούς αγώνες και ολυμπιακούς αγώνες κωφών. Οι φοιτητές της παρούσας υποπερίπτωσης δύνανται να εγγράφονται ως φοιτητές μερικής φοίτησης, μετά από αίτησή τους που εγκρίνεται από την Κοσμητεία της Σχολής.

Η διάρκεια της μερικής φοίτησης δεν υπερβαίνει το διπλάσιο της διάρκειας της κανονικής φοίτησης. Εφαρμόζεται και στην περίπτωση αυτή η ανώτατη διάρκεια φοίτησης.

6.3 Υπάρχει δυνατότητα παράτασης, έπειτα από αιτιολογημένη αίτηση του φοιτητή και έγκριση από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών. Η παράταση δεν υπερβαίνει τα δύο ακαδημαϊκά έτη της κανονικής φοίτησης του Π.Μ.Σ. Έτσι, ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών ορίζεται στα τρία (3) ακαδημαϊκά έτη.

6.4 Οι φοιτητές/τριες που δεν έχουν υπερβεί το ανώτατο όριο φοίτησης, έπειτα από αιτιολογημένη αίτησή τους προς την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών, δύνανται να διακόψουν τη φοίτησή τους για χρονική περίοδο που δεν υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα. Αναστολή φοίτησης χορηγείται για σοβαρούς λόγους (στρατιωτική θητεία, ασθένεια, λοχεία, απουσία στο εξωτερικό κ.ά.).

Η αίτηση πρέπει να είναι αιτιολογημένη και να συνοδεύεται από όλα τα σχετικά δικαιολογητικά αρμόδιων δημόσιων αρχών ή οργανισμών, από τα οποία αποδεικνύονται οι λόγοι αναστολής φοίτησης. Η φοιτητική ιδιότητα αναστέλλεται κατά τον χρόνο διακοπής της φοίτησης και δεν επιτρέπεται η συμμετοχή σε καμία εκπαιδευτική διαδικασία. Τα εξάμηνα αναστολής της φοιτητικής ιδιότητας δεν προσμετρώνται στην προβλεπόμενη ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης.

Τουλάχιστον δύο εβδομάδες πριν από το πέρας της αναστολής φοίτησης, ο/η φοιτητής/τρια υποχρεούται να επανεγγραφεί στο πρόγραμμα για να συνεχίσει τις σπουδές του/της με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του/της ενεργού φοιτητή/τριας. Οι φοιτητές/τριες δύνανται με αίτησή τους να διακόψουν την αναστολή φοίτησης και να επιστρέψουν στο Πρόγραμμα μόνο στην περίπτωση που έχουν αιτηθεί αναστολή φοίτησης για δύο συνεχόμενα ακαδημαϊκά εξάμηνα. Η αίτηση διακοπής της αναστολής φοίτησης πρέπει να κατατίθεται το αργότερο δύο εβδομάδες πριν από την έναρξη του δεύτερου εξαμήνου της αναστολής.

Η διάρκεια αναστολής ή παράτασης του χρόνου φοίτησης συζητείται και εγκρίνεται κατά περίπτωση από τη Σ.Ε., η οποία και εισηγείται στην Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών.

Άρθρο 7
ΦΟΙΤΗΣΗ ΣΤΟ ΠΜΣ

7.1 Το Π.Μ.Σ. ξεκινά το χειμερινό εξάμηνο μετά από απόφαση της Ε.Π.Σ. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις δύναται να ξεκινά και το εαρινό εξάμηνο. Δύναται εφόσον παρατηρείται αυξημένη ζήτηση να ξεκινά μία ή δύο από τις τρεις ειδικεύσεις.

7.2 Για την απόκτηση διπλώματος του Π.Μ.Σ. απαιτούνται συνολικά εβδομήντα πέντε (75) πιστωτικές μονάδες (ECTS). Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες παρακολουθούν υποχρεωτικά 4 μαθήματα ανά εξάμηνο (3

υποχρεωτικά και 1 επιλογής), σύνολο 8 μαθήματα στα εξάμηνα μαθημάτων. Όλα τα μαθήματα διδάσκονται εβδομαδιαίως και, κατά περίπτωση, περιλαμβάνουν βιωματικά εργαστήρια (workshops) και διδακτική πρακτική (teaching practicum). Η Πρακτική Άσκηση σε φορείς και χώρους εργασίας είναι προαιρετική και τα ECTS (15) της δεν προσμετρώνται στα 75 που απαιτούνται για τη λήψη του διπλώματος.

7.3 Η διδασκαλία και η συγγραφή της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας γίνονται στην αγγλική ή την ελληνική γλώσσα, ανάλογα με το πρόγραμμα σπουδών (ελληνόφωνο ή αγγλόφωνο) που θα επιλέξει ο/η φοιτητής/τρια.

7.4 Κατά τη διάρκεια των σπουδών, οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες υποχρεούνται σε παρακολούθηση και επιτυχή εξέταση μεταπτυχιακών μαθημάτων και σε διενέργεια έρευνας που οδηγεί στην εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ή εναλλακτικά, στην παρακολούθηση δύο υποχρεωτικών μαθημάτων κατά τη θερινή περίοδο, στα οποία περιλαμβάνεται η διενέργεια της έρευνας και η εκπόνηση επιστημονικών εργασιών (15 ECTS).

7.5 Η εκπόνηση της διπλωματικής εργασίας ή η παρακολούθηση των δύο υποχρεωτικών μαθημάτων πραγματοποιείται κατά τη θερινή περίοδο και πιστώνεται με δεκαπέντε (15) ECTS.

7.6 Η διδασκαλία των μαθημάτων γίνεται εξ αποστάσεως, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και όσα ορίζονται στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργία του Π.Μ.Σ. Η εκπαιδευτική διαδικασία είναι κατά 75% σύγχρονη και 25% ασύγχρονη, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία και τον Κανονισμό του ΕΚΠΑ.

7.7. Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις εξ αποστάσεως ή με εκπόνηση εργασιών καθ’ όλη τη διάρκεια του εξαμήνου ή μπορεί να στηριχθεί σε ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου, γραπτές εργασίες, ασκήσεις ή και να εφαρμόσει συνδυασμό όλων των παραπάνω. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον/ην διδάσκοντα/ουσα του κάθε μαθήματος. Κατά τη διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων, ως μεθόδων αξιολόγησης, εξασφαλίζεται υποχρεωτικά το αδιάβλητο της εξ αποστάσεως εξεταστικής διαδικασίας.

7.8. Για τη φοίτησή τους στο ΚΠΜΣ οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να διαθέτουν τα εξής: Ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο ή tablet, πρόσφατο λειτουργικό σύστημα Windows ή MacOs ή iOS ή Android, σύνδεση στο διαδίκτυο, φυλλομετρητή ή την ειδική εφαρμογή (όπου απαιτείται) για την πρόσβαση στην πλατφόρμα τηλεδιάσκεψης, κάμερα, ηχεία και μικρόφωνο, για την επικοινωνία με τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα. Μετά την εγγραφή τους οι φοιτητές/τριες τηρούν ιδρυματικό λογαριασμό.

7.9. Για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ΚΠΜΣ, ο ελάχιστος αριθμός εγγεγραμμένων φοιτητών/τριών για τη λειτουργία μιας ειδίκευσης ορίζεται στους/στις δεκαπέντε (15). Για τα μαθήματα επιλογής ο ελάχιστος αριθμός εγγεγραμμένων φοιτητών/τριών ορίζεται στους/στις επτά (7) και ο μέγιστος στους/στις τριάντα πέντε (35), ανάλογα με τις ανάγκες του ΠΜΣ. Η δήλωση των επιλεγόμενων μαθημάτων γίνεται από τους/τις φοιτητές/-τριες σε καθορισμένο χρονικό διάστημα πριν την έναρξη κάθε εξαμήνου. Οι φοιτητές/τριες επιλέγουν 2 επιλεγόμενα μαθήματα με σειρά προτίμησης.

Ο αριθμός και το είδος των προσφερόμενων μαθημάτων επιλογής τελούν υπό την έγκριση της ΕΠΣ και δύνανται να τροποποιούνται βάσει του συνολικού αριθμού των ενεργών φοιτητών/-τριών ανά ειδίκευση. Σε εξαιρετικές περιπτώσεις και κατόπιν απόφασης της ΕΠΣ, δύναται να προσφέρονται στους/στις φοιτητές/-τριες μαθήματα από άλλη ειδίκευση του Π.Μ.Σ.

7.10. Το ενδεικτικό πρόγραμμα των μαθημάτων ανά ειδίκευση διαμορφώνεται, ως εξής:

| Βασικός κορμός- Υποχρεωτικά Μαθήματα όλων των ειδικεύσεων | | |
|---|---|---|
| **Α εξάμηνο** | Διδακτικές ώρες | ECTS |
| Ταυτότητα και διαπολιτισμικός διάλογος στην εκπαίδευση/ **Identity and intercultural dialogue in education** | 42 | 9 |
| Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα / **Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education** | 42 | 9 |
| Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Εκπαίδευση: Έρευνα, Θεωρίες Μάθησης και Διδασκαλία (πρακτική)/ **Competences for Democratic Culture and Education : Research, Learning theories, and Teaching (teaching practicum)** | 42 | 9 |
| 1 επιλεγόμενο μάθημα ειδίκευσης (βλ. παρακάτω λίστα μαθημάτων ανα ειδίκευση) | 26 | 3 |
| Σύνολο | | 30 |
| **Β εξάμηνο:** | | |
| **Βασικός κορμός- Υποχρεωτικά Μαθήματα όλων των ειδικεύσεων** | | |
| Έρευνα: μεθοδολογία και εφαρμογές/ **Research: methodology and applications** | 45 | 11 |
| **Υποχρεωτικά Μαθήματα ειδίκευσης** | | |
| Διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων και η διαχείρισή τους στην τάξη/**Teaching Controversial issues and their management in the classroom (μάθημα ειδίκευσης)** | 39 | 8 |
| Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Παιδαγωγική: Διδακτική Μεθοδολογία και Εκπαίδευση στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη/Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (πρακτική)/**Competences for Democratic Culture and Pedagogies: Didactics and Education for Democratic Citizenship/Human Rights Education (teaching practicum) (μάθημα ειδίκευσης)** | 39 | 8 |
| 1 επιλεγόμενο μάθημα ειδίκευσης (βλ. παρακάτω λίστα μαθημάτων ανά ειδίκευση) | 26 | 3 |
| Σύνολο | | 30 |

| | | |
|---|---|---|
| **Θερινή περίοδος (κοινή για όλες τις ειδικεύσεις): (1 από τις 2 επιλογές)** | | |
| **Διπλωματική Εργασία** | | 15 |
| ή 2 μαθήματα με εκπόνηση έρευνας: | | |
| Εκπαιδευτική και Κοινωνική έρευνα: εφαρμογή έρευνας και επιστημονική αρθρογραφία/ **Educational and social research: applied research and scientific article writing** | 42 | 9 |
| Ψηφιακή Πολιτειότητα – Επιθετικός Λόγος στις δημοκρατικές κοινωνίες/ **Digital Citizenship- Aggressive language in democratic societies** | 36 | 6 |
| Προϋποθέσεις για τη λήψη διπλώματος: | | |
| **Α’ εξάμηνο (4 μαθήματα: 3 υποχρεωτικά και 1 επιλεγόμενο)** | | 30 |
| **Β εξάμηνο (4 μαθήματα: 3 υποχρεωτικά και 1 επιλεγόμενο)** | | 30 |
| **Θερινή Περίοδος (Διπλωματική Εργασία ή 2 μαθήματα με εκπόνηση μικρής έρευνας και συγγραφή επιστημονικού άρθρου)** | | 15 |
| **Γενικό Σύνολο** | | **75** |

| |
|---|
| **Επιλεγόμενα Μαθήματα Ειδίκευσης (1 ανά εξάμηνο)** |
| **Religion, Education and Competences for Democratic Culture** (Θρησκεία, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό) |
| **Α εξάμηνο** |
| Βίβλος και δημοκρατικός πολιτισμός/ **Bible and Democratic Culture** |
| Ορθόδοξη Θεολογία και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Orthodox Theology and Democratic Culture** |
| Θρησκείες και Ανθρώπινα Δικαιώματα/ **Religions and Human Rights** |
| Διδασκαλία για το Ολοκαύτωμα/ **Teaching about the Holocaust** |
| Ισλάμ και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού/ **Islam and Competences for Democratic Culture** |
| Φιλοσοφία της Θρησκείας, Δημόσιος Λόγος και Δημοκρατικός Πολιτισμός / **Philosophy of Religion, Public Reason and Democratic Culture** |
| Πολιτισμική Διπλωματία και Σχεδιασμός Παρέμβασης για Δημοκρατικό Πολιτισμό (για σχολεία/ΜΚΟ/δήμους/μουσεία/ψηφιακά περιβάλλοντα)/ **Cultural Diplomacy and Democratic Culture Project Design for schools/NGOs/municipalities/museums/digital environments** |
| Εξατομικευμένη και Μικρο-ομαδική Διδακτική Υποστήριξη: Σχεδιασμός Μελέτης, Συνεργασία με Οικογένεια και Συμπερίληψη/**Individualised and Small-Group Learning Support: Study Skills, Family Engagement and Inclusion** |

| |
|---|
| **Β Εξάμηνο** |
| Σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης/**Modern Pedagogies in Religious Education** |
| Χριστιανισμός και Διάλογος για τις ανθρώπινες ελευθερίες και τη θρησκευτική ετερότητα/ **Christianity and Dialogue on Human Freedom and Religious Diversity** |
| Εκπαίδευση και Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης/ **Education and Sustainable Development Goals** |
| Βιοηθικά ζητήματα σε θρησκευτικό πλαίσιο/**Bioethical Issues in Religious Context** |
| Ισλαμική Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Islamic Education and Democratic Culture** |
| Σύγχρονα Θρησκευτικά Κινήματα, κοσμοθεωρίες και μη θρησκευτικές πεποιθήσεις στη Θρησκευτική Εκπαίδευση/ **Modern Religious Movements, worldviews and non-religious convictions** |
| Δημοκρατία και Χριστιανισμός στην Ανατολική Μεσόγειο/ **Democracy and Christianity in the Eastern Mediterranean** |
| Θρησκεία, Ριζοσπαστικοποίηση, Ανθεκτικότητα και Διαθρησκειακή Οικοδόμηση Ειρήνης (peacebuilding) / **Religion, Radicalisation, Resilience and Interfaith Peacebuilding** |
| Εφαρμογές Ψηφιακών Τεχνολογιών στη Διδασκαλία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού / **Digital Applications in Humanities and Social Sciences Teaching and Competences for Democratic Culture** |

| |
|---|
| **Επιλεγόμενα Μαθήματα Ειδίκευσης/Specialization: Γλώσσα, Ιστορία και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/Language, History, and Literature in Education and Competences for Democratic Culture** |
| **Α εξάμηνο** |
| Γλώσσα, Κοινωνία και Ταυτότητα / **Language, Society and Identity** |
| Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δράμα/Θέατρο στην Εκπαίδευση/ **Intercultural Education and Drama/Theatre in Education** |
| Ταυτότητα, Έθνος και Κόσμος στη σχολική εκπαίδευση / **Identity, Nation and the World in school Education** |
| Σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων για μια «ανοιχτή» εκπαίδευση/ **Curriculum design for an "open" education** |
| Τεχνικές διδασκαλίας και αξιολόγηση σε δημοκρατικό πλαίσιο/ **Teaching methods and assessment in a democratic framework** |
| Διδασκαλία για το Ολοκαύτωμα/ **Teaching about the Holocaust** |
| Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό και Συνολική Προσέγγιση του Σχολείου/ **Reference Framework of Competences for Democratic Culture and Whole-School Approach** |
| Πολιτισμική Διπλωματία και Σχεδιασμός Παρέμβασης για Δημοκρατικό Πολιτισμό (για σχολεία/ΜΚΟ/δήμους/μουσεία/ψηφιακά περιβάλλοντα)/ **Cultural Diplomacy and Democratic Culture Project Design for schools/NGOs/ municipalities/museums/ digital environments** |
| Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/ |

| |
|---|
| **Teachers’ Personal and Professional Growth and Competences for Democratic Culture** |
| Εξατομικευμένη και Μικρο-ομαδική Διδακτική Υποστήριξη: Σχεδιασμός Μελέτης, Συνεργασία με Οικογένεια και Συμπερίληψη/**Individualised and Small-Group Learning Support: Study Skills, Family Engagement and Inclusion** |
| **Β εξάμηνο** |
| Ιστορική Μνήμη, Συγκρούσεις και Συμφιλίωση στην Εκπαίδευση **/ Historical Memory, Conflict and Reconciliation Education** |
| Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μέσω του Α.Π.Σ Γλώσσας, Ιστορίας και Λογοτεχνίας (Πρωτοβάθμια-Δευτεροβάθμια)/ **Human Rights Education through the Language, History and Literature Curricula (Primary and Secondary Education)** |
| Τέχνες/Τέχνη στην Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Arts/Art in Education and Democratic Culture** |
| Δημοκρατική ηγεσία τάξης και σχολείου/ **Democratic Leadership in the classroom and in school** |
| Παιδαγωγική της Ειρήνης, επίλυση συγκρούσεων και διαμεσολάβηση/**Peace Education, Conflict Resolution and Mediation** |
| Εφαρμογές Ψηφιακών Τεχνολογιών στη Διδασκαλία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού / **Digital Applications in Humanities and Social Sciences Teaching and Competences for Democratic Culture** |
| Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Κοινωνική Συνοχή στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης/**Education, Democracy, and Social Cohesion in the Age of Artificial Intelligence** |
| Ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους στον δημοκρατικό πολιτισμό/ **Hate speech and hate crimes in democratic culture** |
| Κριτική Ανάλυση Λόγου, Ιδεολογία και Ιστορική Μνήμη στον Δημόσιο και Θεσμικό Λόγο: Εφαρμογές στην εκπαίδευση**/ Critical Discourse Analysis, Ideology and Historical Memory in Public and Institutional Discourse: Applications to Education** |
| Εκπαίδευση και Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης/ **Education and Sustainable Development Goals** |

| |
|---|
| **Επιλεγόμενα Μαθήματα Ειδίκευσης/Specialization:** Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/ **Education for Democratic Citizenship (EDC) and Human Rights Education (HRE) and Competences for Democratic Culture** |
| **Α εξάμηνο** |
| Τεχνικές διδασκαλίας και αξιολόγηση σε δημοκρατικό πλαίσιο/ **Teaching methods and assessment in a democratic framework** |
| Πληροφορική και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/ **ICT and Competences for Democratic Culture** |
| Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δράμα/Θέατρο στην Εκπαίδευση/ **Intercultural Education and Drama/Theatre in Education** |
| Διδασκαλία για το Ολοκαύτωμα/ **Teaching about the Holocaust** |
| Θεμελιώδεις αρχές του φιλελεύθερου και δημοκρατικού πολιτεύματος **/ Fundamental Principles of Liberal Democracies** |

| |
|---|
| Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό και Συνολική Προσέγγιση του Σχολείου/ **Reference Framework of Competences for Democratic Culture and Whole-School Approach** |
| Πολιτισμική Διπλωματία και Σχεδιασμός Παρέμβασης για Δημοκρατικό Πολιτισμό (για σχολεία/ΜΚΟ/δήμους/μουσεία/ψηφιακά περιβάλλοντα)/ **Cultural Diplomacy and Democratic Culture Project Design for schools/NGOs/municipalities/museums/digital environments** |
| Εξατομικευμένη και Μικρο-ομαδική Διδακτική Υποστήριξη: Σχεδιασμός Μελέτης, Συνεργασία με Οικογένεια και Συμπερίληψη**/ Individualised and Small-Group Learning Support: Study Skills, Family Engagement and Inclusion** |
| **Β εξάμηνο** |
| STEM και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού/ **STEM and Competences for Democratic Culture** |
| Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη μέσω του ΑΠΣ (Πρωτοβάθμια-Δευτεροβάθμια)/ **Education for Democratic Citizenship through the Curriculum (Primary and Secondary Education)** |
| Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό στην προσχολική εκπαίδευση/ **Competences for Democratic Culture in pre-school Education** |
| Τέχνες/Τέχνη στην Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Arts/Art in Education and Democratic Culture** |
| Μετασχηματιστική Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός στη Φυσική Αγωγή/ **Transformative Education and Democratic Culture in Physical Education** |
| Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Κοινωνική Συνοχή στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης/**Education, Democracy, and Social Cohesion in the Age of Artificial Intelligence** |
| Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας ως δεύτερη γλώσσα και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού/ **Teaching English as a second language and Competences for Democratic Culture** |
| Εκπαίδευση και Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης/ **Education and Sustainab**le Development Goals |
| Ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους στον δημοκρατικό πολιτισμό/ **Hate speech and hate crimes in democratic culture** |
| Εκπαιδευτική Πολιτική και Συστήματα: Διακυβέρνηση, Μεταρρυθμίσεις και Επαγγελματικές ευκαιρίες / **Education Policy & Systems Lab: Governance, Reforms, and Professional opportunities** |
| Εφαρμογές Ψηφιακών Τεχνολογιών στη Διδασκαλία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού / **Digital Applications in Humanities and Social Sciences Teaching and Competences for Democratic Culture** |

**Β. Περιεχόμενο/Αναλυτική περιγραφή Μαθημάτων:**

<table>
<tr><td colspan="3">Κοινός κορμός- Υποχρεωτικά Μαθήματα όλων των ειδικεύσεων</td></tr>
<tr><td>Α εξάμηνο</td><td>Διδ. ώρες</td><td>ECTS</td></tr>
<tr><td>Ταυτότητα και διαπολιτισμικός διάλογος στην εκπαίδευση/ Identity and intercultural dialogue in education</td><td>42</td><td>9</td></tr>
<tr><td colspan="3">Περιγραφή: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν και να προσδιορίζουν τις διαδικασίες της διαμόρφωσης των ταυτοτήτων (προσωπικές/κοινωνικές/πολιτισμικές κ.ά.) και της αναγνώρισης των πολλαπλών ταυτοτήτων στο πλαίσιο του σχολείου (τυπική εκπαίδευση) αλλά και ευρύτερα (μη τυπική και άτυπη εκπαίδευση). Προσεγγίζοντας σύγχρονες θεωρίες για την ταυτότητα αναγνωρίζουν τη σημασία που έχει το σχολικό περιβάλλον και οι παιδαγωγικές προσεγγίσεις που αναπτύσσονται σε αυτό, καθώς και τα μοντέλα προσέγγισης και διαχείρισης των πολιτισμών, της πολυπολιτισμικότητας, του πλουραλισμού, της πολυμορφίας και της ετερότητας. Επιπλέον, στη διάρκεια του μαθήματος μελετάται διεξοδικά η διαπολιτισμική διάσταση της εκπαίδευσης σε θεωρητικό επίπεδο και στις εφαρμογές της. Μελετάται και συγκριτικά με βάση άλλα μοντέλα εκπαίδευσης και έμφαση στη διαμόρφωση της ταυτότητας σε δημοκρατικό πλαίσιο.<br>Ειδικότερα οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι:<br>1. Ταυτότητα και Εκπαίδευση.<br>2. Ταυτότητα-Εξουσία-Εκπαίδευση.<br>3. Ταυτότητα στην ψηφιακή δημόσια σφαίρα: Κοινότητες, πόλωση, συγκρούσεις αξιών και πολιτισμικοί πόλεμοι.<br>4. Αποδιδόμενη και επιτυγχανόμενη θέση- μετασχηματιστική δυναμικής της εκπαίδευσης.<br>5. Πολιτισμικά συναφείς και βιώσιμες παιδαγωγικές.<br>6. Πολιτισμός και βιώσιμη ανάπτυξη.<br>7. Πολιτισμική πολυμορφία/διαφορετικότητα και συναφείς παιδαγωγικές.<br>8. Διαπολιτισμική εκπαίδευση και πολυπολιτισμική εκπαίδευση.<br>9. Από τον σχεδιασμό στην πράξη: Εφαρμογή πολιτικών ισότητας και κοινωνικής συνοχής στο σχολικό περιβάλλον.</td></tr>
<tr><td>Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα/ Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education</td><td>42</td><td>9</td></tr>
</table>

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες ικανοί/ες να προσδιορίζουν και να περιγράφουν τα χαρακτηριστικά των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων/ Human Rights, την προέλευση, την ιστορία και τη φιλοσοφία πίσω από αυτά (συμπεριλαμβανομένων των Δικαιωμάτων των Παιδιών/ Children’s Rights), ώστε να μπορούν να τα διδάσκουν εντός της σχολικής τάξης, να τα εφαρμόζουν στη διδακτική τους πρακτική και να τα προωθούν στο πλαίσιο της τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης. Δίνεται έμφαση στις αρχές που διέπουν την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα/ Human Rights Education, όπως ορίζονται διεθνώς (εκπαίδευση *πάνω* στα ανθρώπινα δικαιώματα/ education about, εκπαίδευση *μέσω* των ανθρωπίνων δικαιωμάτων/ education through και εκπαίδευση για τα ανθρώπινα δικαιώματα/ education for) και στις διεπαφές της με την Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη/Education for Democratic Citizenship.

Παράλληλα, το μάθημα εστιάζει σε παιδαγωγικές μεθόδους που προωθούν τις αξίες των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην πράξη (μαθητοκεντρικές και διαδραστικές παιδαγωγικές) τόσο εντός της σχολικής τάξης όσο και σε επίπεδοσχολικής κοινότητας, με στόχο τη δημιουργία σχολείων και ομάδων φιλικών στα ανθρώπινα δικαιώματα / rights-friendly και τη σύνδεσή τους με μια συνολική σχολική προσέγγιση / whole-school approach.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην καλλιέργεια των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό / Competences for Democratic Culture ως προστατευτικών παραγόντων (protective factors) έναντι φαινομένων πόλωσης / polarisation, ρητορικής μίσους / hate speech, και διαδικασιών ριζοσπαστικοποίησης / radicalisation (χωρίς απλουστεύσεις και χωρίς στιγματισμό). Στο πλαίσιο αυτό, οι φοιτητές/τριες εισάγονται σε βασικές αρχές δεοντολογίας, προστασίας και παραπομπής / ethics, safeguarding & referral (όρια ρόλου εκπαιδευτικού, συνεργασία με φορείς, προστασία δεδομένων), καθώς και σε τρόπους αποτίμησης εκπαιδευτικών παρεμβάσεων με ήπιους δείκτες (soft indicators) και ποιοτικά τεκμήρια (qualitative evidence).

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Εισαγωγή στα Ανθρώπινα Δικαιώματα.
2. Ανθρώπινη αξιοπρέπεια.
3. Αρχές EDC/HRE (about/through/for) και παιδοκεντρικές προσεγγίσεις.
4. Τα δικαιώματα των παιδιών.
5. Δικαίωμα στην εκπαίδευση/Εκπαίδευση ως ανθρώπινο δικαίωμα.
6. Δικαιώματα και ευθύνες των πολιτών σε μια δημοκρατική κοινωνία.
7. Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού στην εκπαιδευτική πράξη.
8. Ικανότητες δημοκρατικού πολιτισμού, πόλωση και ανθεκτικότητα απέναντι στη ριζοσπαστικοποίηση & τον φανατισμό.
9. Σχολεία φιλικά στα Ανθρώπινα Δικαιώματα-Συνολική Σχολική Προσέγγιση.
10. Δεοντολογία, προστασία και παραπομπές (βασικό πρωτόκολλο ρόλων & συνεργασίας).

| | | |
|---|---|---|
| Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Εκπαίδευση: Έρευνα, Θεωρίες Μάθησης και Διδασκαλία (πρακτική)/ **Competences for Democratic Culture and Education: Research, Learning theories, and Teaching (teaching practicum)** | 42 | 9 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να εμβαθύνουν στη σχέση του Πλαισίου Αναφοράς των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό με την εκπαίδευση σε δύο βασικά επίπεδα: α) την έρευνα (σχεδιασμός και συγγραφή) και β) τη διδασκαλία (θεωρίες μάθησης και σχεδιασμός διδασκαλίας). Το μάθημα έχει εργαστηριακό και σεμιναριακό χαρακτήρα και λειτουργεί ως γέφυρα ανάμεσα στη θεωρία και την πράξη με πρακτική για όσους και όσες αποσκοπούν στην εξασφάλιση παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας. Προς αυτήν την κατεύθυνση είναι σχεδιασμένες οι δραστηριότητες εντός των μαθημάτων. Αρχικά, οι φοιτητές/τριες εισάγονται στις βασικές αρχές της επιστημονικής μεθοδολογίας, ώστε να μπορούν να διατυπώνουν ερευνητικά ερωτήματα, να αναζητούν και να αξιολογούν έγκυρες επιστημονικές πηγές και να σχεδιάζουν μεθοδολογικά τεκμηριωμένες ερευνητικές προτάσεις. Μελετώνται τα βασικά στάδια μιας μικρής κλίμακας έρευνας: καθορισμός ερευνητικού ερωτήματος, επιλογή μεθοδολογικής προσέγγισης (ποσοτικής, ποιοτικής ή μεικτής), συλλογή δεδομένων (συνέντευξη, ερωτηματολόγιο, παρατήρηση, ανάλυση μαθησιακών προϊόντων), ανάλυση και παρουσίαση αποτελεσμάτων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συγγραφή ερευνητικής πρότασης, στη δομή επιστημονικής εργασίας, στους τρόπους βιβλιογραφικής παραπομπής και στη δεοντολογία της έρευνας, συμπεριλαμβανομένης της ηθικής χρήσης τεχνολογικών εργαλείων, όπως της τεχνητής νοημοσύνης. Οι φοιτητές/τριες εξασκούνται στη συγγραφή επιστημονικού άρθρου ή εκτενούς εργασίας, ως προετοιμασία για τη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία.<br>Ακόμη, οι φοιτητές/τριες μελετούν βασικές θεωρητικές προσεγγίσεις της μάθησης (συμπεριφορισμός, γνωστικισμός, κοινωνικοπολιτισμικές και κονστρουκτιβιστικές θεωρίες, μετασχηματιστική μάθηση, προσεγγίσεις των νευροεπιστημών κ.ά.) και αναλύουν τη συμβολή τους στον σχεδιασμό της διδασκαλίας. Μαθαίνουν να σχεδιάζουν ολοκληρωμένα σχέδια διδασκαλίας, με σαφώς διατυπωμένα μαθησιακά αποτελέσματα, δραστηριότητες και μορφές αξιολόγησης, που στηρίζονται στις αρχές της βιωματικής και μετασχηματιστική μάθησης, αλλά και στις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό και στους Περιγραφικούς τους Δείκτες.<br>Η αξιολόγηση πραγματοποιείται μέσω υποχρεωτικών εργαστηριακών ασκήσεων που συνδέουν τις θεωρίες μάθησης, τον διδακτικό σχεδιασμό και την ερευνητική εφαρμογή.<br>1. Εισαγωγή στην επιστημονική μεθοδολογία: ερευνητικά ερωτήματα, υποθέσεις, δείγμα, μεθοδολογία.<br>2. Βασικές μέθοδοι συλλογής και ανάλυσης δεδομένων.<br>3. Ηθικά ζητήματα και δεοντολογία στην εκπαιδευτική έρευνα.<br>4. Τεχνητή Νοημοσύνη και Δημοκρατία: πώς αξιοποιώ GenAI/AI με δημοκρατικά κριτήρια.<br>5. Αναζήτηση βιβλιογραφίας και τρόποι παραπομπής.<br>6. Συγγραφή δοκιμίου, άρθρου, διπλωματικής και ερευνητικής πρότασης.<br>7. Θεωρίες μάθησης και διδακτικές τεχνικές (συμπεριφορισμός, γνωστικισμός, κονστρουκτιβισμός, κοινωνικοπολιτισμικές θεωρίες, μετασχηματιστική μάθηση, νευροεπιστήμες και μάθηση).<br>8. Σύνδεση θεωριών μάθησης με τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό.<br>9. Σχεδιασμός διδασκαλίας μαθημάτων του ΠΣ και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό.<br>10. Βιωματική μάθηση και διδασκαλία.<br>11. Αναστοχασμός, αξιολόγηση και ανατροφοδότηση στη διδασκαλία. | | |
| **Β εξάμηνο:** | | |
| Διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων και η διαχείρισή τους στην τάξη/**Teaching Controversial issues and their management in the classroom** | 39 | 8 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να προσδιορίζουν την έννοια και τα χαρακτηριστικά των αμφιλεγόμενων ζητημάτων/ controversial issues, να αναγνωρίζουν τον ρόλο που αυτά διαδραματίζουν στην εκπαιδευτική διαδικασία και να τα | | |

αντιμετωπίζουν αποτελεσματικά εντός της σχολικής τάξης. Δίνεται έμφαση στις προκλήσεις με τις οποίες έρχονται αντιμέτωποι οι εκπαιδευτικοί (π.χ. προσωπικές πεποιθήσεις, συναισθηματικά βάρη, πιέσεις από κοινότητες/γονείς, ψηφιακή κλιμάκωση), καθώς και τους τρόπους αποτελεσματικής διαχείρισης των “δύσκολων στιγμών”, με στόχο τη δημιουργία ασφαλούς κλίματος/ safe class, όπουοι μαθητές/τριες εκφράζονται ελεύθερα με σεβασμό, σύμφωνα με τις αρχές του διαλόγου, του πλουραλισμού και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Στο μάθημα αναπτύσσονται και εφαρμόζονται σύγχρονες, μαθητοκεντρικές παιδαγωγικές τεχνικές για τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων: διαλογική μάθηση / dialogic learning, δομημένη επιχειρηματολογία / structured argumentation, κριτικός εγγραμματισμός / critical literacy, καθώς και πρακτικές διευκόλυνσης διαλόγου / dialogue facilitation και αποκαταστατικές πρακτικές / restorative approaches ως εργαλεία απο-πόλωσης, αποκατάστασης σχέσεων και επαναφοράς της μαθησιακής κοινότητας σε λειτουργικό πλαίσιο.
Το μάθημα διαρθρώνεται σε ενότητες γενικού κορμού και ενότητες ειδίκευσης. ΕΜετά τις βασικές ενότητες, οι φοιτητές/τριες εμβαθύνου σε αμφιλεγόμενα ζητήματα που σχετίζονται θρησκεία / religion (1η ειδίκευση), τη γλώσσα–ιστορία–λογοτεχνία / language–history–literature (2η ειδίκευση) ή τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη / human rights & citizenship (3η ειδίκευση). Ενσωματώνεται επίσης βασική οπτική πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης / prevention & early intervention απέναντι σε φαινόμενα πόλωσης, ρητορικής μίσους και ριζοσπαστικοποίησης, με σαφή όρια ρόλων, δεοντολογία και διαδικασίες προστασίας (safeguarding).

Γενικές Θεματικές υποενότητες:

1. Αμφιλεγόμενα ζητήματα: έννοια, ορισμός, χαρακτηριστικά
2. Η παιδαγωγική αξία των αμφιλεγόμενων ζητημάτων Προκλήσεις για τον/την εκπαιδευτικό στη διαχείρισηαμφιλεγόμενων ζητημάτων
3. Προσεγγίσεις και μέθοδοι για τη διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων.
4. Σχεδιασμός πρακτικών/σεναρίων ενασχόλησης με αμφιλεγόμενα ζητήματα εντός της σχολικής τάξης.
5. Ασφαλές κλίμες και κανόνες διαλόγου
6. Πόλωση, ρητορική μίσους και συνωμοσιολογικός λόγος ως “περιβάλλοντα αμφιλεγομένων ζητημάτων”.
7. Διευκόλυνση διαλόγου (dialogue facilitation) & αποκαταστατικές πρακτικές (restorative approaches)
8. Αμφιλεγόμενα ζητήματα και ζητήματα ταυτότητας φύλου.
9. Αμφιλεγόμενα ζητήματα και προσφυγική εμπειρία.
10. Βασική Προστασία και δεοντολογία (όρια ρόλου, συνεργασίες με φορείς)

Ειδικές ενότητες ανά ειδίκευση:

1η ειδίκευση: αμφιλεγόμενα ζητήματα σχετικά με θρησκεία (η θρησκεία στο δημόσιο χώρο, θρησκευτικός γραμματισμός, θρησκευτική ετερότητα)

2η ειδίκευση: αμφιλεγόμενα σχετικά με γλώσσα–ιστορία–λογοτεχνία (συγκρούσεις μνήμης, αφηγήσεις, προπαγάνδα, ιστορική ερμηνεία)

3η ειδίκευση: αμφιλεγόμενα σχετικά με ανθρώπινα δικαιώματα & δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη (κράτος δικαίου, ένταξη/αποκλεισμός, πόλωση των πολιτών)

| | | |
|---|---|---|
| Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Παιδαγωγική: Διδακτική Μεθοδολογία και Εκπαίδευση στη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη-Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα (πρακτική)**/Competences for Democratic Culture and Pedagogies: Teaching Human Rights and Education for Democratic Citizenship-Human Rights Education (teaching practicum)** | 39 | 8 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές/φοιτήτριες να αναγνωρίζουν, να τεκμηριώνουν και να εφαρμόζουν παιδαγωγικές μεθόδους και διδακτικές προσεγγίσεις που προάγουν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό/ Democratic Culture και τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό / Competences for Democratic Culture, μέσα από την ενσωμάτωση δημοκρατικών διαδικασιών στη διδακτική μεθοδολογία και τη σχολική ζωή. Το μάθημα λειτουργεί ως εργαστηριακό πεδίο εφαρμογής, με πρακτική στην τάξη για όσους και όσες αποσκοπούν στην εξασφάλιση παιδαγωγικής και διδακτικής επάρκειας.

Δίνεται έμφαση στην αξιοποίηση συνεργατικής και διαλογικής μάθησης, μάθησης που βασίζεται στην έρευνα, καθώς και μάθησης που βασίζεται σε εργασίες (project) και προσφορά στην κοινότητα (service learning), με στόχο υψηλά επίπεδα αυτενέργειας,συμμετοχής και υπευθυνότητας των μαθητών/τριών, ώστε να φροντίζουν για το *καλό κάθε ανθρώπου και του κόσμου*. Παράλληλα, ενσωματώνονται σύγχρονες ανάγκες του σχολείου και της κοινωνίας (Ελλάδα & διεθνώς): διαχείριση πόλωσης/«δύσκολων στιγμών», κριτικός (ψηφιακός) εγγραμματισμός έναντι παραπληροφόρησης και ρητορικής μίσους, πρακτικές διαλόγου και αποκαταστατικές προσεγγίσεις για απο-πόλωση και αποκατάσταση σχέσεων.

Τέλος, αναδεικνύεται ο ρόλος της αξιολόγησης και ανατροφοδότησης ως δημοκρατικών διαδικασιών με έμφαση στην αυτό-αξιολόγηση, αναστοχασμό και αποτίμηση μαθησιακών αποτελεσμάτων συνδεδεμένων με το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό.

Το μάθημα διαρθρώνεται σε ενότητες γενικού κορμού και ενότητες ειδίκευσης. Έτσι, οι φοιτητές/τριες παρακολουθούν τις γενικές εισαγωγικές ενότητες και στη συνέχεια ενότητες που σχετίζονται με τα αντικείμενα της ειδίκευσης που έχουν επιλέξει.Γενικές Θεματικές υποενότητες:

1. Μοντελοποίηση δημοκρατικών στάσεων και συμπεριφορών στην τάξη και το σχολείο.
2. Δημοκρατικές διαδικασίες στην τάξη.
3. Συνεργατική μάθηση και άμεση διδασκαλία.
4. Διαλογική μάθηση και διδακτική πρακτική.
5. Μάθηση που βασίζεται στην έρευνα (inquiry-based learning)Μάθηση που βασίζεται σε εργασίες (project based learning) και προσφορά στην κοινότητα (service learning).
6. Διευκόλυνση διαλόγου (dialogue facilitation) και αποκαταστατικές προσεγγίσεις (restorative approaches) (κύκλοι, συμφωνίες τάξης, απο-κλιμάκωση, αποκατάσταση σχέσεων).
7. Κριτικός (ψηφιακός) εγγραμματισμός για τη δημοκρατία: παραπληροφόρηση, ρητορική μίσους, “τοξικός λόγος”, υπεύθυνη χρήση ΤΝ στη μάθηση
8. Αξιολόγηση, Αυτό-αξιολόγηση και αποτίμηση (Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό)
9. Ανατροφοδότηση και δράση.

Ειδικές υποενότητες ειδίκευσης:

1η ειδίκευση: Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Παιδαγωγική στη Θρησκευτική Εκπαίδευση και διαχείριση θρησκευτικών θεμάτων στο σχολικό πρόγραμμα σπουδών.
2η ειδίκευση: Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Παιδαγωγική: Διδακτική της Γλώσσας και

| | | |
|---|---|---|
| της Λογοτεχνίας<br>3η ειδίκευση: Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και Παιδαγωγική: Διδακτική Μεθοδολογία στην EDC/HRE. | | |
| Έρευνα: μεθοδολογία και εφαρμογές/ **Research: methodology and applications** | | 11 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών και φοιτητριών με τις βασικές αρχές της μεθοδολογίας της επιστημονικής έρευνας, του σχεδιασμού, της οργάνωσης, της διεξαγωγής της και των διαφορετικών μεθόδων έρευνας στο πλαίσιο της ποσοτικής και της ποιοτικής προσέγγισης, με έμφαση στην εκπαιδευτική και κοινωνική έρευνα. Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος αναπτύσσονται και αναλύονται τα στάδια και τα δεοντολογικά ζητήματα της επιστημονικής έρευνας. Παρουσιάζονται η διαδικασία ορισμού και διατύπωσης του ερευνητικού προβλήματος μιας μελέτης (υποθέσεις, μεταβλητές, ερωτήματα), οι μέθοδοι δειγματοληψίας, η αναζήτηση και συγγραφή της βιβλιογραφίας και η δομή μιας μελέτης. Αναλύονται διαφορετικά ερευνητικά παραδείγματα ποσοτικής, ποιοτικής και μεικτής έρευνας (θετικικιστικό, ερμηνευτικό, πείραμα και οιωνεί πείραμα, μελέτη περίπτωσης, έρευνα δράση, θεμελιωμένης θεωρίας), ερευνητικές μέθοδοι και τεχνικές συλλογής και ανάλυσης δεδομένων α) ποιοτικής έρευνας (συνέντευξη, παρατήρηση, ομάδες εστίασης, εναλλακτικές μέθοδοι, ανάλυση περιεχομένου, θεματική ανάλυση) και β) ποσοτικής έρευνας (ερωτηματολόγιο, περιγραφική και επαγωγική στατιστική). Παρουσιάζονται βασικές αρχές στατιστικής και η χρήση σύγχρονων στατιστικών εργαλείων-λογισμικών στην έρευνα, καθώς και εργαλείων-λογισμικών επεξεργασίας ποιοτικών δεδομένων.<br><br>Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και φοιτήτριες μπορούν να σχεδιάζουν, να οργανώνουν μία έρευνα και να αξιοποιούν τις διαφορετικές μεθοδολογικές προσεγγίσεις της έρευνας για την κατανόηση, ερμηνεία και αποτελεσματική διαχείριση της ανάπτυξης των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό στην εκπαίδευση.<br>Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:<br>1. Η φύση της έρευνας/Φιλοσοφία-Παραδείγματα-Ορολογία<br>2. Ερευνητικά παραδείγματα και παραδοχές, Στάδια έρευνας, Ερευνητική πρόταση, σχεδιασμός έρευνας<br>3. Η δειγματοληψία στην έρευνα, Συλλογή δεδομένων<br>4. Ζητήματα Ηθικής και κριτήρια ποιότητας στην ποιοτική και ποσοτική έρευνα<br>5. Βασικές Αρχές, ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι<br>6. Διαμόρφωση ποσοτικών και ποιοτικών ερευνών και εργαλείων (διατύπωση ερωτήσεων, ανάλυση μεταβλητών)<br>7. Μεικτή έρευνα<br>8. Ανάλυση και ερμηνεία δεδομένων στην ποσοτική και ποιοτική έρευνα<br>9. Στατιστική ανάλυση ποσοτικών δεδομένων, Έλεγχος φυσιολογικής κατανομής. Περιγραφική στατιστική, SPSS Βάση δεδομένων<br>10. Στατιστική ανάλυση ποσοτικών δεδομένων, Συσχέτιση & Ανάλυση Παλινδρόμησης<br>11. Εφαρμοσμένη έρευνα και αξιολόγηση παρεμβάσεων σε κοινοτικά/πολιτισμικά μαθησιακά περιβάλλοντα: συμμετοχικές (participatory) και με χρήση τεχνών (arts-based) ποιοτικές προσεγγίσεις, θεωρία αλλαγής (theory of change) και ήπιοι δείκτες αντίκτυπου (impact soft indicators) | | |
| **Θερινή περίοδος (κοινή για όλες τις ειδικεύσεις): (1 από τις 2 επιλογές)** | | |
| **Διπλωματική Εργασία** | | 15 |

| | | |
|---|---|---|
| Ή 2 μαθήματα με εκπόνηση έρευνας | | |
| Εκπαιδευτική και Κοινωνική έρευνα: εφαρμογή έρευνας και επιστημονική αρθρογραφία/ Educational and Social Research: applied research and scientific article writing | 42 | 9 |

**Περιγραφή:**
Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να μπορούν να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να αποτιμούν μικρής κλίμακας εμπειρική κοινωνική-εκπαιδευτική έρευνα και να δημοσιεύουν τα αποτελέσματα της έρευνάς τους σε επιστημονικό άρθρο, ανάλογα με το τύπο έρευνας που έχουν εφαρμόσει.

Το συγκεκριμένο μάθημα αποσκοπεί στην εξοικείωση με τα ποικίλα πλαίσια υλοποίησης εμπειρικών ερευνών και των καναλιών δημοσίευσής τους σε μια εποχή ποικίλων δυνατοτήτων δημοσίευσης των ερευνητικών αποτελεσμάτων με ανοιχτή πρόσβαση, αλλά και ενός ανταγωνισμού με βάση τον τον αντίκτυπο που έχουν οι επιστημονικές δημοσιεύσεις. Οι φοιτητές και φοιτήτριες υποστηρίζονται στην ορθή συλλογή και καταγραφή δεδομένων και τις αρχές της επιστημονικής γραφής με σκοπό τη δημοσίευση σε άρθρο των αποτελεσμάτων της έρευνας ποι υλοποιούν.

Το τελικό παραδοτέο είναι ένα επιστημονικό άρθρο, το οποίο μπορεί να αποτελέσει βάση για παρουσίαση ή δημοσίευση.

**Θεματικές ενότητες:**

1. Επιστημονική αρθρογραφία στην κοινωνική και εκπαιδευτική έρευνα τον 21ο αιώνα
2. Ο ανταγωνσιμός του αντικτύπου της δημοσίευσης και η σημασία του αντικτύπου στην επιστημονική και ερευνητική εξέλιξη της έρυενας και του/της ερευνητή/τριας
3. Διαδικασία υποβολής προς κρίση και έγκρισης ενός επιστημονικού άρθρου
4. Συγγραφή ενός επιστημονικού άρθρου ανάλογα με τον τύπο της έρευνας (περίληψη, λέξεις κλειδιά, δομή)
5. Στυλ παραπομπών και εξάσκηση στη συγγραφή με APA στυλ
6. Ύφος και γλώσσα επιστημονικής αρθρογραφίας

| | | |
|---|---|---|
| Ψηφιακή Πολιτειότητα – Επιθετικός Λόγος και διακρίσεις στις δημοκρατικές κοινωνίες/ **Digital Citizenship- Aggressive language and discrimination in democratic societies** | 36 | 6 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να εμβαθύνουν στα φαινόμενα του επιθετικού -και συχνά κακοποιητικού- λόγου, της ρητορικής μίσους και των εγκλημάτων μίσους στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες, με έμφαση στο ψηφιακό περιβάλλον και στις πολιτισμικές διαστάσεις της ψηφιακής πολιτειότητας. Το μάθημα εξετάζει κριτικά τις γνώσεις, στάσεις και δεξιότητες που απαιτούνται για ουσιαστική, ασφαλή και δημοκρατική συμμετοχή στο ψηφιακό περιβάλλον, καθώς και τους κινδύνους που ανακύπτουν όταν ο δημόσιος λόγος εκτρέπεται σε ρητορική και εγκλήματα μίσους. Βασιζόμαστε στον ορισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης, όπου η ψηφιακή πολιτειότητα νοείται ως ενεργή, υπεύθυνη και συνεχής συμμετοχή σε διαδικτυακές και μη κοινότητες. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στον τρόπο με τον οποίο πραγματώνονται ποικίλα φαινόμενα επιθετικού λόγου στα επιμέρους πεδία του διαδικτυακού περιβάλλοντος, συμπεριλαμβανομένων μορφών θρησκευτικού ρατσισμού, έμφυλης βίας, ομοφοβίας, φονταμενταλισμού, αλλά και διακρίσεων κατά της LGBTQ+ κοινότητας, στο πώς αυτά συνδέονται με φαινόμενα βίας και εγκλημάτων μίσους και πώς τελικά επηρεάζεται η έννοια της

πολιτειότητας στις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες. Η διεπιστημονική προσέγγιση που εφαρμόζεται συνδυάζει τους κλάδους της πραγματολογίας, της κοινωνιογλωσσολογίας, της ανθρωπολογίας και της εγκληματολογίας, ούτως ώστε οι φοιτητές/τριες να εκπαιδευτούν στον εντοπισμό των υπό εξέταση φαινομένων, να εφαρμόζουν στην πράξη τις κατευθυντήριες οδηγίες του Συμβουλίου της Ευρώπης και να σχεδιάζουν παρεμβάσεις πρόληψης και αντιμετώπισης σε τυπικά, άτυπα και μη τυπικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα.

Ενδεικτικές θεματικές ενότητες:

1. Ψηφιακή πολιτειότητα & δημοκρατικός διάλογος
2. Ψηφιακά οικοσυστήματα, κοινωνικά δίκτυα & πολιτισμικές διαστάσεις
3. Επιθετικός λόγος & ρητορική μίσους: ορισμοί και γλωσσικά εργαλεία
4. Ιστορικά παραδείγματα βίας και μίσους: από τον ρατσιστικό λόγο στα εγκλήματα μίσους
5. Νομικά & θεσμικά πλαίσια (ΕΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, διεθνές δίκαιο)
6. Εγκλήματα μίσους: κοινωνιολογικές & ανθρωπολογικές διαστάσεις
7. Ρητορική μίσους στο διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης
8. Θρησκευτικός ρατσισμός, έμφυλη βία & διακρίσεις κατά LGBTQ+ ατόμων στο ψηφιακό περιβάλλον
9. Μεθοδολογίες εντοπισμού της βίας και της μισαλλοδοξίας στο διαδίκτυο
10. Εκπαιδευτικές παρεμβάσεις & πρόληψη (τυπικά, άτυπα, μη τυπικά περιβάλλοντα)
11. Σχεδιασμός πολιτικών & συμμετοχικών έργων για τα ανθρώπινα δικαιώματα

**Επιλεγόμενα Μαθήματα Ειδίκευσης (1 ανά εξάμηνο)**

**Religion, Education and Competences for Democratic Culture** (Θρησκεία, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό)

| **Α εξάμηνο** | | |
|---|---|---|
| Θρησκείες και Ανθρώπινα Δικαιώματα/ **Religions and Human Rights** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές/τριες να προσεγγίσουν τη σχέση της θρησκείας με τα ανθρώπινα δικαιώματα ανακαλύπτοντας την οικουμενικότητα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και τον ρόλο των θρησκειών στη γέννησή τους και διασφάλισή τους. Στη διάρκεια του μαθήματος αναλύονται οι διάφορες φάσεις εξέλιξης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αναγνωρίζοντας τη σχέση Χριστιανισμού και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την επίδρασή της στο εκάστοτε κοινωνικό, ιστορικό και πολιτισμικό περιβάλλον, Μελετώνται ακόμη η σχέση του Ισλάμ και των Απωανατολικών θρησκεύματων με τα ανθρώπινα δικαιώματα και ο διαθρησκειακός διάλογος. Από την άλλη, αντιπαραβάλλονται οι αρνητικές και απάνθρωπες όψεις του θρησκευτικού φονταμενταλισμού ή του θρησκευτικού φαινομένου σε σχέση και αναφορά προς τα ανθρώπινα δικαιώματα, αλλά και οι σύγχρονες προκλήσεις που αφορούν τη λειτουργική χρήση των δικαιωμάτων ή την καταπάτησή τους στον δημόσιο χώρο. Τέλος, οι φοιτητές/τριες αναλύοντας τον σύγχρονο διάλογο, που γίνεται για τα ανθρώπινα δικαιώματα και τις αξίες του δημοκρατικού πολιτισμού, ανανοηματοδοτούν τον ρόλο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και το οικουμενικό ήθος των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον σύγχρονο και ραγδαία μεταβαλλόμενο

κόσμο.

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Η γενεαλογία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων
2. Χριστιανισμός και ανθρώπινα δικαιώματα
3. Θρησκείες και ανθρώπινα δικαιώματα
4. Σύγχρονες προκλήσεις για τα ανθρώπινα δικαιώματα
5. Προς μία ανανοηματοδότηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων

| | | |
|---|---|---|
| Βίβλος και δημοκρατικός πολιτισμός/ **Bible and Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να συσχετίσουν τη βιβλική μαρτυρία με τον δημοκρατικό πολιτισμό βάσει του σχετικού πλαισίου αναφοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης. Με βάση ότι η Βίβλος αποτελεί το βιβλίο με τη μεγαλύτερη διαχρονικά γεωγραφική και πληθυσμιακή διάδοση στην ιστορία της ανθρωπότητας και ένα από τα πλέον θεμελιακά κείμενα του σύγχρονου ευρωπαϊκού-δημοκρατικού πολιτισμού αναλύονται έννοιες και αξίες όπως είναι π.χ. τα ανθρώπινα δικαιώματα, η ισότητα, η ανεκτικότητα, η δικαιοσύνη, η λογοδοσία, η ταπεινότητα, η ενσυναίσθηση, η αυτοεπίγνωση, η συναίνεση, ο σεβασμός στο περιβάλλον, η αποδοχή του άλλου, ο σεβασμός στο διαφορετικό, ή η πολυπολιτισμικότητα, οι οποίες συναντώνται σε διάφορες μορφές ήδη μέσα στα βιβλικά κείμενα. Έτσι διερευνώνται στη διάρκεια του μαθήματος οι ανωτέρω έννοιες και αξίες τόσο στη Βίβλο, όσο και στον εν γένει βιβλικό κόσμο, προκειμένου να καταδειχθεί η διαχρονικότητα, η επικαιρότητα και η βαρύνουσα σημασία της βιβλικής μαρτυρίας ως αφετηρίας για την κατανόηση, την εμπέδωση και την προαγωγή του δημοκρατικού πολιτισμού σε όλους τους τομείς της σύγχρονης κοινωνικής ζωής.

| | | |
|---|---|---|
| Ορθόδοξη Θεολογία και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Orthodox Theology and Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές/τριες να αναλύσουν μέσα από την πορεία της τη συγκρότηση της Εκκλησίας ως κοινότητας που λειτουργεί ευχαριστιακά υπερασπιζόμενη πάντα τις αξίες ενός δημοκρατικού πολιτισμού. Το περιεχόμενο του μαθήματος περιλάμβάνει τα βιβλικά δεδομένα για τη σχέση θεολογίας και πολιτικής, εξουσίας και διακονίας και τον ευχαριστιακό χαρακτήρα οργάνωσης, διοίκησης και έκφρασης του πολιτεύματος της Εκκλησίας. Παρουσιάζονται το θεολογικό και πολιτικό πλαίσιο οργάνωσης και ανάπτυξης του κοινοβιακού συστήματος του Ορθόδοξου μοναχισμού, η σχέση Εκκλησίας και πολιτικής στο Βυζάντιο και ο πολιτικός ρόλος της Εκκλησίας κατά την Τουρκοκρατία. Μελετώνται κριτικά τα προβλήματα, εντάσεις και προκλήσεις της νεωτερικότητας προς την Ορθόδοξη Εκκλησία και θεολογία και διερευνώνται οι αρνητικές όψεις από την επίδραση του εθνικισμού και εθνοφυλετισμού στη ζωή και δράση των Τοπικών Ορθοδόξων Εκκλησιών. Επιπλέον αναλύονται οι αρνητικές διαστάσεις στις σχέσεις Εκκλησίας και Κράτους κατά τη νεωτερικότητα ώστε να αποτιμηθεί η σχέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και Θεολογίας με τα ιδεώδη και τις αξίες του δημοκρατικού πολιτισμού, που νοηματοδοτεί γόνιμα και κριτικά τη σχέση της Ορθόδοξης Εκκλησίας και θεολογίας με την πολιτική, την οικονομία και εν γένει με τον δημόσιο χώρο και την κοινωνία των πολιτών. Με τη μελέτη σύγχρονων θεολογικών κειμένων διαπιστώνεται η συμβολή της Ορθόδοξης θεολογίας στην επικράτηση των αξιών του δημοκρατικού πολιτισμού και στην αντιμετώπιση της μισαλλοδοξίας, του εθνοφυλετισμού και του θρησκευτικού φονταμενταλισμού. Τέλος αναφέρεται η θεώρηση της Ορθόδοξης θεολογίας για το φυσικό περιβάλλον και τη ζωή του σύμπαντος κόσμου.

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Παλαιός και νέος Ισραήλ. Ο λαός του Θεού στην Εκκλησία

| | | |
|---|---|---|
| 2. Η ευχαριστιακή συγκρότηση της Εκκλησίας<br>3. Αυτοκρατορία και έρημος: Η εμφάνιση του μοναχισμού<br>4. Εκκλησία και κράτος στο Βυζάντιο<br>5. Το Βυζάντιο μετά το Βυζάντιο<br>6. Ορθόδοξη Εκκλησία και Νεωτερικότητα<br>7. Ορθόδοξη θεολογία και δημοκρατικός πολιτισμός<br>8. Πρόσωπο, κοινωνία, δημοκρατία | | |
| Διδασκαλία για το Ολοκαύτωμα/ **Teaching about the Holocaust (Κοινό μάθημα επιλογής στις 3 ειδικεύσεις)** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες αρχικά να προσεγγίσουν την Ιουδαϊκή θρησκεία ( βασικά πιστεύω, θρησκευτικοί χώροι, προσευχή και εορτές, η εβραϊκή πολιτιστική παράδοση). Εν συνεχεία να γνωρίσουν και να κατανοήσουν σημαντικούς σταθμούς της ιστορίας των εβραίων της διασποράς μέχρι την ίδρυση του κράτους του Ισραήλ το 1948. Το μαθημα βασικά επικεντρώνεται στην παρουσίαση του ζητήματος του Ολοκαυτώματος των Εβραίων, αλλά και των άλλων θυμάτων (Ρομά, εθνοτικών μειονοτήτων, ατόμων με ειδικές ανάγκες, ομοφυλοφίλων) από το ναζιστικό καθεστώς και στοχεύει στην ευαισθητοποίησή των φοιτητών/τριών σχετικά με τους κινδύνους του ρατσισμού και της μισαλλοδοξίας. Παράλληλα στο πλαίσιο του μαθήματος γίνεται σύνδεση του Ολοκαυτώματος με το σήμερα και άλλες γενοκτονίες του 20$^{ου}$ αιώνα, αλλά και συσχέτιση με το Πλαίσιο Αναφοράς των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Ακολούθως αναλύονται οι Παιδαγωγικές προσεγγίσεις της διδασκαλίας του Ολοκαυτώματος (όπως η διαχείριση της τραυματικής μνήμης με αποφυγή της υπερ-έκθεσης στη βία και τη φρίκη, η επιλογή πηγών με κριτήρια πολυτροπικότητας και πολυπρισματικότητας, ώστε να υπάρχουν πλουραλιστικοί τρόποι επικοινωνίας με το παρελθόν, ο ιστορικός αναστοχασμός: αν θα μπορούσε να αποφευχθεί το Ολοκαύτωμα και πώς, κ.ά.). Τέλος, οι φοιτητές/τριες καλούνται να σχεδιάσουν σχέδια εργασίας ή/και σχέδια μαθημάτων για τη διδασκαλία του Ολοκαυτώματος στο πλαίσιο των μαθημάτων ειδικευσής τους. | | |
| Ισλάμ και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού/ **Islam and Competences for Democratic Culture** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν τα βασικά γεγονότα και διδασκαλίες της θρησκείας του Ισλάμ στο ιστορικό τους συγκείμενο ώστε να προσδιορίζουν και κατηγοριοποιούν όλα εκείνα τα σχετικά απαραίτητα στοιχεία, έννοιες και όρους που αναδεικνύουν την ανάπτυξη ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό στην εκπαίδευση. Αναδεικνύονται δειγματοληπτικά μερικά από τα σημαντικότερα θέματα ισλαμικής ιστορίας, παράδοσης, νόμου και θεσμών. Μελετώνται η δομή των ισλαμικών κοινωνιών και η σπουδαιότητα του ισλαμικού δικαίου με την εφαρμογή του εντός μουσουλμανικών χωρών και τη συμβατότητά του με μη ισλαμικές χώρες. Παρουσιάζεται η σύγχρονη γεωπολιτική του Ισλάμ τόσο σε ισλαμικές όσο και μη ισλαμικές χώρες, καθώς και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν και οι λύσεις που προκύπτουν για τους μουσουλμάνους σε ευρωπαϊκές χώρες. Τέλος αξιολογείται κριτικά η σημασία του Ισλάμ ως ενός από τους κύριους παράγοντες πολιτικής και κοινωνικής διαμόρφωσης του σύγχρονου κόσμου και ανάπτυξης δημοκρατικού πολιτισμού και Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό στην εκπαίδευση. | | |
| Φιλοσοφία της Θρησκείας, Δημόσιος Λόγος και Δημοκρατικός Πολιτισμός / **Philosophy of Religion, Public Reason and Democratic Culture** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να μελετήσουν κριτικά τη διαμόρφωση και τις μεταμορφώσεις της έννοιας του «Θεού» στη φιλοσοφική σκέψη, από την αρχαιότητα έως τη μετανεωτερικότητα, και να κατανοήσουν πώς οι φιλοσοφικές προσλήψεις του θείου επηρεάζουν τον δημόσιο λόγο, την εκπαίδευση, την ηθική και πολιτική επιχειρηματολογία, καθώς και τον τρόπο με τον οποίο συγκροτούνται τα όρια της θρησκευτικής ελευθερίας και της ανεκτικότητας σε πλουραλιστικές κοινωνίες. Η φιλοσοφία, ήδη από τη γέννησή της, αναπτύσσει | | |

διάλογο με τη θρησκεία και τη θεολογία: άλλοτε ερμηνεύει και αναστοχάζεται το θρησκευτικό φαινόμενο, άλλοτε το κρίνει, επιδιώκοντας να αποσαφηνίσει τις σχέσεις λόγου–πίστης, νοήματος–εξουσίας, και να αποτρέψει την εργαλειοποίηση της θρησκείας προς κατευθύνσεις μισαλλοδοξίας, φανατισμού ή κοινωνικού αποκλεισμού.

Το μάθημα οργανώνεται σε τέσσερις ιστορικές τομές: (α) η έννοια του θείου στην προσωκρατική και κλασική φιλοσοφία, (β) η συγκρότηση της έννοιας του Θεού στη συνάντηση ελληνικής φιλοσοφίας και χριστιανικής σκέψης (πατερική/μεσαιωνική φιλοσοφία), (γ) η νεωτερική κριτική της θρησκείας και η μετατόπιση της έννοιας του Θεού (ορθολογισμός, εμπειρισμός, κριτική φιλοσοφία), και (δ) η μετανεωτερική/σύγχρονη επαναδιαπραγμάτευση του θείου, του νοήματος και της «δημόσιας λογικής». Σε κάθε ενότητα, οι εκπαιδευόμενοι εξετάζουν ερωτήματα όπως: τι σημαίνει «Θεός» ως έννοια; ποια είναι η σχέση του θείου με την ηθική και την πολιτική; πώς τεκμηριώνεται ή αμφισβητείται η ύπαρξη του Θεού; ποιο είναι το νόημα της θρησκείας σε δημοκρατικές κοινωνίες;

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύνδεση της φιλοσοφικής προβληματικής με τις ανάγκες της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής: οι φοιτητές/τριες εξασκούνται στην ανάλυση επιχειρημάτων, στον εντοπισμό προκαταλήψεων και στερεοτυπικών σχημάτων, και στην οικοδόμηση πλαισίων διαλόγου που προάγουν θρησκευτικό εγγραμματισμό, σεβασμό της ετερότητας και δημοκρατική συμβίωση. Το μάθημα συμβάλλει έτσι στην κριτική αυτοκατανόηση του ρόλου της θρησκευτικής εκπαίδευσης ως πεδίου που δεν αναπαράγει δογματισμούς, αλλά καλλιεργεί ικανότητες ερμηνείας, διάκρισης και υπεύθυνης συμμετοχής στον δημόσιο χώρο.

| | | |
|---|---|---|
| Πολιτισμική Διπλωματία και Σχεδιασμός Παρέμβασης για Δημοκρατικό Πολιτισμό (για σχολεία/ ΜΚΟ/ δήμους/ μουσεία/ ψηφιακά περιβάλλοντα)**/ Cultural Diplomacy and Democratic Culture Project Design for schools/ NGOs/ municipalities/ museums/ digital environments (** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:**

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αποκτήσουν συστηματική μεθοδολογία για τον σχεδιασμό, την τεκμηρίωση και τη βασική αποτίμηση εφαρμόσιμων παρεμβάσεων που προάγουν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό και τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό, σε περιβάλλοντα εκπαίδευσης και κοινότητας. Κεντρικός άξονας είναι η πολιτισμική διπλωματία (cultural diplomacy), η οποία εδώ ορίζεται ως σχεδιασμένη εκπαιδευτική και κοινοτική πρακτική οικοδόμησης εμπιστοσύνης, σχέσεων συνεργασίας και κοινωνικής συνοχής σε συνθήκες ποικιλομορφίας. Δεν αντιμετωπίζεται ως «προβολή πολιτισμού» ή ως επικοινωνιακή δράση, αλλά ως δράση που αξιοποιεί πολιτισμικούς πόρους (μνήμη, αφηγήσεις, τοπικότητα, θεσμούς πολιτισμού, κοινές εμπειρίες) για να δημιουργεί χώρους συνάντησης, να μειώνει πόλωση/αποκλεισμό, να ενισχύει συμμετοχή και να στηρίζει τη δημοκρατική συνύπαρξη.

Οι εκπαιδευόμενοι/ες μαθαίνουν να εργάζονται πάνω σε «σενάρια πεδίου» (case scenarios) από διαφορετικά περιβάλλοντα (π.χ. σχολείο, δήμος, μουσείο, φορέας νεολαίας, ψηφιακή κοινότητα) και να σχεδιάζουν ολοκληρωμένο «πακέτο παρέμβασης» (intervention package) που περιλαμβάνει: ανάλυση αναγκών, στόχους και αναμενόμενα αποτελέσματα, δραστηριότητες και παιδαγωγική αρχιτεκτονική, συνεργασίες και ρόλους, διαχείριση κινδύνων, προστασία συμμετεχόντων και βασικούς δείκτες αποτίμησης. Το μάθημα προετοιμάζει έτσι τους/τις φοιτητές/τριες να μεταβαίνουν από την ανάλυση προβλήματος στον ρεαλιστικό σχεδιασμό και στην τεκμηρίωση εφαρμογών, με έμφαση σε παρεμβάσεις που μπορούν να αξιοποιηθούν και σε φορείς/προγράμματα (εθνικά ή ευρωπαϊκά).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να ορίζουν με ακρίβεια την πολιτισμική διπλωματία ως εκπαιδευτική και κοινοτική πρακτική οικοδόμησης εμπιστοσύνης, σχέσεων και κοινωνικής συνοχής, να διαγιγνώσκουν ανάγκες και να τεκμηριώνουν προβλήματα σε συγκεκριμένα πλαίσια (σχολείο/ΜΚΟ/δήμος/μουσείο/ψηφιακό περιβάλλον), να διατυπώνουν σκοπό, στόχους και αναμενόμενα αποτελέσματα σε αντιστοίχιση με τις Ικανότητες για Δημοκρατικό

Πολιτισμό, να σχεδιάζουν τη λογική μιας παρέμβασης μέσω θεωρίας αλλαγής (theory of change) με δραστηριότητες, παραδοτέα, ρόλους και χρονοδιάγραμμα, να χαρτογραφούν εμπλεκόμενους φορείς (stakeholders) και συνεργασίες, να ενσωματώνουν βασικές αρχές δεοντολογίας, προστασίας συμμετεχόντων και διαχείρισης κινδύνου (safeguarding και risk management), να ορίζουν απλούς δείκτες παρακολούθησης και αποτίμησης (δείκτες – indicators, ήπιοι δείκτες – soft indicators) με ποιοτικά τεκμήρια, και να παρουσιάζουν ολοκληρωμένο σχέδιο παρέμβασης ως επαγγελματικό παραδοτέο κατάλληλο για υποβολή σε φορέα ή πρόγραμμα χρηματοδότησης.

**Βασικές θεματικές υποενότητες**

1. **Τι είναι πολιτισμική διπλωματία**: έννοια, σκοποί, διαφορές από την απλή προβολή/επικοινωνία, παιδαγωγική και κοινωνική διάσταση, όρια και δεοντολογικές προκλήσεις.
2. **Ανάλυση αναγκών και πλαισίου**: πρόβλημα, δεδομένα/τεκμήρια, ομάδες-στόχοι, θεσμικό και κοινωνικό περιβάλλον, πηγές έντασης/πόλωσης.
3. **Διατύπωση σκοπού, στόχων και αποτελεσμάτων**: από το “τι θέλουμε” στο “τι αλλάζει” (outcomes) σε σύνδεση με Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό.
4. **Θεωρία αλλαγής (theory of change) και λογική παρέμβασης**: είσοδοι–δραστηριότητες–εκροές–αποτελέσματα–αντίκτυπος (inputs–activities–outputs–outcomes–impact).
5. **Σχεδιασμός δραστηριοτήτων και παιδαγωγική αρχιτεκτονική**: διαλογική μάθηση, συνεργατική μάθηση, υπηρεσιακή μάθηση (service learning), έργα πολιτειακής δράσης (civic action), συμμετοχικά εργαστήρια σε σχολείο/κοινότητα/πολιτισμικούς χώρους/ψηφιακά περιβάλλοντα.
6. **Χαρτογράφηση εμπλεκομένων και συνεργασιών**: ρόλοι, ευθύνες, συνεργασίες, συμμετοχικός σχεδιασμός (co-creation).
7. **Δεοντολογία, προστασία και παραπομπές**: όρια ρόλων, προστασία δεδομένων, ευαλωτότητα, διαχείριση περιστατικών (ethics, safeguarding & referral).
8. **Παρακολούθηση και αποτίμηση**: δείκτες, ήπιοι δείκτες (soft indicators), ποιοτικά τεκμήρια, ανατροφοδότηση και βελτίωση (monitoring & evaluation).
9. **Διαχείριση κινδύνου, βιωσιμότητα και τεκμηρίωση**: ρίσκα εφαρμογής, σχέδιο μετριασμού, κλιμάκωση/μεταφορά (scaling & transfer), concept note, policy brief, πλάνο εφαρμογής (implementation plan), συνοπτική παρουσίαση της πρότασης.

| | | |
|---|---|---|
| Εξατομικευμένη και Μικρο-ομαδική Διδακτική Υποστήριξη: Σχεδιασμός Μελέτης, Συνεργασία με Οικογένεια και Συμπερίληψη**/ Individualised and Small-Group Learning Support: Study Skills, Family Engagement and Inclusion** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:**

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αποκτήσουν παιδαγωγική και διδακτική επάρκεια για την οργάνωση και υλοποίηση εξατομικευμένης και μικρο-ομαδικής μαθησιακής υποστήριξης μαθητών/τριών σε περιβάλλοντα εκτός της τυπικής τάξης, με έμφαση στη συστηματική καλλιέργεια στρατηγικών μελέτης, στην ενίσχυση κινήτρων, στην οργάνωση χρόνου και στην υποστήριξη της σχολικής προσαρμογής.

Το μάθημα προσεγγίζει την υποστήριξη μάθησης ως πεδίο των Επιστημών της Εκπαίδευσης, στηριζόμενο σε τεκμηριωμένες παιδαγωγικές πρακτικές, στη διαφοροποιημένη διδασκαλία και στις αρχές της συμπερίληψης. Δίνεται έμφαση στην ανάπτυξη πρακτικών εργαλείων: αρχική παιδαγωγική αποτύπωση αναγκών, διατύπωση ρεαλιστικών στόχων, σχεδιασμός εξατομικευμένου πλάνου μελέτης και παρέμβασης, αξιοποίηση ανατροφοδότησης και προσαρμογών, καθώς και διαχείριση συχνών δυσκολιών όπως άρνηση μελέτης, χαμηλή αυτοπεποίθηση, σχολικό άγχος, διάσπαση προσοχής, συγκρούσεις με γονείς ή εκπαιδευτικούς.

Παράλληλα, το μάθημα καλλιεργεί δεξιότητες συνεργασίας με οικογένεια και φορείς: σαφή πλαίσια επικοινωνίας, συμφωνημένα όρια ρόλων, αντιμετώπιση υπερβολικών προσδοκιών, υποστήριξη γονέων σε λειτουργικές πρακτικές στο σπίτι, καθώς και βασικές αρχές δεοντολογίας, προστασίας προσωπικών δεδομένων και παραπομπών σε αρμόδιες υπηρεσίες όταν απαιτείται. Με αυτόν τον τρόπο, το μάθημα ενισχύει την επαγγελματική επάρκεια των αποφοίτων σε ένα πεδίο που είναι ιδιαίτερα σημαντικό στην ελληνική και διεθνή εκπαιδευτική πραγματικότητα, την εξατομικευμένη και μικρο-ομαδική διδακτική υποστήριξη διατηρώντας σαφή ακαδημαϊκή και παιδαγωγική ταυτότητα. Ακόμη, το μάθημα αναπτύσσει δεξιότητες σχεδιασμού παρεμβάσεων σε διεπιστημονικά πλαίσια, όπου συνεργάζονται εκπαιδευτικοί και επαγγελματίες υποστήριξης μαθητών και κοινότητας (π.χ. ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, νοσηλευτές).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να αποτυπώνουν παιδαγωγικά τις ανάγκες και τα δυνατά σημεία ενός/μιας μαθητή/τριας ή μιας μικρής ομάδας, να θέτουν σαφείς και ρεαλιστικούς στόχους μάθησης και μελέτης, να σχεδιάζουν και να εφαρμόζουν εξατομικευμένο ή μικρο-ομαδικό πλάνο υποστήριξης με διαφοροποιημένες στρατηγικές, να διδάσκουν και να ενισχύουν μεταγνωστικές στρατηγικές, αυτορρύθμιση, οργάνωση χρόνου και τεχνικές μελέτης, να διαχειρίζονται δυσκολίες όπως άρνηση μελέτης, χαμηλό κίνητρο, άγχος ή συγκρουσιακή συμπεριφορά με παιδαγωγικά μέσα, να συνεργάζονται αποτελεσματικά με γονείς/κηδεμόνες και με το σχολείο μέσω σαφούς επικοινωνίας και συμφωνημένων ορίων, να χρησιμοποιούν ανατροφοδότηση και απλούς τρόπους παρακολούθησης προόδου, και να εφαρμόζουν βασικές αρχές δεοντολογίας, προστασίας προσωπικών δεδομένων και παραπομπής σε κατάλληλες δομές υποστήριξης όταν αυτό είναι αναγκαίο.

Βασικές θεματικές υποενότητες

1. Το πεδίο της μαθησιακής υποστήριξης: ρόλοι, πλαίσια, όρια ευθύνης, διαφορές εξατομικευμένης και μικρο-ομαδικής υποστήριξης.

2. Αρχική παιδαγωγική αποτύπωση: μαθησιακό προφίλ, κίνητρα, δυσκολίες, συνήθειες μελέτης, στόχοι και προσδοκίες.

3. Σχεδιασμός πλάνου υποστήριξης: στόχοι, προτεραιότητες, μικρά βήματα, ρουτίνα, χρονοπρογραμματισμός, ενδιάμεσοι έλεγχοι.

4. Στρατηγικές μελέτης και μάθησης: κατανόηση κειμένου, σημειώσεις, περίληψη, ερωτήσεις, επανάληψη, πρακτική εξάσκηση, προετοιμασία αξιολόγησης.

5. Μεταγνώση και αυτορρύθμιση: θέσπιση στόχων/μαθησιακών αποτελεσμάτων, παρακολούθηση προόδου, αυτοαξιολόγηση, στρατηγικές συγκέντρωσης, διαχείριση περισπασμών.

6. Κίνητρα, άρνηση μελέτης και δυσκολίες εμπλοκής: ενίσχυση αυτοαποτελεσματικότητας, ρεαλιστικές προσδοκίες, αντιμετώπιση αναβλητικότητας και σχολικού άγχους.

7. Διαφοροποιημένη διδασκαλία και συμπερίληψη: προσαρμογές υλικού/ρυθμού/δραστηριοτήτων, βασικές αρχές υποστήριξης μαθητών/τριών με μαθησιακές δυσκολίες χωρίς «ετικετοποίηση».

8. Διαχείριση μικρής ομάδας: οργάνωση, συνεργατική εργασία, ισορροπία συμμετοχής, κανόνες, ήπια διαχείριση συμπεριφοράς.

9. Συνεργασία με οικογένεια: επικοινωνία, συμβόλαιο συνεργασίας, διαχείριση προσδοκιών, ενημέρωση προόδου, αντιμετώπιση συγκρούσεων.

10. Δεοντολογία, προστασία δεδομένων και παραπομπές: όρια ρόλου, εμπιστευτικότητα, προστασία προσωπικών δεδομένων, συνεργασία με ειδικούς/δομές υποστήριξης όταν απαιτείται.

| | | |
|---|---|---|
| **Β Εξάμηνο** | | |
| Σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης/**Modern Pedagogies in Religious Education** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να προσδιορίζουν σύγχρονες παιδαγωγικές προσεγγίσεις της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης και να τις διαχειρίζονται αποτελεσματικά στον σχεδιασμό και εφαρμογή της διδασκαλίας συσχετίζοντάς τες με τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό του Πλαισίου Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης). Μελετώνται τεχνικές διδασκαλίας (πχ. ομαδική εργασία, οργανωμένος διάλογος, τεχνικές δράματος/θεάτρου κ.ά.), με έμφαση σε όσες προσφέρουν τις περισσότερες ευκαιρίες στους/στις μαθητές/τριες για εμπειρία, σύγκριση, ανάλυση, αναστοχασμό και δράση. Ειδικό βάρος κατέχει η έννοια της «μεγάλης ιδέας» των διδασκαλιών Θρησκευτικής Εκπαίδευσης και η αξιοποίησή της κατά τον σχεδιασμό του μαθήματος. Προσεγγίζοντας τη μάθηση στη μετασχηματιστική της διάσταση, η διδασκαλία βασίζεται σε δραστηριότητες που προάγουν τη βιωματική μάθηση και την έρευνα, ενώ βασικό κομμάτι των μαθημάτων αποτελεί ο αναστοχασμός τόσο ως βοηθητικό υλικό αξιολόγησης, όσο και ως μεταγνωστική στρατηγική αναγνώρισης και διαχείρισης της νέας γνώσης θρησκευτικού περιεχομένου.

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Διδασκαλία με βάση τη βιωματική μάθηση και τη μετασχηματιστική εκπαίδευση.
2. Σχεδιασμός διδασκαλίας της Θρησκευτικής Εκπαίδευσης με την αξιοποίηση του Πλαισίου Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (ΠΑΙΔΠ).
3. Άμεση διδασκαλία, ομαδική εργασία, διάλογος, έντεχνος συλλογισμός, δράμα/θέατρο
4. Επίλυση προβλημάτων, παιχνίδι/δράση, εργασίες
5. «Μεγάλη ιδέα» του μαθήματος
6. Αναστοχασμός
7. Αξιολόγηση
8. Μάθηση μέσω σχεδιασμού

| | | |
|---|---|---|
| Χριστιανισμός και Διάλογος για τις ανθρώπινες ελευθερίες και τη θρησκευτική ετερότητα/ **Christianity and Dialogue on Human Freedom and Religious Diversity** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να εντρυφήσουν στις σχέσεις μεταξύ των Εκκλησιών και των Ομολογιών και τους μεταξύ τους διαλόγους με σκοπό την προάσπιση των ανθρωπίνων ελευθεριών, του σεβασμού των θρησκευτικών ετεροτήτων και της ελευθερίας της έκφρασης των θρησκευτικών πεποιθήσεων. Αφετηρία και βάση των διαλόγων αυτών είναι η κοινή πίστη στον Τριαδικό Θεό και το Ευαγγέλιο Μελετώνται επίσης οι επίσημοι διαλόγοι Εκκλησιών, εκκλησιαστικών, αλλά και διεκκλησιαστικών οργανισμών με πολιτειακούς θεσμικούς φορείς με στόχο τη συνεργασία για τη διαμόρφωση στους πολίτες δημοκρατικής συνείδησης, κουλτούρας σεβασμού και συνεργασίας. Επικεντρώνονται, επίσης, στη σημασία της διαπαιδαγώγησης για την προώθηση όλων των παραπάνω σε κάθε βαθμίδα της εκπαίδευσης και σε κάθε ηλικία και αναγνωρίζουν μέσα από το μάθημα ότι οι Εκκλησίες δύνανται να έχουν καθοριστικό ρόλο στην εκπαίδευση για τη διαμόρφωση δημοκρατικής συνείδησης, τον σεβασμό των ανθρωπίνων ελευθεριών, των θρησκευτικών πεποιθήσεων, των παραδόσεων και του τρόπου έκφρασης της πίστης. Επίσης, αναδεικνύεται πώς δύνανται να διαμορφώνουν και να ενισχύουν τους διαθρησκειακούς διαλόγους, δηλ. τους διαλόγους με άλλες θρησκείες και τους πιστούς τους σε τοπικό και σε παγκόσμιο επίπεδο.

**Θεματικές ενότητες:**

1. Χριστιανισμός και σεβασμός στη διαφορετική πίστη
2. Εκκλησιαστική κοινότητα και διάλογος
3. Ανθρώπινες ελευθερίες, θρησκευτική ετερότητα και θρησκευτική ελευθερία

| | | |
|---|---|---|
| 4. Διάλογοι για θέση των γυναικών, υπέρ της ειρήνης και της προστασίας του περιβάλλοντος | | |
| Εκπαίδευση και Στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης/ **Education and Sustainable Development Goals** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να διερευνήσουν τη σχέση των θρησκειών με την Ατζέντα των δεκαεπτά Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη, που από το 2015 έχει υιοθετήσει ο ΟΗΕ. Αναλύονται οι 169 Επιμέρους Στόχοι, που έχουν σκοπό να ενισχύσουν τις δράσεις σε τομείς κρίσιμης σημασίας για την ανθρωπότητα και τον πλανήτη, όπως το να εξαλειφθεί η φτώχεια και η πείνα από παντού, να καταπολεμηθούν οι ανισότητες εντός και μεταξύ των χωρών, να οικοδομηθούν ειρηνικές, δίκαιες και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνίες, να προστατεύονται τα ανθρώπινα δικαιώματα και να προωθείται η ισότητα των φύλων και η ενδυνάμωση του ρόλου των γυναικών και των κοριτσιών, όπως και η διασφάλιση της διαρκούς προστασίας του πλανήτη και των φυσικών του πόρων. Οι φοιτητές/ τριες προσεγγίζουν τις τρεις διαστάσεις της Βιώσιμης Ανάπτυξης (οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική), οι οποίες έχουν ως τελικό σκοπό τον εσωτερικό μετασχηματισμό των πολιτών ώστε να πραγματοποιηθούν οι πολύ μεγάλες θεμελιώδεις αλλαγές που απαιτούνται για την επίτευξή τους. Παράλληλα αναγνωρίζουν, όπως κάνουν ο ΟΗΕ και η παγκόσμια επιστημονική κοινότητα- ότι η εκπαίδευση αποτελεί βασικό παράγοντα διαμόρφωσης των απόψεων και των αξιών των ανθρώπων κι έτσι μπορεί να συμβάλει να ουσιαστικά στην κινητοποίηση των ατόμων στην κατεύθυνση της επίτευξης των δεκαεπτά Στόχων, προβάλλοντας την προσωπική ανάληψη ευθυνών, την ηθική μεταμόρφωση και την αλλαγή στάσης τους γύρω από την κατανάλωση αγαθών. Επιπλέον στο πλαίσιο του μαθήματος συσχετίζονται οι στόχοι με το Πλαίσιο Αναφοράς των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό Τέλος θα μελετηθεί η χρήση πρακτικών στη δημιουργία σχεδίων εργασίας και σχεδίων μαθημάτων στην κατεύθυνση της Εκπαίδευσης για τη βιώσιμη Ανάπτυξη.<br><br>Θεματικές ενότητες:<br>1. Η έννοια και το πλαίσιο διαμόρφωσης της βιώσιμης ανάπτυξης<br>2. Η ατζέντα του Ο.Η.Ε. με τους 17 Στόχους για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη ως το 2030 και τους 169 Επιμέρους Στόχους<br>3. Η Εκπαίδευση για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη (Education for Sustainable Development) - Αρχές και Μεθοδολογία<br>4. Παγκόσμιες προκλήσεις και πολιτικές για την ενεργό πολιτειότητα και τη βιώσιμη ανάπτυξη<br>5. Σύνδεση των Αρχών και των 17 Στόχων για τη Βιώσιμη Ανάπτυξη με το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων του Συμβουλίου της Ευρώπης για το Δημοκρατικό Πολιτισμό<br>6. Ενεργός πολιτειότητα, εκπαίδευση για την Αειφορία και τα Ανθρώπινα δικαιώματα: μια εκπαιδευτική σχέση αλληλεξάρτησης<br>7. Από τη θεωρία στην πράξη: Αξιοποίηση των 17 ΣΒΑ στη μαθησιακή διαδικασία: εκπαιδευτικό υλικό για την υλοποίηση δράσεων ενεργούς πολιτειότητας και των ΣΒΑ. | | |
| Βιοηθικά ζητήματα σε θρησκευτικό πλαίσιο/**Bioethical Issues in Religious Context** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι α) η εισαγωγή των φοιτητών και φοιτητριών στην κατανόηση του τι σημαίνει η έννοια της ηθικής για τον σύγχρονο κόσμο (μέσα από την παρουσίαση παλαιών και σύγχρονων θεωριών), β) η διερεύνηση της οργανικής σχέσης της ηθικής με το φαινόμενο της θρησκείας (ταύτιση, αλληλοπεριχώρηση ή διαφοροποίηση;), γ) η ανάλυση των ανθρωπολογικών ακολουθιών της συνάντησης του θρησκεύοντος ή μη θρησκεύοντος υποκειμένου με ηθικά διλήμματα (όπως ενοχή, ανάγκη για καταλλαγή, συγχώρηση και λύτρωση κ.λπ.) και δ) η διαπίστωση εκ μέρους των φοιτητών/τριών του πώς το θρησκευτικό γεγονός, αυτόνομα σε σχέση με την κοσμική ηθική, διαμορφώνει ποικιλία βιοηθικών προσεγγίσεων.<br><br>Μετά το θεωρητικό πλαίσιο η μελέτη της σχέσης θρησκείας και βιοηθικής εξειδικεύεται στην παρουσίαση θεμάτων που αποτελούν θέματα μείζονος ενδιαφέροντος τόσο για την εν γένει σχολική εκπαίδευση (αφορά υποψηφίους ιατρικών και βιοτεχνολογικών κατευθύνσεων) αλλά και | | |

| | | |
|---|---|---|
| ειδικότερα τη θρησκευτική σχολική εκπαίδευση, όπως α) Υποβοηθούμενη αναπαραγωγή, β) Βλαστοκύτταρα, γ) Μεταμοσχεύσεις, δ) Κλινικές δοκιμές, ε) CrispR/Cas9 και στ) Ευθανασία. Τέλος δίνεται χώρος στην παρουσίαση της Διορθόδοξης και Διαχριστιανικής προσέγγισης των βιοηθικών ζητημάτων.<br><br>Θεματικές ενότητες:<br><br>1. Ηθική και θρησκευτικό φαινόμενο<br>2. Ηθική, Βιοηθική και θρησκεία<br>3. Βιοπολιτική, πανδημία και θρησκεία<br>4. Βιοηθικοί προβληματισμοί πάνω στην αρχή του ανθρώπου<br>5. Κλινικές μελέτες/δοκιμές και η ηθική της έρευνας<br>6. Βελτίωση και ενδυνάμωση του ανθρώπου | | |
| Ισλαμική Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Islamic Education and Democratic Culture** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να βελτιώσουν την κατανόησή τους για το Ισλάμ και τις εκπαιδευτικές ανάγκες των μουσουλμάνων παιδιών και νέων που βρίσκονται υπό τη φροντίδα τους. Μελετάται η σύγχρονη θεωρία και πράξη της Ισλαμικής Εκπαίδευσης και οι διαφορετικές αντιλήψεις για την εκπαίδευση και την παιδαγωγική πρακτική σε ιστορικές και σύγχρονες μουσουλμανικές κοινωνίες. Δίνεται έμφαση στη σημασία της σύγχρονης εκπαιδευτικής έρευνας στην Ισλαμική Εκπαίδευση και την ανάπτυξη προγραμμάτων σπουδών. Προσεγγίζεται, ειδικά, η εφαρμογή του Πλαισίου Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό στην Ισλαμική Εκπαίδευση στον σύγχρονο μουσουλμανικό κόσμο και στις μουσουλμανικές κοινότητες στη Δύση. Επιπλέον, συζητώνται οι εκπαιδευτικές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μουσουλμανικές κοινότητες στη Δυτική Διασπορά, αλλά και γενικά στην παγκόσμια κοινότητα, με ιδιαίτερη αναφορά στη διερεύνηση των εκπαιδευτικών αναγκών της μουσουλμανικής νεολαίας. | | |
| Σύγχρονα Θρησκευτικά Κινήματα, κοσμοθεωρίες και μη θρησκευτικές πεποιθήσεις στη Θρησκευτική Εκπαίδευση/ **Modern Religious Movements, worldviews and non-religious convictions** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να διαχειρίζονται μεθόδους ώστε να αναλύουν σύγχρονα θρησκευτικά κινήματα, κοσμοθεωρίες και μη θρησκευτικές πεποιθήσεις, στη διδασκαλία τους στη Θρησκευτική Εκπαίδευση ανεξάρτητα από τα θρησκευτικά τους πιστεύω. Προσεγγίζονται κριτικά τα ζητήματα ορισμών και ορολογίας που σχετίζονται με το θρησκευτικό φαινόμενο, τις θρησκείες, τα σύγχρονα θρησκευτικά κινήματα, κοσμοθεωρίες, οι μη θρησκευτικές πεποιθήσεις, η πνευματικότητα, τα υπαρξιακά ερωτήματα - προσανατολισμός - φιλοσοφία - ερμηνεία ζωής, οι οργανωμένες ή προσωπικές κοσμοθεωρίες. Δίνεται έμφαση στη διδασκαλία των σύγχρονων θρησκευτικών κινημάτων, κοσμοθεωριών και μη θρησκευτικών πεποιθήσεων, αλλά και της πνευματικότητας, με βάση τις δημοκρατικές αξίες και τις ικανότητες δημοκρατικού πολιτισμού. Διερευνάται η μεθοδολογία που μπορεί να στοχεύει στην συγκρότηση πλήρους, συνεκτικής και προσωπικής κοσμοθεωρίας στο σχολείο και η δημιουργία ασφαλούς μαθησιακού **πε**ριβάλλοντος, όπου θα μπορούν να εκφράζουν και να διαπραγματεύονται διαφορετικές απόψεις, χωρίς τον κίνδυνο επιπτώσεων για αυτές και να καλλιεργούνται οι ικανότητες επικοινωνίας και διαλόγου ως τρόπου συμβίωσης και ανάπτυξης της ανεκτικότητας, της αλληλοκατανόησης και της εμπιστοσύνης, αλλά και στάσεων διαλόγου και επικοινωνίας. | | |
| Δημοκρατία και Χριστιανισμός στην Ανατολική Μεσόγειο/ **Democracy and Christianity in the Eastern Mediterranean** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**:<br>Η Ανατολική Μεσόγειος είναι μια κομβική γεωγραφική περιοχή όπου αναδύθηκε αφ’ ενός η δημοκρατία με την αντιπαράθεση και τη σύνθεσή της με την έννοια της αυτοκρατορίας (κυρίως στον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό) και αφ’ ετέρου τρία από τα πιο επιδραστικά θρησκεύματα στον | | |

κόσμο με κυρίαρχο τον Χριστιανισμό στο παγκόσμιο θρησκευτικό τοπίο και στην παγκόσμια ιστορία έως σήμερα. Οι φοιτητές μαθαίνουν να κατανοούν ιστορικά την ανάδυση της δημοκρατίας έως σήμερα μέσα και από τις θρησκευτικές της διαστάσεις (και κυρίως με τη σημασία του υποκειμένου και των δικαιωμάτων του που αποτελεί συμβολή του Ιουδαϊσμού και του Χριστιανισμού) και αντιστρόφως να ανακαλύπτουν μέσα από την εξέλιξη πρωτίστως του Χριστιανισμού το ρόλο των δημοκρατικών πολιτικών αρχών στη διαμόρφωσή του. Τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα έχουν ιδιαίτερη εφαρμοστική αξία σήμερα και στη συγκεκριμένη πολιτιστική και θρησκευτική συνάφεια του μαθήματος, καθώς αυτό προσφέρεται μέσα σ’ ένα πλαίσιο που σημαδεύεται από τον Ορθόδοξο Χριστιανικό λόγο και πολιτισμό, που έχει κατηγορηθεί ότι χαρακτηρίζεται από δεσποτισμό, απολίτικο μυστικισμό και προσωπολατρεία αντί της καλλιέργειας πολιτικών αρετών και θεσμών με αποτέλεσμα ο Ορθόδοξος κόσμος να θεωρείται ασύμβατος με τη δημοκρατία. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές έχοντας εμβαθύνει σε γνωστές και άγνωστες ιστορικές πτυχές αυτής της σχέσης Ανατολικού Χριστιανισμού και δημοκρατίας θα μπορούν να διαμορφώσουν μια πληρέστερη και πιο ισορροπημένη άποψη για τα ζητήματα αυτά και να διαμορφώσουν τον εκπαιδευτικό τους ρόλο αντίστοιχα για την προαγωγή της δημοκρατίας.

Η μέθοδος διδασκαλίας εστιάζει στην ανάλυση ιστορικών πηγών, κυρίως κειμένων αλλά και υλικών πηγών (αρχαιολογικών δεδομένων, εικόνων κλπ.) που θα παρουσιάζονται με ποικιλία διδακτικών τεχνικών και θα αφορούν τη μετάλλαξη της θείας ταυτότητας του αυτοκράτορα σε Χριστιανό αυτοκράτορα, τον ποικίλο ρόλο της ελληνορωμαϊκής «πόλεως», την πολύ σημαντική για το σήμερα ανάδυση της έννοιας του ατόμου παράλληλα με το πέρασμα στους σκοτεινούς μέσους χρόνους μετά τον 7ο αιώνα και τον ερχομό του Ισλάμ, ενώ θα θιγούν και ζητήματα πολιτικής και πολιτιστικής ιστορίας της λεγόμενης Βυζαντινής πολιτείας που παραμένει σημείο αναφοράς για πολλές Ορθόδοξες Εκκλησίες ανά τον κόσμο έως σήμερα και επηρεάζει τη συζήτηση για τη δημοκρατία.

**Θεματικές υποενότητες**:

1. Δημοκρατία και θεοκρατική μοναρχία στον ελληνορωμαϊκό κόσμο
2. Χριστιανική κοινότητα και ελληνορωμαϊκή πόλις – παραλληλίες και αντιθέσεις
3. Η χριστιανική ρωμαϊκή αυτοκρατορία (4ος-7ος αιώνας) και η αποτίμησή της σήμερα – το ζήτημα της θρησκευτικής ελευθερίας
4. Ο μοναχισμός ως εναλλακτική «πόλις» και η σημασία του για την ανάδυση του υποκειμένου και της αξιοπρέπειας του ατόμου
5. Το πρόβλημα της εσχατολογικής ουτοπίας στο Χριστιανισμό και η στάση απέναντι στον διαφορετικό
6. Οι Χριστιανοί ως μειονότητα Α΄: από την Περσική αυτοκρατορία στο Ισλαμικό Χαλιφάτο
7. Το ορθόδοξο Βυζάντιο: «Χριστιανική δημοκρατία» ή «ανατολίτικος δεσποτισμός»;
8. Οι Χριστιανοί ως μειονότητα Β’: μεταξύ Ισλάμ και δυτικού κόσμου στη νεότερη εποχή.

| | | |
|---|---|---|
| Θρησκεία, Ριζοσπαστικοποίηση, Ανθεκτικότητα και Διαθρησκειακή Οικοδόμηση Ειρήνης (peacebuilding) / **Religion, Radicalisation, Resilience and Interfaith Peacebuilding** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**:

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αποκτήσουν επιστημονική κατανόηση και πρακτικές δεξιότητες για την πρόληψη της ριζοσπαστικοποίησης, του εξτρεμισμού και της βίαιης εξτρεμιστικής δράσης, καθώς και για την ενίσχυση της ανθεκτικότητας σε επίπεδο ατόμου, σχολείου και κοινότητας. Το μάθημα προσεγγίζει τη θρησκεία και τις κοσμοθεωρίες (religious & non-religious worldviews) όχι μονοδιάστατα ως “κίνδυνο”, αλλά ως δυναμικό πεδίο ταυτότητας, νοήματος και κοινωνικών δεσμών, που μπορεί να λειτουργήσει είτε ως παράγοντας έντασης είτε ως πόρος ειρήνης και κοινωνικής συνοχής.

Το μάθημα εστιάζει σε παρεμβάσεις πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης στην εκπαίδευση και στην κοινότητα, αποφεύγοντας την “αστυνομοκεντρική” οπτική ή την ανάπτυξη «θεωρίας τρομοκρατίας». Κεντρική θέση έχουν: η παιδαγωγική αντιμετώπιση της πόλωσης, των αφηγήσεων μίσους και του συνωμοσιολογικού λόγου, η καλλιέργεια κριτικού γραμματισμού και θρησκευτικού/κοσμοθεωρητικού γραμματισμού (religious/worldview literacy), καθώς και η

ανάπτυξη δεξιοτήτων διευκόλυνσης διαλόγου και αποκαταστατικών πρακτικών (restorative practices) για απο-πόλωση, αποκατάσταση σχέσεων και ειρηνοποιό μετασχηματισμό συγκρούσεων.

Στο πλαίσιο του μαθήματος ενσωματώνονται επίσης εργαλεία διαθρησκειακής οικοδόμησης της ειρήνης ως πρακτικές δημιουργίας ασφαλών και συμπεριληπτικών χώρων μάθησης και συνύπαρξης, με ιδιαίτερη έμφαση στην κοινοτική εργασία με νέους και στην ηθική/δεοντολογική διάσταση της παρέμβασης.

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να διακρίνουν βασικές έννοιες όπως εξτρεμισμός, ριζοσπαστικοποίηση, βίαιος εξτρεμισμός και πόλωση χωρίς απλουστεύσεις και στιγματισμό, να αναλύουν μηχανισμούς ριζοσπαστικοποίησης που συνδέονται με ταυτότητα, ανήκειν, αίσθηση αδικίας/ταπείνωσης, ομαδικές δυναμικές και διαδικτυακή ενίσχυση, να εντοπίζουν παράγοντες κινδύνου και προστασίας σε επίπεδο ατόμου–σχολείου–κοινότητας και να χαρτογραφούν εμπλεκόμενους φορείς. Θα μπορούν επίσης να σχεδιάζουν παιδαγωγικές και κοινοτικές παρεμβάσεις πρόληψης/έγκαιρης παρέμβασης που ενισχύουν ικανότητες δημοκρατικού πολιτισμού, κριτικό γραμματισμό και συμμετοχή, να εφαρμόζουν τεχνικές διευκόλυνσης διαλόγου και αποκαταστατικές πρακτικές για απο-πόλωση και αποκατάσταση σχέσεων, να αξιοποιούν βασικές αρχές διαθρησκειακής οικοδόμησης ειρήνης ως εργαλεία κοινωνικής συνοχής, να αναπτύσσουν βασικό πλαίσιο δεοντολογίας, προστασίας και παραπομπής και να αποτιμούν την αποτελεσματικότητα παρεμβάσεων με ήπιους δείκτες και ποιοτικά τεκμήρια χωρίς να καλλιεργούν «ηθικό πανικό».

**Βασικές θεματικές υποενότητες**

**1. Εννοιολογικές διακρίσεις και ορισμοί**: εξτρεμισμός, διαδικασίες ριζοσπαστικοποίησης, πόλωση, ρητορική μίσους (hate speech), συνωμοσιολογικές αφηγήσεις (conspiracy narratives) – τι είναι και τι δεν είναι.

2. **Ταυτότητα, ανάγκη νοήματος και αίσθηση του “ανήκειν”**: αίσθηση συμμετοχής/ένταξης (belonging), αναζήτηση αναγνώρισης και αξίας (significance), εμπειρίες αποκλεισμού/περιθωριοποίησης, δυναμικές ομάδων και κοινωνικοσυναισθηματικοί μηχανισμοί.

3. **Αφηγήσεις αδικίας και ιδεολογικά σχήματα**: αφηγήσεις παραπόνου/αδικίας (grievance narratives), αίσθηση θυματοποίησης (victimhood), διχοτομική σκέψη «εμείς–οι άλλοι» (us vs them) και τρόποι κριτικής αποδόμησης/επαλήθευσης ισχυρισμών (debunking).

4. **Διαδίκτυο, αλγόριθμοι και κλιμάκωση**: αλγοριθμική ενίσχυση περιεχομένου, «θάλαμοι αντήχησης» (echo chambers), σταδιακή διολίσθηση σε ακραίο περιεχόμενο (rabbit holes), παραπληροφόρηση (misinformation) και “ιογενής” διαδικτυακή κουλτούρα (memes/memetic culture).

5. **Θρησκεία, κοσμοθεωρίες και δημόσιος χώρος**: θρησκεία ως πόρος ή παράγοντας κινδύνου (resource/risk), θρησκευτικός και κοσμοθεωρητικός γραμματισμός (religious & worldview literacy), περιβάλλοντα συνύπαρξης θρησκευτικών και μη θρησκευτικών πεποιθήσεων (interconvictional: faith & non-faith).

6. **Παράγοντες κινδύνου και προστατευτικοί παράγοντες**: ανάλυση σε επίπεδο ατόμου–ομάδας–σχολείου–κοινότητας, ενδυνάμωση δράσης/αυτενέργειας (agency), κοινωνική υποστήριξη και συμμετοχή, ενσυναίσθηση και κριτική σκέψη ως προστατευτικοί παράγοντες (protective factors).

7. **Παιδαγωγικές παρεμβάσεις πρόληψης και έγκαιρης παρέμβασης**: διδασκαλία αμφιλεγόμενων ζητημάτων, τεκμηριωμένη συζήτηση/διαβούλευση (deliberation), κριτικός γραμματισμός στα μέσα (critical media literacy), δράσεις ενεργού πολιτειότητας με βάση έργα (project-based civic action), μάθηση μέσω προσφοράς στην κοινότητα (service learning).

8. **Διευκόλυνση διαλόγου και αποκαταστατικές πρακτικές**: κανόνες διαλόγου (ground rules), τεχνικές αποκλιμάκωσης (de-escalation), αποκαταστατικοί κύκλοι (restorative circles) και αποκατάσταση σχέσεων μετά από σύγκρουση.

9. **Διαθρησκειακή ειρηνοποιία και καλλιτεχνικές/δημιουργικές προσεγγίσεις διαλόγου**: διαθρησκειακή ειρηνοποιία (interfaith peacebuilding), καλλιτεχνικός διάλογος (arts-based dialogue), σχεδιασμός ασφαλών χώρων συνύπαρξης και κοινής δράσης στην κοινότητα (community practice).

10. **Δεοντολογία, προστασία και παραπομπές**: όρια ρόλου εκπαιδευτικού/συντονιστή, συνεργασία με οικογένεια και αρμόδιους φορείς, προστασία δεδομένων, διαχείριση κινδύνου (risk management) και αποφυγή υπερβολικών/φοβικών αντιδράσεων («ηθικός πανικός» – moral panic).

| | | |
|---|---|---|
| Εφαρμογές Ψηφιακών Τεχνολογιών στη Διδασκαλία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού / **Digital Applications in Humanities and Social Sciences Teaching and Competences for Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**:
Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να εξοικειωθούν με την κριτική και δημιουργική αξιοποίηση των ψηφιακών τεχνολογιών στη διδασκαλία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης, με τρόπο που να προάγει την καλλιέργεια των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Το μάθημα εστιάζει σε ψηφιακά περιβάλλοντα μάθησης, πολυτροπικά κείμενα, ψηφιακές αφηγήσεις, ψηφιακή πολιτειότητα, καθώς και στη χρήση ψηφιακών συλλογών/σωμάτων κειμένων και πηγών (λογοτεχνικά αποθετήρια, ιστορικά τεκμήρια, αρχεία, μουσειακές ψηφιακές συλλογές).
Το μάθημα έχει κοινό κορμό θεωρητικών και μεθοδολογικών εργαλείων και στη συνέχεια οργανώνεται σε δύο κλάδους εφαρμογής:
(α) Φιλολογικός κλάδος, με έμφαση στη διδασκαλία της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας και της Νεοελληνικής Γλώσσας/Λογοτεχνίας σε σύνδεση με ιστορικο-πολιτισμικά συμφραζόμενα, και
(β) Κοινωνικές Επιστήμες, με έμφαση στη διδασκαλία της Ιστορίας, της Πολιτικής Παιδείας (Οικονομία, Πολιτικοί Θεσμοί και Αρχές Δικαίου, Κοινωνιολογία), της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής, της Οικιακής Οικονομίας, των Θρησκευτικών και της Φυσικής Αγωγής, αξιοποιώντας ψηφιακές τεχνικές για κριτικό γραμματισμό, δημοκρατικό διάλογο και υπεύθυνη συμμετοχή.
Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην ηθική και παιδαγωγικά τεκμηριωμένη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης στη γλωσσική/κειμενική ανάλυση, στην επεξεργασία πηγών και στη διαμόρφωση υπεύθυνων ψηφιακών πολιτών, με σαφή όρια, διαφάνεια και κριτική στάση.
Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να επιλέγουν και να αξιοποιούν ψηφιακά εργαλεία και περιβάλλοντα για τη διδασκαλία των Ανθρωπιστικών και Κοινωνικών Επιστημών με δημοκρατικό προσανατολισμό, να αναπτύσσουν δραστηριότητες κριτικού και ψηφιακού γραμματισμού με πολυτροπικά κείμενα και ψηφιακές πηγές, να σχεδιάζουν και να τεκμηριώνουν διδακτικά σενάρια που συνδέονται με τους Περιγραφικούς Δείκτες των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, να οργανώνουν συνεργατικές μαθησιακές διαδικασίες σε ψηφιακά περιβάλλοντα, να ενσωματώνουν αρχές ψηφιακής πολιτειότητας και δεοντολογίας και να αξιοποιούν την τεχνητή νοημοσύνη με κριτική επίγνωση, διαφάνεια και παιδαγωγικά όρια, αξιολογώντας τη μαθησιακή διαδικασία και τα παραγόμενα ψηφιακά έργα.
Θεματικές υποενότητες

Α. Κοινός κορμός
1. Ψηφιακός και κριτικός γραμματισμός: αξιοπιστία, πηγές, τεκμήρια, επιχειρηματολογία και δημοκρατικός διάλογος.
2. Πολυτροπικότητα και πολυτροπικά κείμενα: κείμενο–εικόνα–ήχος–βίντεο, τρόποι ανάγνωσης/παραγωγής νοήματος.
3. Ψηφιακή αφήγηση και ψηφιακές πρακτικές νοηματοδότησης: αφήγηση, τεκμηρίωση, οπτικοποίηση, παρουσίαση.
4. Ψηφιακή πολιτειότητα: υπεύθυνη συμμετοχή, δικαιώματα/υποχρεώσεις, ψηφιακό ήθος, ρητορική μίσους και δημοκρατικός αντίλογος.
5. Συνεργατική μάθηση και συνεργατική γραφή σε ψηφιακά περιβάλλοντα: ρόλοι, κανόνες συνεργασίας, ανατροφοδότηση, αξιολόγηση.
6. Ψηφιακά αποθετήρια και σώματα κειμένων/πηγών: επιλογή υλικού, τεκμηρίωση, μαθησιακές διαδρομές.
7. Τεχνητή νοημοσύνη στη διδασκαλία Ανθρωπιστικών & Κοινωνικών Επιστημών: δυνατότητες και όρια, ακαδημαϊκή ακεραιότητα, διαφάνεια, προκαταλήψεις και κριτικός έλεγχος.
8. Σχεδιασμός ψηφιακών διδακτικών σεναρίων με αναφορά στους Περιγραφικούς Δείκτες των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (στόχοι–δραστηριότητες–τεκμήρια μάθησης–αναστοχασμός).

Β. Κλάδος (α)- Φιλολογικά μαθήματα

Β1. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία
1. Ψηφιακή προσέγγιση αρχαίων κειμένων: πολυτροπική ανάγνωση, συμφραζόμενα, πολιτισμικές αναφορές.
2. Ψηφιακά εργαλεία για γλωσσική/ερμηνευτική επεξεργασία: απόδοση νοήματος, ερμηνευτικά σχόλια, τεκμηρίωση επιλογών.
3. Διδακτικά σενάρια για δημοκρατικό διάλογο με βάση κείμενα: αξίες, δημόσιος λόγος, επιχειρηματολογία, στερεότυπα.
4. Ηθική χρήση ΤΝ στην ερμηνεία/παραγωγή σχολίων: διαφάνεια, έλεγχος, παιδαγωγικά όρια.

Β2. Νεοελληνική Γλώσσα και Λογοτεχνία + Ιστορία (ως ιστορικο-πολιτισμικός ορίζοντας)
1. Ψηφιακές αφηγήσεις και κριτική ανάγνωση: ταυτότητες, ετερότητα, ενσυναίσθηση, δημόσιος λόγος.
2. Παιδική/εφηβική λογοτεχνία και δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη: αξίες, πρότυπα, συμπερίληψη.
3. Λογοτεχνία–Ιστορία–στερεότυπα: «ήρωας/κακός/καλός/ξένος», ιστορικές μνήμες και πολιτισμική κατανόηση.
4. Συνεργατική γραφή και επιχειρηματολογία σε ψηφιακά περιβάλλοντα: debate, ψηφιακό κείμενο/άρθρο/κριτική.
5. ΤΝ στην παραγωγή και ανάλυση λόγου: δυνατότητες και όρια σε γλωσσική και λογοτεχνική ανάλυση.

Γ. Κλάδος (β)- Κοινωνικές Επιστήμες
1. Ιστορία και Κοινωνικές Επιστήμες σε ψηφιακά περιβάλλοντα: ψηφιακές πηγές, τεκμήρια, αφήγηση–αντί-αφήγηση, κριτικός έλεγχος πληροφορίας.
2. Πολιτική Παιδεία / Κοινωνική και Πολιτική Αγωγή: ψηφιακές προσομοιώσεις, deliberation, λήψη αποφάσεων, επιχειρηματολογία και δημοκρατικός διάλογος.
3. Κοινωνιολογία και Οικονομία: δεδομένα/οπτικοποιήσεις, κριτική ανάγνωση κοινωνικών αφηγήσεων, ανισότητες και κοινωνική συνοχή.
4. Θρησκευτικά: ψηφιακή πολιτειότητα, θρησκευτικός/κοσμοθεωρητικός γραμματισμός, διάλογος και σεβασμός στην ετερότητα σε ψηφιακά περιβάλλοντα.
5. Φυσική Αγωγή: ψηφιακά εργαλεία για συνεργασία, κανόνες, ένταξη, ομαδικότητα και δημοκρατικές πρακτικές στο μάθημα.
6. Αντιμετώπιση παραπληροφόρησης και ρητορικής μίσους: κριτική τεκμηρίωση, δημοκρατικός αντίλογος, κανόνες ασφαλούς ψηφιακής συμμετοχής.
7. Ηθική χρήση ΤΝ στη διαχείριση πηγών, περίληψη/ανάλυση, παραγωγή επιχειρημάτων: έλεγχος, διαφάνεια, αποφυγή στρεβλώσεων.

| **Επιλεγόμενα Μαθήματα Ειδίκευσης/Specialization: Γλώσσα, Ιστορία και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/Language, History, and Literature in Education and Competences for Democratic Culture** | | |
|---|---|---|
| **Α εξάμηνο** | | |
| Γλώσσα, Κοινωνία και Ταυτότητα / **Language, Society and Identity** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**:<br>Σκοπός του μαθήματος είναι να γίνουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ικανοί/ες να αναγνωρίζουν την ισχυρή διασύνδεση που δημιουργείται μεταξύ γλώσσας, κοινωνίας και ταυτοτήτων και να αποκαλύπτουν τους γλωσσικούς μηχανισμούς και τις κοινωνικές νόρμες, μέσω των οποίων κατασκευάζονται τελικά οι ταυτότητες. Ως εκ τούτου, το περιεχόμενο του μαθήματος επικεντρώνεται στα σημαντικότερα κοινωνιογλωσσικά ζητήματα που αφορούν στην κατασκευή των ταυτοτήτων μέσα σε ένα δημοκρατικό (ή και μη) περιβάλλον. Θα προσεγγιστούν θέματα κοινωνιογλωσσικής ανισότητας και προκαταλήψεων τόσο στην ευρύτερη κοινότητα, όσο και στο χώρο της εκπαίδευσης, τυπικής, μη τυπικής και άτυπης. Επιπλέον, θα αναλυθεί το φαινόμενο του γλωσσικού σεξισμού, θα συνδεθεί με ζητήματα φύλου και κατασκευής έμφυλων ταυτοτήτων. Έμφαση θα δοθεί στην διαμόρφωση γλωσσικής πολιτικής και ιδεολογίας στις δημοκρατικές κοινωνίες και κυρίως στα κράτη – μέλη της ΕΕ. Μετά την ολοκλήρωση του συνόλου των διδακτικών ενοτήτων οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να σχεδιάζουν βασικές ερευνητικές προσεγγίσεις λαμβάνοντας υπόψιν και εντάσσοντας σε αυτές κοινωνιογλωσσικά ζητήματα, να αναγνωρίζουν νέες διαστάσεις της διαφορετικότητας και να τις συνδέουν με το σύγχρονο κοινωνικό περιβάλλον. Τέλος, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν εκπαιδευτεί, μέσω της εργασίας που θα εκπονήσουν, στη διαχείριση ερευνητικών δεδομένων και στη διασύνδεση των ερευνητικών αποτελεσμάτων με τη διδακτική πράξη.<br>Ενδεικτικές θεματικές ενότητες:<br>1. Εισαγωγή στη σχέση γλώσσας και κοινωνίας<br>2. Η διαμόρφωση της γλώσσας μέσω της κοινωνίας<br>3. Η διαμόρφωση της κοινωνίας μέσω της γλώσσας<br>4. Η έννοια της ταυτότητας<br>5. Κατασκευή και απόδοση ταυτοτήτων μέσω της γλώσσας<br>6. Γλώσσα και φύλο<br>7. Γλωσσική επαφή και κοινωνία<br>8. Η διαμόρφωση της ιδεολογίας και η διάδοσή της στην κοινωνία<br>9. Γλωσσικές στάσεις<br>10. Γλωσσική πολιτική | | |
| Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δράμα/Θέατρο στην Εκπαίδευση/ **Intercultural Education and Drama/Theatre in Education** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν και να προσδιορίζουν παιδαγωγικές μεθόδους της Θεατρικής Εκπαίδευσης και να τις εφαρμόζουν τόσο στη διδασκαλία της Θεατρικής Αγωγής ως αυτόνομου μαθήματος, όσο και στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων προκειμένου να προάγουν τις αρχές του Δημοκρατικού Πολιτισμού και της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Μελετάται ο τρόπος που οι θεατρικές συμβάσεις, όπως το παιχνίδι ρόλων, η δραματοποίηση, η αφήγηση από διαφορετικές οπτικές, η παράσταση, το debate και άλλες τεχνικές μπορούν να προωθήσουν τον διαπολιτισμικό διάλογο και την πολυπρισματικότητα σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, από την προσχολική ηλικία ως την εφηβεία. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στη σύνδεση των θεατρικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων με τις Ψηφιακές Τεχνολογίες, στη διαδραστική εμπειρία του θεάτρου και τη συμμετοχή του κοινού (μαθητών/τριών) στο θεατρικό παιχνίδι ως τρόπου οικοδόμησης ενεργών, δημοκρατικών πολιτών.<br>Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:<br>1. Θέατρο και δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη<br>2. Θέατρο και διαπολιτισμική Εκπαίδευση<br>3. Θεατρικό παιχνίδι, παιχνίδια ρόλων, αφήγηση από διαφορετικές οπτικές γωνίες | | |

4. Δραματοποίηση
5. Οι ρόλοι των μαθητών/τριών
6. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού (πχ. εκπαιδευτικός που κάνει πως δεν ξέρει τίποτα, που δεν απαντά σε ερωτήσεις, ο δικηγόρος του διαβόλου κ.α.)
7. Θέατρο και διαθεματικές δραστηριότητες
8. Θεατρικές συμβάσεις και Ανθρωπιστικές Επιστήμες
9. Θεατρικές συμβάσεις και Ψηφιακές Τεχνολογίες
10. Διαδραστικές μέθοδοι και συμμετοχή του κοινού

| | | |
|---|---|---|
| Ταυτότητα, Έθνος και Κόσμος στη σχολική εκπαίδευση / **Identity, Nation and the World in school Education** | 26 | 3 |

**Περιγραφή:** Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να προσεγγίσουν τη σχέση ταυτότητας, έθνους και εκπαίδευσης σε μία παγκόσμια κοινότητα όπως είναι ο κόσμος σήμερα. Το μάθημα επικεντρώνεται στη διδασκαλία της εθνικής ιστορίας στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για τη δημοκρατία, την ισότητα και τα ανθρώπινα δικαιώματα, η οποία αποκτά ιδιαίτερη σημασία και είναι πρωτίστως παιδαγωγικό ζήτημα. Με σκοπό τη γνώση και την κριτική κατανόηση του κόσμου η ιστορία μελετάται ως όχημα ανάπτυξης της κατανόησης και του σεβασμού του άλλου, ενώ η αναγνώριση της διαφορετικής οπτικής αντιμετωπίζεται ως προοπτική που δεν μειώνει την αξία της ιστορίας του κάθε έθνους. Η επεξεργασία αυτή γίνεται με σημείο αναφοράς τόσο τα ΑΠΣ όσο και τα σχολικά εγχειρίδια, τα οποία συχνά εμπεριέχουν αφορμές για στοχασμό και γόνιμο προβληματισμό, που όμως μένουν αναξιοποίητες λόγω ελλιπούς κατάρτισης και εμπειρίας επάνω σε ζητήματα έθνους, ταυτότητας και πολυπολιτισμικότητας. Παράλληλα, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές καλούνται να εκπονήσουν και δικές τους πρωτότυπες δραστηριότητες, εργασίες, καθώς και εκπαιδευτικό υλικό σχετικά με τις έννοιες της ταυτότητας, του έθνους και του κόσμου, ως μέρος ενός ευρύτερου διδακτικού σχεδιασμού. Ζητούμενο είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να αναπτύξουν τις απαραίτητες γνώσεις, δεξιότητες, καθώς και στάσεις ώστε αποτελεσματικά και με σεβασμό να εντάσσουν στην εκπαιδευτική διεργασία μαθήτριες και μαθητές από διαφορετικά πολιτισμικά περιβάλλοντα.

**Θεματικές ενότητες:**

1. Σχολική εκπαίδευση, σχολική γνώση και διαμόρφωση συνειδήσεων
2. Οι έννοιες έθνος και κράτος. Δημιουργία έθνους και η σχέση με το κράτος.
3. Συλλογική και Εθνική Συνείδηση. Μηχανισμοί μετάδοσης και διατήρησής τους.
4. Κοινωνιολογική Ματιά στην Μετανάστευση
5. Ταυτότητα: εισαγωγή σε μία πολύπλοκη και πολυδιάστατη έννοια
6. Παγκοσμιοποίηση: παράμετροι, αίτια και συνέπειες ενός πολύπλοκου φαινομένου
7. Σχολική εκπαίδευση, πολυπολιτισμικότητα και παγκοσμιοποίηση
8. Διαπολιτισμική επικοινωνία, κοινωνικοποίηση, αφομοίωση και ένταξη στο ελληνικό σχολείο.

| | | |
|---|---|---|
| Σχεδιασμός αναλυτικών προγραμμάτων για μια «ανοιχτή» εκπαίδευση/ **Curriculum design for an "open" education** | 26 | 3 |

Ο σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να εντρυφήσουν στις εννοιολογικές κατηγορίες με τις οποίες αναλύεται και ερμηνεύεται κριτικά το αναλυτικό πρόγραμμα, στον σχεδιασμό, οργάνωση και ανάπτυξη του αναλυτικού προγράμματος από τους εκπαιδευτικούς και στις εκπαιδευτικές (παιδαγωγικές), κοινωνικές και οικονομικές ρυθμίσεις κατά την ανάπτυξη των αναλυτικών προγραμμάτων.

Στο μάθημα οι φοιτητές και φοιτητήτριες καλούνται να κατασκευάσουν μια ολοκληρωμένη διδακτική ενότητα, με βάση τις θεωρητικές αρχές σχεδιασμού των αναλυτικών προγραμμάτων (διεπιστημονική προσέγγιση), με έμφαση τη χρήση νέων τεχνολογικών ιστού καθώς και εστίαση σε ζητήματα που αφορούν σε διαστάσεις προβλημάτων της σύγχρονης ζωής των νέων (bullying, cyber-bullying, σεξουαλική αγωγή και ηθική στις σχέσεις, δημοκρατία και δημοκρατικός τρόπος ζωής, συμπεριληπτικότητα κτλ).

Το μάθημα αναφέρεται στη δημοκρατική, μη-αποκλειστική εκπαίδευση. Αναφέρεται, ουσιαστικά, σε αυτό που προσδιορίζεται ως curriculum as praxis και στοχεύει στην ανάπτυξη δεξιοτήτων, ώστε

οι εκπαιδευτικοί και μελλοντικοί να είναι ικανοί για την ανάπτυξη προγραμμάτων (εκ των «κάτω» - bottom up) που να αντιστοιχούν στις ειδικές συνθήκες της τάξης τους.

Θεματικές ενότητες:

1. Αναλυτικά προγράμματα: έννοιες, όροι συνθήκες
2. Διαστάσεις, είδη, τύποι αναλυτικών προγραμμάτων
3. Φιλοσοφική, κοινωνιολογική, ψυχολογική θεμελίωση του αναλυτικού προγράμματος
4. Θεωρίες για τη συγκρότηση του αναλυτικού προγράμματος - Μοντέλα σχεδιασμού, στόχοι-σκοποί, περιεχόμενα και αξιολόγηση των αναλυτικών προγραμμάτων
5. Το αναλυτικό πρόγραμμα ως ιδεολογικό και πολιτικό κείμενο
6. Ο ρόλος του αναλυτικού προγράμματος στην κοινωνική συγκρότηση
7. Αναλυτικά προγράμματα, διδασκαλία, γνωστικά μοντέλα, σχολικά εγχειρίδια

| | | |
|---|---|---|
| Τεχνικές διδασκαλίας και αξιολόγηση σε δημοκρατικό πλαίσιο/ **Teaching methods and assessment in a democratic framework** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν και να προσδιορίζουν μορφές και είδη αξιολόγησης (επαγωγική, αθροιστική, διαμορφωτική, παραγωγική) και να τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά στα μαθήματά τους, για να προάγουν τις αρχές του Δημοκρατικού Πολιτισμού. Θα μελετηθούν τεχνικές αξιολόγησης, όπως η αξιολόγηση μέσω ατομικού φακέλου (portfolio) και οι αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης (εγκυρότητα, αξιοπιστία, αμεροληψία, διαφάνεια, πρακτικότητα και σεβασμός). Με βάση τις σύγχρονες προσεγγίσεις περί αξιολόγησης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν στο μάθημα οι διαδικασίες της αυτό-αξιολόγησης, του αναστοχασμού και της ανατροφοδότησης για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών/τριών, ιδιαίτερα για την αποτίμηση της επίτευξης μαθησιακών αποτελεσμάτων που σχετίζονται με τις Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού του Πλαισίου Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης).

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

8. Αξιολόγηση
9. Αποτίμηση
10. Επαγωγική, αθροιστική, διαμορφωτική, παραγωγική αξιολόγηση
11. Δημοκρατικές αρχές αξιολόγησης (εγκυρότητα, αξιοπιστία, αμεροληψία, διαφάνεια, πρακτικότητα και σεβασμός)
12. Αυτό-αξιολόγηση
13. Ανατροφοδότηση
14. Αναστοχασμός
15. Περιγραφικοί Δείκτες Π.Α.Ι.Δ.Π. στην αξιολόγηση

| | | |
|---|---|---|
| Προσωπική και Επαγγελματική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/ **Teachers’ Personal and Professional Growth and Competences for Democratic Culture (κοινό μάθημα στην ειδίκευση 2 και 3)** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές, ως εκπαιδευτικοί ή μελλοντικοί εκπαιδευτικοί, να μελετήσουν συγκριτικά, αρχικά σε θεωρητικό επίπεδο, τα εναλλακτικά μοντέλα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και τις προσεγγίσεις της έννοιας της επαγγελματικής ανάπτυξης, αναζητώντας παράλληλα σε αυτά τρόπους καλλιέργειας ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Κατόπιν, εμβαθύνοντας στο χειραφετητικό μοντέλο επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών, κατά Habermas, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές του προγράμματος αποβλέπουν α) στην προσωπική τους ανάπτυξη, μέσα από την πιθανή διερεύνηση των προσωπικών τους παραδοχών επάνω στο ζήτημα του Δημοκρατικού Πολιτισμού και των Ικανοτήτων που θα πρέπει να διαθέτουν για να τον προάγουν και β) στην επαγγελματική τους ανάπτυξη ώστε να είναι σε θέση να σχεδιάζουν, να υλοποιούν και να αναστοχάζονται επάνω σε διδακτικές τους παρεμβάσεις που στόχο θα έχουν την εμπλοκή των μαθητριών και μαθητών τους σε διεργασίες σχετικές με τη δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ισότητα, τη διαπολιτισμικότητα, την αποδοχή του διαφορετικού κ.ά. Στο πλαίσιο του μαθήματος διαμορφώνονται οι κατάλληλες συνθήκες

αναστοχασμού και γόνιμου προβληματισμού ώστε να αναγνωρίζουν όλοι και όλες τα «δυνατά τους σημεία», να θέτουν στόχους ανάπτυξης, αλλά και να επιδιώκουν πάντα την αυτο-βελτίωση.

Μέσα από τις σύγχρονες συναντήσεις και την ασύγχρονη μελέτη θα μελετηθούν προσεγγίσεις και τεχνικές αναστοχασμού μέσα από διαφορετικές και αλληλοσυμπληρούμενες θεωρητικές προσεγγίσεις. Ακόμη, θα αναλυθούν σύγχρονες προσεγγίσεις γύρω από ποικίλες αντιλήψεις για την επιμόρφωση των εκπαιδευτικών. Με βάση τα παραπάνω οι φοιτητές/τριες θα κληθούν να εργαστούν ομαδικά και ατομικά, πάνω σε μελέτες περίπτωσης επαγγελματικής ανάπτυξης και ταυτότητας εκπαιδευτικών και σε από κοινού επεξεργασία βιβλιογραφίας. Σκοπός είναι να αναπτύσσουν στην πράξη δεξιότητες στοχαστικού διαλόγου, αποδοχής της διαφορετικότητας και της πολυφωνίας, αναζήτησης της σύνθεσης, που αποτελούν στοιχεία του δημοκρατικού πολιτισμού.

**Θεματικές ενότητες:**

1. Εκπαίδευση και Εκπαίδευση Εκπαιδευτικών: ευρύτερη θεώρησή της με ιστορικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, οικονομικούς όρους.
2. Ατυπη θεωρία, πεποιθήσεις εκπαιδευτικών: Αρχική διερεύνηση της έννοιας της άτυπης προσωπικής θεωρίας των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών
3. Επιστημολογικές προσεγγίσεις στη συγκρότηση της ταυτότητας των εκπαιδευτικών:
4. Σύγχρονες προσεγγίσεις στην επαγγελματική ανάπτυξη του εκπαιδευτικού
5. Ο εκπαιδευτικός ως ερευνητής: διδασκαλία και έρευνα
6. Η θεωρία της μετασχηματιστικής μάθησης
7. Κοινότητες μάθησης εκπαιδευτικών

| | | |
|---|---|---|
| Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό και Συνολική Προσέγγιση του Σχολείου/ **Reference Framework of Competences for Democratic Culture and Whole-School Approach** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να προσεγγίσουν αναλυτικά τις αρχές του Δημοκρατικού Πολιτισμού και το Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό του Συμβουλίου της Ευρώπης και να αναγνωρίζουν την εφαρμογή τους στη Συνολική Σχολική Προσέγγισης (Whole School Approach). Στο μάθημα αναλύονται οι διαφορετικοί τύποι ιδιότητας του πολίτη (προσωπικά υπεύθυνος, συμμετοχικός και προσανατολισμένος στη δικαιοσύνη πολίτης) και οι παιδαγωγικές μέθοδοι που μπορούν να αξιοποιηθούν εντός της σχολικής τάξης και της σχολικής κοινότητας για την προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά.

Αναλύεται η θεωρία και η εφαρμογή της Συνολικής Σχολικής Προσέγγισης και ο τρόπος αξιολόγησης του βαθμού ανάπτυξης του Δημοκρατικού Πολιτισμού και της Συμπερίληψης σε μία σχολική κοινότητα. Μέσα από το πρίσμα της Συνολικής Σχολικής Προσέγγισης, δίνεται έμφαση στη θεωρία συμμετοχής των νέων στο σχολείο (σκάλα συμμετοχής του Hart) και τις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που ευνοούν τον μεγαλύτερο δυνατό βαθμό αυτενέργειας και συμμετοχής των μαθητών/τριών.

Θεματικές ενότητες:

1. Ιδιότητα του Πολίτη και εκπαίδευση για την ιδιότητα του πολίτη.
2. Αίσθημα καθήκοντος του πολίτη και διαφορετικές μορφές ιδιότητας του πολίτη.
3. Αυταρχισμός, Πατριωτισμός και Νατιβισμός.
4. Εκπαίδευση για την Παγκόσμια Πολιτειότητα
5. Φύλο και Εκπαίδευση για την Ιδιότητα του Πολίτη.
6. Δημοκρατία και Κράτος Δικαίου-Σύνταγμα
7. Βαθμοί και τρόποι δημοκρατικής συμμετοχής μαθητών/μαθητριών στο σχολείο και συνολική προσέγγιση σχολείου.
8. Σκάλα συμμετοχής των μαθητών/μαθητριών.
9. Παιδαγωγικές στρατηγικές για την προώθηση της πολιτικής συμμετοχής.
10. Αξιολόγηση της σχολικής κοινότητας με κριτήρια τον Δημοκρατικό Πολιτισμό και τη Συμπερίληψη.

| | | |
|---|---|---|
| **Β εξάμηνο** | | |
| Ρητορική μίσους και εγκλήματα μίσους στον δημοκρατικό πολιτισμό/ **Hate speech and hate crimes in democratic culture** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι να καταστούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ικανοί/ες να αναγνωρίζουν τη ρητορική μίσους ως φαινόμενο που εκδηλώνεται στο δημόσιο διάλογο φυσικής και διαδικτυακής επικοινωνίας. Επιπλέον, σκοπός είναι να εντοπίζουν τη σύνδεση του εν λόγω φαινομένου με τα εγκλήματα μίσους και να είναι σε θέση να παραθέσουν τους κινδύνους που αναδύονται για τις σύγχρονες δημοκρατικές κοινωνίες και τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ως εκ τούτου, το περιεχόμενο του μαθήματος επικεντρώνεται στην μελέτη των κυριότερων θεμάτων που άπτονται της ρητορικής μίσους ως γλωσσικού και νομικού φαινομένου και στη σύνδεσή της με τα εγκλήματα μίσους σε περιβάλλοντα δημοκρατικού πολιτισμού, όπως η ευρωπαϊκή κοινότητα. Περιλαμβάνεται η εξέταση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που απειλούνται από τη ρητορική μίσους και παρουσιάζονται συγκεκριμένες μέθοδοι πρόληψης και αναγνώρισης του φαινομένου στο πλαίσιο της δημοκρατικής ανάπτυξης των κοινωνιών. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στους τρόπους γλωσσικής πραγμάτωσης της ρητορικής μίσους στο σύγχρονο περιβάλλον, όπως για παράδειγμα στο διαδίκτυο, ενώ θα αναδειχθεί η σχέση της με εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας – λ.χ. γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, εγκλήματα πολέμου – αλλά και με την δυνάμει τέλεση μελλοντικών αδικημάτων κατά ατόμων ή ομάδων με βάση συγκεκριμένα κοινωνικά ή άλλα χαρακτηριστικά.<br><br>**Θεματικές ενότητες:**<br>1. Εισαγωγή στην έννοια της Ρητορικής Μίσους<br>2. Το διεθνές νομικό πλαίσιο για τη Ρητορική Μίσους<br>3. Το ευρωπαϊκό νομικό πλαίσιο της Ρητορικής Μίσους<br>4. Το ελληνικό νομικό πλαίσιο της Ρητορικής Μίσους<br>5. Δημοκρατικές αρχές και ρητορική μίσους<br>6. Διαδικτυακή Ρητορική Μίσους<br>7. Εισαγωγή στα Εγκλήματα Μίσους<br>8. Τα Εγκλήματα Μίσους στις Δημοκρατικές Κοινωνίες<br>9. Η Ρητορική Μίσους ως γλωσσικό φαινόμενο<br>10. Η Ρητορική Μίσους ως γλωσσικό μέσο κατασκευής ταυτοτήτων σε Εγκλήματα Μίσους | | |
| **Κριτική Ανάλυση Λόγου, Ιδεολογία και Ιστορική Μνήμη στον Δημόσιο και Θεσμικό Λόγο: Εφαρμογές στην εκπαίδευση/**Critical Discourse Analysis, Ideology and Historical Memory in Public and Institutional Discourse: Applications to Education | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να εξοικειωθούν με βασικές έννοιες και εργαλεία της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου, ώστε να αναλύουν τον τρόπο με τον οποίο η ιδεολογία, η ισχύς και οι κοινωνικές ανισότητες εγγράφονται σε δημόσιους και θεσμικούς λόγους (πολιτικός/διοικητικός λόγος, κανονιστικά κείμενα, δημόσιες πολιτικές, μιντιακές αναπαραστάσεις, λόγος οργανισμών και φορέων). Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη γλωσσική και ρητορική συγκρότηση δικαιωμάτων και αξιών, στην παραγωγή κατηγοριοποιήσεων και ορίων του «ανήκειν», καθώς και στους μηχανισμούς νομιμοποίησης που επηρεάζουν τη δημοκρατική συμμετοχή και την κοινωνική ένταξη. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάζεται ενδεικτικά και ο λόγος της ιστορικής μνήμης ως πεδίο ιδεολογικής διαπραγμάτευσης και συγκρότησης ταυτοτήτων, με στόχο την εφαρμογή των εργαλείων του μαθήματος στην ανάλυση αφηγήσεων σύγκρουσης και συμφιλίωσης και των συνεπειών τους για την αναγνώριση, την αξιοπρέπεια και την ισότητα. Παράλληλα, το μάθημα αναπτύσσει εφαρμογές στο πεδίο της εκπαίδευσης, αντιμετωπίζοντάς το ως χώρο όπου δημόσιοι και θεσμικοί λόγοι μετασχηματίζονται σε πρακτικές, κανονιστικότητες και μορφές σχολικής κουλτούρας (π.χ. αναλυτικά προγράμματα, σχολικά εγχειρίδια, σχολικές τελετές/επέτειοι, κανονισμοί σχολικής ζωής, επίσημες επικοινωνίες). Η σύνδεση με τις ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό καλλιεργείται μέσω | | |

συστηματικής κριτικής ανάγνωσης αυθεντικών κειμένων και μέσω της μετατροπής των ευρημάτων σε τεκμηριωμένες προτάσεις για δημοκρατική επικοινωνία και παιδαγωγική δράση.

Ειδικότερα οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Λόγος, ιδεολογία και ισχύς: βασικές έννοιες και αναλυτικές αρχές της Κριτικής Ανάλυσης Λόγου
2. Στρατηγικές ονομασίας και κατηγοριοποίησης, πλαισίωσης και αξιολόγησης (συμπερίληψη/αποκλεισμός)
3. Νομιμοποίηση και απονομιμοποίηση: επιχειρηματολογία, αυθεντίες, τεκμηρίωση και φυσικοποίηση του «αυτονόητου»
4. Αφήγηση και ιστορική μνήμη στον δημόσιο και θεσμικό λόγο (ως πεδίο εφαρμογής): κατασκευή γεγονότων, ευθύνης και ηθικής τάξης
5. Δικαιώματα, ισότητα και διακρίσεις: τι δηλώνεται, τι προϋποτίθεται, τι αποσιωπάται
6. Μεταφορά στο εκπαιδευτικό πεδίο: από δημόσιους/θεσμικούς λόγους σε εγχειρίδια, αναλυτικά προγράμματα, σχολικές τελετές και πρακτικές επικοινωνίας
7. Ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό: κριτική σκέψη, ενσυναίσθηση, σεβασμός της αξιοπρέπειας, υπεύθυνη συμμετοχή – σύνδεση ανάλυσης και δράσης
8. Μικρό project: ανάλυση σώματος κειμένων (δημόσιου/θεσμικού και εκπαιδευτικού υλικού) και σύνθεση κριτικής ερμηνείας με σύντομη τεκμηριωμένη πρόταση (π.χ. οδηγός θεσμικής/σχολικής επικοινωνίας, κριτήρια αναθεώρησης εκπαιδευτικού κειμένου, σχεδιασμός δραστηριότητας δημοκρατικού γραμματισμού)

| | | |
|---|---|---|
| Ιστορική Μνήμη, Συγκρούσεις και Συμφιλίωση στην Εκπαίδευση / **Historical Memory, Conflict and Reconciliation Education** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να κατανοήσουν πώς η ιστορική μνήμη συγκροτείται, μεταδίδεται και αμφισβητείται σε κοινωνίες που έχουν βιώσει ή βιώνουν συγκρούσεις, και πώς η εκπαίδευση μπορεί να συμβάλει υπεύθυνα στη δημοκρατική συνύπαρξη, στην κοινωνική συνοχή και στη συμφιλίωση χωρίς να εξισώνει θύτες και θύματα ή να παράγει νέες πολώσεις. Το μάθημα εστιάζει στην παιδαγωγική διαχείριση «δύσκολων παρελθόντων» (difficult pasts), στις αντιπαραθέσεις μνήμης (memory conflicts) και στη σχέση μνήμης–ταυτότητας–δημόσιου λόγου, με ειδική έμφαση στο πώς αυτά μεταφράζονται σε διδακτικές πρακτικές για το σχολείο.

Το μάθημα αξιοποιεί ιστορικές πηγές, μαρτυρίες, λογοτεχνικά κείμενα, αρχεία, μουσειακό/τοπικό υλικό μνήμης, καθώς και σύγχρονα ψηφιακά τεκμήρια. Οι εκπαιδευόμενοι/ες καλούνται να σχεδιάσουν διδακτικά σενάρια που καλλιεργούν ιστορική σκέψη, ενσυναίσθηση, κριτική ανάγνωση αφηγήσεων, και ικανότητα τεκμηριωμένης συζήτησης, σε συνάφεια με τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό και την Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

Ιδιαίτερη βαρύτητα δίνεται: (α) στην αποφυγή διδακτικών προσεγγίσεων που αναπαράγουν στερεότυπα ή εθνικιστικές απλουστεύσεις, (β) στη διαχείριση αμφιλεγόμενων ζητημάτων στην τάξη, (γ) στην ηθική διάσταση της διδασκαλίας τραύματος και μαρτυρίας, και (δ) στη σύνδεση σχολείου–κοινότητας (π.χ. τοπική ιστορία, τόποι μνήμης, μουσεία, προφορικές ιστορίες).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να εξηγούν βασικές έννοιες της ιστορικής μνήμης και της δημόσιας ιστορίας, να διακρίνουν μεταξύ ιστορικής γνώσης, μνήμης και ιδεολογικής χρήσης του παρελθόντος, να αναλύουν πώς συγκροτούνται ανταγωνιστικές αφηγήσεις για συγκρούσεις και τραυματικά γεγονότα και πώς αυτές συνδέονται με ταυτότητες και κοινωνικές διαιρέσεις. Θα μπορούν επίσης να αξιολογούν ιστορικές πηγές, μαρτυρίες και λογοτεχνικά κείμενα ως διδακτικό υλικό, να σχεδιάζουν και να τεκμηριώνουν διδακτικές παρεμβάσεις για «δύσκολα παρελθόντα» με κριτική σκέψη, ενσυναίσθηση και σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, να διευκολύνουν τεκμηριωμένη συζήτηση και διάλογο στην τάξη με κανόνες ασφάλειας και σεβασμού, και να παράγουν ένα ολοκληρωμένο σχέδιο διδασκαλίας/προγράμματος που συνδέει σχολείο, κοινότητα και τόπους μνήμης, με βασικούς δείκτες αποτίμησης της μάθησης.

Βασικές θεματικές υποενότητες (ενδεικτικές 8–10)

1. Ιστορική μνήμη και ιστορική γνώση: έννοιες, διαφορές, μνήμη ως κοινωνική διαδικασία και πολιτισμικό προϊόν.
2. Ταυτότητα, έθνος και δημόσιος λόγος: πώς το παρελθόν γίνεται αφήγηση, σύμβολο και πολιτισμικός πόρος.
3. Συγκρούσεις, τραύμα και μνήμη: τραυματικά γεγονότα, συλλογικό τραύμα, όρια και ευθύνη της εκπαίδευσης.
4. Ανταγωνιστικές αφηγήσεις και μνημονικές αντιπαραθέσεις: πολλαπλές οπτικές, στερεότυπα, μηχανισμοί πόλωσης, ιστορικός αναθεωρητισμός και απλουστεύσεις.
5. Πηγές, μαρτυρίες και τεκμήρια: αρχειακό υλικό, προφορική ιστορία, ημερολόγια/επιστολές, φωτογραφία/κινηματογράφος ως ιστορικές πηγές.
6. Λογοτεχνία και μνήμη: λογοτεχνική αναπαράσταση της σύγκρουσης, αφήγηση, φωνές, σιωπές, ενσυναίσθηση και κριτική ανάγνωση.
7. Διδακτικές προσεγγίσεις για “δύσκολα παρελθόντα” (difficult pasts): ερωτήματα, σενάρια, ασφάλεια στην τάξη, σταδιακή προσέγγιση του ευαίσθητου υλικού.
8. Διάλογος και διαχείριση αμφιλεγόμενων ζητημάτων: τεκμηριωμένη συζήτηση, κανόνες διαλόγου, αντιμετώπιση παραπληροφόρησης, σεβασμός στη διαφορετικότητα.
9. Συμφιλίωση, δικαιοσύνη και μνήμη: έννοιες, διλήμματα, εκπαίδευση για τη συνύπαρξη χωρίς εξίσωσης ευθυνών.
10. Σχολείο–κοινότητα–τόποι μνήμης: μουσεία, μνημεία, τοπική ιστορία, εκπαιδευτικές επισκέψεις και μικρά προγράμματα μνήμης.

| | | |
|---|---|---|
| Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα μέσω του Α.Π.Σ Γλώσσας, Ιστορίας και Λογοτεχνίας (Πρωτοβάθμια-Δευτεροβάθμια)/ **Human Rights Education through the Language, History and Literature Curricula (Primary and Secondary Education)** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν τις βασικές αρχές της Εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και να την εφαρμόζουν αξιοποιώντας τα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών της Γλώσσας, της Ιστορίας και της Λογοτεχνίας, αναγνωρίζοντας τις προκλήσεις που ενέχει ένα τέτοιο εγχείρημα. Επιχειρείται μια μέσω της μελέτης περίπτωσης μία σύντομη ιστορική αναδρομή στα ελληνικά προγράμματα σπουδών των προαναφερθέντων μαθημάτων (20ος αιώνας ως σήμερα) και τους (εθνοκεντρικούς) στόχους τους, ώστε να γίνει αντιληπτή η ιδιαιτερότητα των μαθημάτων ταυτότητας σε κάθε εκπαιδευτικό περιβάλλον, αλλά και οι δυνατότητες που έχουν για την ανάπτυξη των Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Μελετώνται σύγχρονες παιδαγωγικές πρακτικές, οι οποίες προωθούν την ενεργό συμμετοχή όλων των μαθητών/τριών, τη συμπεριληπτικότητα, τον σεβασμό απέναντι στην πολιτισμική πολυμορφία και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα συνολικά μέσω της διδασκαλίας ιστορικού/γλωσσικού/ λογοτεχνικού περιεχομένου (πχ. διαλογική μάθηση, οι μαθητές/τριες ως δημιουργοί της Ιστορίας, αφηγήσεις από διαφορετικές οπτικές γωνίες/πολυπρισματικότητα, μάθηση που βασίζεται σε έρευνα, επιλογή λογοτεχνικών κειμένων παγκόσμιας λογοτεχνίας κτλ).

Θεματικές υποενότητες:

1. Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα: ευρύτερη θεώρησή τους με ιστορικούς, κοινωνικούς, πολιτικούς, εκπαιδευτικούς όρους
2. Εκπαίδευση στα ανθρώπινα δικαιώματα: η συμβολή της στην εγκαθίδρυση της δημοκρατίας, της ειρήνης, της ανάπτυξης, της ανεκτικότητας και της κοινωνικής δικαιοσύνης (όροι-προϋποθέσεις & οπτικές)
3. Αναλυτικά Προγράμματα: Είδη και εκπαιδευτικοί προσανατολισμοί. Η έννοια και η σημασία του κρυφού ΑΠ
4. Το κίνημα της Κριτικής Παιδαγωγικής και η αναγνώριση της παρεμβατικής-κοινωνικής λειτουργίας της εκπαίδευσης (ασύγχρονη εκπαίδευση)
5. Το μάθημα της Γλώσσας και η ιδιότητα του πολίτη
6. Ιστορία και διαμόρφωση πολιτικής συνείδησης

| | | |
|---|---|---|
| 7. Το μάθημα της Λογοτεχνίας και η ιδιότητα του πολίτη: από την αναπαράσταση στην ανάπτυξη του κόσμου μας (ασύγχρονη εκπαίδευση)<br>8. Από τα γνωστικά αντικείμενα στην ευρύτερη κουλτούρα του σχολείου: η δημοκρατία στην πράξη | | |
| Τέχνες/Τέχνη στην Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Arts/Art in Education and Democratic Culture** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι να μπορούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αξιοποιούν τις τέχνες στη διδασκαλία μαθημάτων που εντάσσονται στο ΑΠΣ της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για να προάγουν στάσεις, αξίες και συμπεριφορές συναφείς με τον Δημοκρατικό Πολιτισμό. Μελετώνται παιδαγωγικές μέθοδοι και πρακτικές που προωθούν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό μέσω της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μέσω έργων τέχνης (έντεχνος συλλογισμός), όπως οι ομαδοσυνεργατικές προσεγγίσεις καλλιτεχνικών έργων, η μάθηση που βασίζεται σε εργασίες και έρευνα και η διαλογική μάθηση, οι οποίες προάγουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών ως παραγωγών καλλιτεχνικού νοήματος. Παράλληλα, έμφαση θα δοθεί στα κριτήρια επιλογής των κατάλληλων καλλιτεχνικών έργων προς διδασκαλία εντός και εκτός (πχ. κριτήρια επιλογής συλλογών προς επίσκεψη σε μουσεία/πινακοθήκες, κινηματογράφους) της τάξης, χωρίς να αποκλείεται και η συμμετοχή των μαθητών/τριών στη διαδικασία (πχ. ψηφοφορία για την επιλογή επισκέψεων/υλικού του μαθήματος). Επιπλέον, μελετάται και ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει στη Διαπολιτισμική συνάντηση, την ανάπτυξη της Διαπολιτισμικής Ικανότητας και τη δεκτικότητα απέναντι στην πολυμορφία εκ μέρους των μαθητών/τριών η αναφορά σε καλλιτέχνες από διαφορετικούς πολιτισμούς (όχι μόνο τον Δυτικό), από ιστορικά μειονοτικές/περιθωριοποιημένες ή καταπιεσμένες ομάδες (πχ. έργα μαύρων δημιουργών, γυναικών, ΛΟΑΤ+) σε ένα ασφαλές, συμπεριληπτικό περιβάλλον τάξης. | | |
| Δημοκρατική ηγεσία τάξης και σχολείου/ **Democratic Leadership in the classroom and in school** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να μελετήσουν μοντέλα σχετικά με τη σχολική ηγεσία και κουλτούρα, έχοντας στραμμένο το ενδιαφέρον τους διαρκώς στο πώς αυτά θα μπορούσαν να εξασφαλίσουν τις συνθήκες μιας δημοκρατικής εκπαίδευσης, προσανατολισμένης στη διασφάλιση της ισότητας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Με βάση τη Συνολική Σχολική Προσέγγιση, στο πλαίσιο του μαθήματος αξιοποιούνται συστηματικά μελέτες περίπτωσης και παραδείγματα σχετικά με τη σχολική ηγεσία και κουλτούρα, προκειμένου οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να κατανοούν σε πρακτικό επίπεδο τις προκλήσεις που καλούνται να διαχειριστούν στη σχολική κοινότητα, στην τάξη και στον σχολείο γενικά. Ζητούμενο είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να καλλιεργήσουν τις σχετικές γνώσεις, δεξιότητες, καθώς και στάσεις προκειμένου να διαχειρίζονται τη σχολική τάξη αλλά και να μετέχουν στον εκπαιδευτικό οργανισμό αποτελεσματικά, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη δημοκρατική λειτουργία τους και τη λειτουργία του οργανισμού, όπου θα ακούγονται όλες οι φωνές. Έτσι καλούνται να αναγνωρίσουν ότι η δημοκρατική λειτουργία αφορά όλους τους ενδιαφερομενους της σχολικής κοινότητας (μαθητές/τριες, εκπαιδευτικούς, διεύθυνση, γονείς, τοπικοί φορείς). Σημαντικά στην κατεύθυνση αυτή θα συμβάλει η αξιοποίηση θεωριών μάθησης εκπαίδευσης ενηλίκων που αποβλέπουν στην ανάδειξη της τάξης και του σχολείου σε οργανισμούς που μαθαίνουν και εξελίσσονται μέσω της αλλαγής, όπως για παράδειγμα αυτές των C. Argyris, D. Schön, κ.ά.<br>**Θεματικές ενότητες:**<br>1. Ταυτότητα, είδη ταυτοτήτων, ρόλοι του εκπαιδευτικού στη σχολική μονάδα<br>2. Κουλτούρα της σχολικής μονάδας. Διαχείριση συγκρούσεων με έμφαση στις προερχόμενες από διαπολιτισμικές σχέσεις.<br>3. Σχολική ηγεσία και άτομα με διαφορετικές κουλτούρες και προέλευση. Ηθικά Διλήμματα. Βήματα δημοκρατικής προσέγγισης ηθικών διλημμάτων.<br>4. Ηγεσία Διδασκόντων [Teacher Leadership], Ηθική, Παιδαγωγική, Μετασχηματιστική Ηγεσία, Ηγεσία για τη Μάθηση, Ηθική Ενσυναίσθηση<br>5. Παρουσίαση του μοντέλου δεξιοτήτων και δεικτών του Συμβουλίου της Ευρώπης. Διασύνδεση και συσχέτιση του με το μοντέλο της Ηθικής Ηγεσίας | | |

| | | |
|---|---|---|
| 6. Απόκτηση δεξιοτήτων του σχολικού ηγέτη Ι: αυτόνομη μάθηση- αυτομόρφωση, ανατροφοδότηση από το σχολικό περιβάλλον | | |
| Παιδαγωγική της Ειρήνης, επίλυση συγκρούσεων και διαμεσολάβηση/**Peace Education, Conflict Resolution and Mediation** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να προσεγγίσουν σε βάθος το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά στην παιδαγωγική της ειρήνης, αλλά και το θεωρητικό πλαίσιο που αφορά στην επίλυση συγκρούσεων και στη διαμεσολάβηση. Οι φοιτήτριες και οι φοιτητές αναπτύσσουν γνώσεις, δεξιότητες, καθώς και στάσεις σχετικές με την παιδαγωγική που αποβλέπει στην αναζήτηση τρόπων διατήρησης της ειρήνης και της εποικοδομητικής αντιπαράθεσης και ανταλλαγής ιδεών, αμβλύνοντας τις συνθήκες εκείνες που μπορεί να οδηγούν δυνητικά σε κάθε είδους σύγκρουση, άνιση μεταχείριση, καθώς και καταπάτηση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως και σε όλα σχεδόν τα προσφερόμενα μαθήματα, και επιχειρώντας τη διασύνδεση της θεωρίας με την εκπαιδευτική πράξη, οι φοιτήτριες και οι φοιτητές του μαθήματος θα κληθούν να αξιοποιήσουν στο πλαίσιο της μελέτης τους τόσο τα ισχύοντα ΑΠΣ όσο και τα ισχύοντα σχολικά εγχειρίδια, ώστε να αναζητήσουν σε αυτά αφορμές για γόνιμο προβληματισμό με τις μαθήτριες και τους μαθητές τους σχετικά με ζητήματα ειρήνης, κοινωνικών- πολιτικών και πολιτιστικών αντιπαραθέσεων σε εγχώριο και διεθνές επίπεδο. Ζητούμενο είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να ενδυναμώσουν τις κοινωνικές τους δεξιότητες, ώστε δυνητικά να συμβάλλουν στην καλλιέργεια των οριζοντίων δεξιοτήτων αλλά και της ενσυναίσθησης των μαθητριών και των μαθητών τους. Παράλληλα, ζητούμενο είναι οι φοιτήτριες και οι φοιτητές να αναπτύξουν στρατηγικές διαχείρισης συγκρούσεων και διαμεσολάβησης στο πλαίσιο των παιδαγωγικών περιβαλλόντων που οι ίδιες και οι ίδιοι κινούνται και διδάσκουν. | | |
| Εκπαίδευση, Δημοκρατία και Κοινωνική Συνοχή στην Εποχή της Τεχνητής Νοημοσύνης/**Education, Democracy, and Social Cohesion in the Age of Artificial Intelligence** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να προσεγγίσουν τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης (AI) στην εκπαίδευση με σκοπό να οικοδομήσουμε, να εξοπλίσουμε και να διατηρήσουμε μία κοινωνία πολιτών, που με οδηγό την ισότητα, τη συμπερίληψη και τα δικαιώματα θα προάγει τη δημοκρατία. Καθώς η τεχνητή νοημοσύνη γίνεται κοινός τόπος στην εκπαίδευση παρουσιάζονται δύο δυνατότητες: είτε να διευκολύνει την ικανότητά μας να πετύχουμε τον παραπάνω σκοπό και τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, είτε αντίθετα να μειώσει ή ακόμα και να βλάψει αυτήν την ικανότητα.<br>Στο πλαίσιο του μαθήματος θα στοχαστούμε σχετικά με τις διάφορες χρήσεις, εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης και τις επιπτώσεις της, προκειμένου να χρησιμοποιήσουμε επιτυχώς τη δύναμή της, χωρίς να διακυβεύσουμε οντολογικά την ανθρωπότητα. Θα εξετάσουμε το πώς –μέσω πρακτικής, πολιτικής και έρευνας– μπορούμε να αξιοποιήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη, για να βελτιώσουμε την κοινωνική συνοχή και τη δημοκρατία. Θα τεθούν ζητήματα ισότητας, αυθεντικής μάθησης των πολιτών και ο τρόπος με τον οποίο αυτοί επηρεάζονται από και επηρεάζουν την τεχνητή νοημοσύνη. Θα εκτεθούν πρακτικές και δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης με βάση τις οπτικές της α) Ηθικής, αφού η μετασχηματιστική δύναμη της τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί σχετικό γραμματισμό και εκπαίδευση όλων, ενημέρωση και ελεύθερη πρόσβαση, β) Αλλαγής των μαθησιακών περιβαλλόντων που να συντονίζονται με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, γ) Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, επειδή η Τεχνητή Νοημοσύνη απαιτεί ανθρώπους με δεξιότητες επεξεργασίας, ανάλυσης, αξιολόγησης και διερεύνησης των πληροφοριών μέσω βαθιάς έρευνας, που να διέπονται από δημοκρατικές αξίες, δ) Ικανότητας συνύπαρξης, επειδή στην εποχή της οθόνης απαιτείται η προσφορά ευκαιριών για συλλογική εργασία, ενδυνάμωση σχέσεων και εμβάθυνσης της συνύπαρξης στην κοινότητα, ε) Σχέσης με τα ΜΜΕ: επειδή τα άτομα στη σύγχρονη κοινωνία δεν είναι απλώς παθητικοί καταναλωτές πληροφοριών, αλλά ενεργοί καταναλωτές και παραγωγοί περιεχομένου, διαφόρων πληροφοριών, παραπληροφόρησης και τρόπων μέσων ενημέρωσης, η εκπαίδευση χρειάζεται να προετοιμάσει τους/τις μαθητές/τριες σε βασικές | | |

δεξιότητες για τα μέσα ενημέρωσης και τον ψηφιακό γραμματισμό, στ) Αξιολόγησης, επειδή απαιτείται αξιολόγηση της εγκυρότητας των παραγόμενων κειμένων, απόψεων και θέσεων των μηχανών αναζήτησης και εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης, ζ) Διεπιστημονικής συνεργασίας, καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν πολλές κοινές επιπτώσεις σε όλους τους κλάδους της Εκπαίδευσης (π.χ. η ανάγκη για χρήση ΤΠΕ, η μείωση της ανθρώπινης συνεισφοράς στα αποτελέσματα της τεχνητής νοημοσύνης, τεχνογνωσία) και απαιτείται συνεργασία για να ενισχυθεί η διεπιστημονική μάθηση, που προάγει τη δημοκρατία. Ο διαρκής αναστοχασμός και η μάθηση που βασίζεται στην έρευνα αποτελούν βασικές συνιστώσες για την ορθολογική αξιοποίηση της Τεχνητής νοημοσύνης σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό περιβάλλον.

**Επιλεγόμενα Μαθήματα Ειδίκευσης/Specialization:** Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη και για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/ **Education fo Democratic Citizenship (EDC) and Human Rights Education (HRE) and Competences for Democrati Culture**

| | | |
|---|---|---|
| **Α εξάμηνο** (1 επιλογής) | | |
| Τεχνικές διδασκαλίας και αξιολόγηση σε δημοκρατικό πλαίσιο/ **Teaching methods and assessment in a democratic framework** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν και να προσδιορίζουν μορφές και είδη αξιολόγησης (επαγωγική, αθροιστική, διαμορφωτική, παραγωγική) και να τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά στα μαθήματά τους, για να προάγουν τις αρχές του Δημοκρατικού Πολιτισμού. Θα μελετηθούν τεχνικές αξιολόγησης, όπως η αξιολόγηση μέσω ατομικού φακέλου (portfolio) και οι αρχές που πρέπει να τηρούνται κατά τη διαδικασία της αξιολόγησης (εγκυρότητα, αξιοπιστία, αμεροληψία, διαφάνεια, πρακτικότητα και σεβασμός). Με βάση τις σύγχρονες προσεγγίσεις περί αξιολόγησης σημαντικό ρόλο διαδραματίζουν στο μάθημα οι διαδικασίες της αυτό-αξιολόγησης, του αναστοχασμού και της ανατροφοδότησης για την αξιολόγηση της επίδοσης των μαθητών/τριών, ιδιαίτερα για την αποτίμηση της επίτευξης μαθησιακών αποτελεσμάτων που σχετίζονται με τις Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού του Πλαισίου Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης).

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Αξιολόγηση
2. Αποτίμηση
3. Επαγωγική, αθροιστική, διαμορφωτική, παραγωγική αξιολόγηση
4. Δημοκρατικές αρχές αξιολόγησης (εγκυρότητα, αξιοπιστία, αμεροληψία, διαφάνεια, πρακτικότητα και σεβασμός)
5. Αυτό-αξιολόγηση
6. Ανατροφοδότηση
7. Αναστοχασμός
8. Περιγραφικοί Δείκτες Π.Α.Ι.Δ.Π. στην αξιολόγηση

| | | |
|---|---|---|
| Πληροφορική και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό/ **ICT and Competences for Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να προσδιορίζουν τις αρχές του Δημοκρατικού Πολιτισμού και τις παιδαγωγικές μεθόδους που τις προωθούν, και να τις ενσωματώνουν στη διδακτική πρακτική του μαθήματος της Πληροφορικής. Πιο συγκεκριμένα αναλύονται σε βάθος οι αρχές της συνεργατικής μάθησης στο πλαίσιο της Πληροφορικής και η εφαρμογή της σε ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες προγραμματισμού, όπως το buddy programming/προγραμματισμός σε ζευγάρια, mob programming, αλλά και σε προγράμματα εκπαίδευσης μέσω της Τέχνης με χρήση ΤΠΕ. Στο ίδιο πλαίσιο προσεγγίζεται και η μάθηση που βασίζεται σε εργασίες, με σκοπό την ανάπτυξη των δημοκρατικών ικανοτήτων της συνεργασίας, της δεκτικότητας απέναντι στην ετερότητα και τις διαφορετικές απόψεις. Τέλος, μελετώνται τεχνικές, όπως η πληροφορική χωρίς Η/Υ, για τη διεύρυνση της βάσης συμμετοχής σε μαθήματα Πληροφορικής, στην οποία παρατηρείται μειωμένη παρουσία συγκεκριμένων ομάδων με βάση φυλετικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά (γυναικείο φύλο, οικονομικές δυσκολίες).

Ειδικότερα, οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Μαθήματα Πληροφορικής και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό
2. Συνεργατική Μάθηση
3. Προσεγγίσεις που διευκολύνουν και υποστηρίζουν τη συνεργασία
4. Τεχνικές συνεργασίας στην Πληροφορική
5. Εκπαίδευση μέσω της τέχνης
6. Μάθηση που βασίζεται σε εργασίες στο πλαίσιο μαθημάτων Πληροφορικής
7. Εργαλεία των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην οργάνωση και στην εκπόνηση μιας εργασίας (=project)
8. Αύξηση συμμετοχής ομάδων με μειωμένη παρουσία στο πεδίο της Πληροφορικής (πχ. κορίτσια)
9. Υπολογιστική Σκέψη
10. Πληροφορική χωρίς Η/Υ
11. Διαγωνισμοί στην Πληροφορική

| | | |
|---|---|---|
| Διαπολιτισμική Εκπαίδευση και Δράμα/Θέατρο στην Εκπαίδευση/ **Intercultural Education and Drama/Theatre in Education** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν και να προσδιορίζουν παιδαγωγικές μεθόδους της Θεατρικής Εκπαίδευσης και να τις εφαρμόζουν τόσο στη διδασκαλία της Θεατρικής Αγωγής ως αυτόνομου μαθήματος, όσο και στη διδασκαλία άλλων μαθημάτων (Ανθρωπιστικών, STEM, Πληροφορικής, κ.α.), προκειμένου να προάγουν τις αρχές του Δημοκρατικού Πολιτισμού και της Διαπολιτισμικής Εκπαίδευσης. Μελετάται ο τρόπος που οι θεατρικές συμβάσεις, όπως το παιχνίδι ρόλων, η δραματοποίηση, η αφήγηση από διαφορετικές οπτικές, η παράσταση, το debate και άλλες τεχνικές μπορούν να προωθήσουν τον διαπολιτισμικό διάλογο και την πολυπρισματικότητα σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, από την προσχολική ηλικία ως την εφηβεία. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στη σύνδεση των θεατρικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων με τις Ψηφιακές Τεχνολογίες, στη διαδραστική εμπειρία του θεάτρου και τη συμμετοχή του κοινού (μαθητών/τριών) στο θεατρικό παιχνίδι ως τρόπου οικοδόμησης ενεργών, δημοκρατικών πολιτών.

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Θέατρο και δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη
2. Θέατρο και διαπολιτισμική Εκπαίδευση
3. Θεατρικό παιχνίδι, παιχνίδια ρόλων, αφήγηση από διαφορετικές οπτικές γωνίες
4. Δραματοποίηση
5. Οι ρόλοι των μαθητών/τριών
6. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού (πχ. εκπαιδευτικός που κάνει πως δεν ξέρει τίποτα, που δεν απαντά σε ερωτήσεις, ο δικηγόρος του διαβόλου κ.α.)
7. Θέατρο και διαθεματικές δραστηριότητες
8. Θεατρικές συμβάσεις και Ανθρωπιστικές Επιστήμες, Πληροφορική, STEM, Animation
9. Θεατρικές συμβάσεις και Ψηφιακές Τεχνολογίες
10. Διαδραστικές μέθοδοι και συμμετοχή του κοινού

| | | |
|---|---|---|
| Θεμελιώδεις αρχές του φιλελεύθερου και δημοκρατικού πολιτεύματος **/ Fundamental Principles of Liberal Democracies** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Αντικείμενο του μαθήματος είναι οι βασικές αρχές οργάνωσης και λειτουργίας του σύγχρονου συνταγματικού κράτους, το οποίο βασίζεται στη δημοκρατική και τη φιλελεύθερη αρχή. Έμφαση θα δοθεί στους θεσμούς της αντιπροσωπευτικής δημοκρατίας αφενός, και στην προστασία των συνταγματικά κατοχυρωμένων θεμελιωδών δικαιωμάτων αφετέρου. Πρόκειται από τη μία πλευρά για αρχές και κανόνες του οργανωτικού συνταγματικού δικαίου, όπως η δημοκρατική αρχή, η αντιπροσωπευτική και η κοινοβουλευτική αρχή, η αρχή της διάκρισης των εξουσιών και ο δικαστικός έλεγχος της συνταγματικότητας των νόμων. Και από την άλλη πλευρά για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων που κατοχυρώνονται τόσο στο Σύνταγμα όσο και σε διεθνή κείμενα, όπως η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και ο Χάρτης

Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Θα εξεταστούν οι σύγχρονες παραλλαγές του φιλελεύθερου και δημοκρατικού πολιτεύματος από συγκριτική άποψη, καθώς και οι διάφορες «γενιές» ατομικών δικαιωμάτων: από τα κλασικά δικαιώματα της προσωπικής ασφάλειας και ελευθερίας και τα δικαιώματα έκφρασης και συλλογικής οργάνωσης στα κοινωνικά δικαιώματα, στα δικαιώματα ισότητας, καθώς και στα δικαιώματα αναγνώρισης της ταυτότητας, πολιτιστικής, θρησκευτικής, σεξουαλικής, ταυτότητας φύλου κ.ά.

Θεματικές ενότητες:

1. Φιλελευθερισμός και δημοκρατικό κράτος δικαίου
2. Οι πηγές του σύγχρονου συνταγματικού δικαίου (εθνικές και υπερεθνικές)
3. Ο ρόλος και η σημασία της Βουλής – οι ελεύθερες εκλογές – νέες μορφές δημοκρατικής συμμετοχής
4. Το κράτος δικαίου και τα δικαιώματα στην πανδημία (α΄ μέρος).
5. Το δικαίωμα στην προσωπικότητα και στην ατομική ταυτότητα
6. Προστασία δεδομένων, μέσα κοινωνικής δικτύωσης και δικαίωμα στη λήθη
7. Θρησκευτική ελευθερία σε πολυπολιτισμικό περιβάλλον: Το πρόβλημα της διδασκαλίας του μαθήματος των θρησκευτικών στα σχολεία

| **Β εξάμηνο** (1 επιλογής) | | |
|---|---|---|
| STEM και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού/ **STEM and Competences for Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να συσχετίζουν τις Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού με τους στόχους της Εκπαίδευσης STEM, να προσδιορίζουν παιδαγωγικές μεθόδους και προσεγγίσεις που προάγουν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό και να τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά στη διδασκαλία μαθημάτων STEM. Θα μελετηθεί ο τρόπος που διδασκαλία STEM μπορεί να αμβλύνει το χάσμα ευκαιριών που παρατηρείται σε άτομα μειονοτικών ομάδων και να μεταδώσει αξίες του Δημοκρατικού Πολιτισμού, όπως η συμπεριληπτικότητα, μέσα από τη διδακτική πρακτική (διαλογική μάθηση, συζήτηση, ομαδική εργασία) και το περιεχόμενο της διδασκαλίας (αναφορά σε επιστημονική πρόοδο ατόμων από διαφορετικά πολιτισμικά υπόβαθρα εκτός Δυτικού κόσμου, γυναίκες επιστήμονες, κ.ά.), με έμφαση στην ενεργό συμμετοχή όλων στα μαθήματα. Επιπλέον, αναλύονται τα κριτήρια επιλογής του κατάλληλου διδακτικού υλικού που χρησιμοποιείται για τη διδασκαλία του STEM, με σκοπό την προώθηση της Εκπαίδευσης για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη.

Θεματικές ενότητες:

1. Βασικά Χαρακτηριστικά και Έννοιες της εκπαίδευσης STEM
2. Επισκόπηση παιδαγωγικών μεθόδων και εργαλείων για την εκπαίδευση STEM
3. Η εκπαίδευση STEM στο αναλυτικό πρόγραμμα – προκλήσεις και ευκαιρίες
4. Η συνεργατική μάθηση και η εφαρμογή της στην εκπαίδευση STEM
5. Η μέθοδος Project στην εκπαίδευση STEM
6. Η θεωρία μάθησης του εποικοδομισμού και ο ρόλος της στην εκπαίδευση STEM και στην ενίσχυση δεξιοτήτων δημοκρατικού πολιτισμού
7. Η μεθοδολογία της Σχεδιαστικής Σκέψης στην εκπαίδευση STEM
8. Ενίσχυση ικανοτήτων για δημοκρατικό πολιτισμό μέσω ψηφιακών εκπαιδευτικών παιχνιδιών STEM
9. Κατασκευάζοντας ένα ψηφιακό παιχνίδι για τον πολιτισμό στα πλαίσια μαθημάτων STEM

| Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη μέσω του ΑΠΣ (Πρωτοβάθμια-Δευτεροβάθμια)/ **Education for Democratic Citizenship through the Curriculum (Primary and Secondary Education)** | 26 | 3 |
|---|---|---|

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν τους τρόπους εφαρμογής της Εκπαίδευσης για την Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη του Πλαισίου Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης) μέσω του Αναλυτικού

Προγράμματος Σπουδών. Μελετώνται οι διαφορετικές προσεγγίσεις του Προγράμματος Σπουδών ως σχεδίου μάθησης (ΑΠΣ που βασίζεται σε γνώσεις, ΑΠΣ που βασίζεται σε στόχους, ΑΠΣ που βασίζεται σε ικανότητες), καθώς και οι τρόποι διάρθρωσής του. Πιο συγκεκριμένα, επίκεντρο αποτελεί η εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη, η οποία εμπίπτει στην κατηγορία των διαθεματικών αντικειμένων, τα οποία διατρέχουν κάθε μάθημα του Προγράμματος Σπουδών και απαιτούν μάθηση με ολιστικό τρόπο και σύνδεση με τον πραγματικό κόσμο. Έτσι, τα παραπάνω θα συσχετιστούν με τις κατάλληλες παιδαγωγικές πρακτικές, όπως η μάθηση που βασίζεται στο βίωμα/την εμπειρία, στην έρευνα, η μάθηση που βασίζεται σε προβλήματα, η μάθηση μέσω εργασιών και ατομικών φακέλων, οι οποίες προάγουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Στόχος είναι οι εκπαιδευτικοί με το έργο τους και τη στάση τους στο σχολείο να πετυχαίνουν την ενδυνάμωση των μαθητών/τριών ώστε να γίνουν δημοκρατικοί πολίτες.

| | | |
|---|---|---|
| Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό στην προσχολική εκπαίδευση/ **Competences for Democratic Culture in pre-school Education** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν τον ρόλο της Προσχολικής Εκπαίδευσης στην προώθηση και ανάπτυξη Ικανοτήτων Δημοκρατικού Πολιτισμού, να προσδιορίζουν παιδαγωγικές μεθόδους και προσεγγίσεις που προάγουν την Εκπαίδευση στα Ανθρώπινα Δικαιώματα και τον Δημοκρατικό Πολιτισμό και να τις εφαρμόζουν αποτελεσματικά στη διδασκαλία σε παιδιά προσχολικής ηλικίας. Προσεγγίζονται μοντέλα εκπαίδευσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και την ενεργό συμμετοχή στο πλαίσιο της Προσχολικής Εκπαίδευσης μέσα από σενάρια διδασκαλίας/αφήγηση ενδεικτικών επεισοδίων από σχολικές τάξεις που αφορούν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό, με έμφαση στις δημοκρατικές στρατηγικές επίλυσης συγκρούσεων (πχ. καρέκλα επίλυσης συγκρούσεων, Persona Doll). Επιπλέον, μελετάται ο τρόπος οργάνωσης και υλοποίησης ομαδικών projects για την προώθηση της πολιτισμικής πολυμορφίας, των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και του Δημοκρατικού Πολιτισμού.

Ειδικότερα, οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Η Προσχολική Εκπαίδευση ως Δικαίωμα
2. Ανθρώπινα δικαιώματα στην προσχολική εκπαίδευση
3. Δημοκρατικές αξίες και διαπολιτισμική εκπαίδευση
4. Αναλυτικά Προγράμματα στην Προσχολική Εκπαίδευση και Προώθηση Δημοκρατικών Αξιών
5. Εναλλακτικές Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις στην Προσχολική Εκπαίδευση
6. Παιδική λογοτεχνία και δημοκρατικές αξίες
7. Διδακτικές προσεγγίσεις, δημοκρατική αξιολόγηση και πρακτικές για τη διδασκαλία των δημοκρατικών αξιών στην προσχολική εκπαίδευση
8. Ο παιδαγωγός ως φορέας δημοκρατικών αξιών
9. Τέχνες και Ανάπτυξη Δημοκρατικών Ικανοτήτων στο Νηπιαγωγείο
10. Νηπιαγωγείο, Οικογένεια και Κοινότητα: Δημοκρατικές Αλληλεπιδράσεις

| | | |
|---|---|---|
| Τέχνες/Τέχνη στην Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός/ **Arts/Art in Education and Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι να μπορούν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αξιοποιούν τις τέχνες στη διδασκαλία μαθημάτων που εντάσσονται στο ΑΠΣ της Πρωτοβάθμιας και της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, για να προάγουν στάσεις, αξίες και συμπεριφορές συναφείς με τον Δημοκρατικό Πολιτισμό. Μελετώνται παιδαγωγικές μέθοδοι και πρακτικές που προωθούν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό μέσω της ίδιας της εκπαιδευτικής διαδικασίας κατά τη διάρκεια της διδασκαλίας μέσω έργων τέχνης (έντεχνος συλλογισμός), όπως οι ομαδοσυνεργατικές προσεγγίσεις καλλιτεχνικών έργων, η μάθηση που βασίζεται σε εργασίες και έρευνα και η διαλογική μάθηση, οι οποίες προάγουν την ενεργό συμμετοχή των μαθητών/τριών ως παραγωγών καλλιτεχνικού νοήματος. Παράλληλα, έμφαση θα δοθεί στα κριτήρια επιλογής των κατάλληλων καλλιτεχνικών έργων προς διδασκαλία εντός και εκτός (πχ. κριτήρια επιλογής συλλογών προς επίσκεψη σε μουσεία/πινακοθήκες, κινηματογράφους) της τάξης, χωρίς να αποκλείεται και η συμμετοχή των μαθητών/τριών στη διαδικασία (πχ. ψηφοφορία για την επιλογή επισκέψεων/υλικού του μαθήματος). Επιπλέον, μελετάται και ο σημαντικός ρόλος που

| | | |
|---|---|---|
| διαδραματίζει στη Διαπολιτισμική συνάντηση, την ανάπτυξη της Διαπολιτισμικής Ικανότητας και τη δεκτικότητα απέναντι στην πολυμορφία εκ μέρους των μαθητών/τριών η αναφορά σε καλλιτέχνες από διαφορετικούς πολιτισμούς (όχι μόνο τον Δυτικό), από ιστορικά μειονοτικές/περιθωριοποιημένες ή καταπιεσμένες ομάδες (πχ. έργα μαύρων δημιουργών, γυναικών, ΛΟΑΤ+) σε ένα ασφαλές, συμπεριληπτικό περιβάλλον τάξης. | | |
| Μετασχηματιστική Εκπαίδευση και Δημοκρατικός Πολιτισμός στη Φυσική Αγωγή/ **Transformative Education and Democratic Culture in Physical Education** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να αναγνωρίζουν και να προσδιορίζουν τις αρχές και τις πρακτικές της Μετασχηματιστικής Μάθησης, να τις συνδέουν με τις Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού και να τις εφαρμόζουν στα μαθήματα Φυσικής Αγωγής, για να προάγουν την κοινωνική δικαιοσύνη, την κοινωνική αλλαγή και την ενεργό συμμετοχή. Προσεγγίζοντας το μοντέλο Ανάπτυξης Κοινωνικής και Ατομικής Υπευθυνότητας του Hellison, αναλύονται τα πέντε επίπεδα ευθύνης που αποτελούν σημείο αναφοράς στην αξιολόγηση των μαθητών/τριών (σεβασμός απέναντι στα δικαιώματα και τα συναισθήματα των άλλων, αυτενέργεια, ανάληψη ευθυνών, ενδιαφέρον για τους άλλους, μεταφορά συμπεριφοράς και «εκτός γυμναστηριου»/τάξης) και ο συσχετισμός τους με την ανάπτυξη Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Επιπλέον, μελετώνται συναφείς μαθητοκεντρικές διδακτικές πρακτικές που προωθούν έμπρακτα την ανάπτυξη δημοκρατικών στάσεων και συμπεριφορών στο πλαίσιο μαθημάτων Φυσικής Αγωγής (πχ. συζητήσεις με καθοδήγηση των εκπαιδευτικών, μάθηση μέσω διαπραγμάτευσης, κ.ά.).<br><br>Θεματικές ενότητες:<br>1. Αντικείμενο και στόχοι της Μετασχηματιστικής Εκπαίδευσης<br>2. Δημοκρατικός Πολιτισμός στη Διδασκαλία της Φυσικής Αγωγής<br>3. Οργάνωση, σχεδιασμός και αξιολόγηση της διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής για Δημοκρατικό Πολιτισμό<br>4. Μοντέλα Διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής και Μετασχηματιστική Εκπαίδευση<br>5. Διαφοροποίηση της διδασκαλίας και διατήρηση της ισοτιμίας στη Φυσική Αγωγή<br>6. Μέθοδοι, στρατηγικές και τεχνικές διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής για διαχείριση της σχολικής τάξης<br>7. Ανάλυση αλληλεπίδρασης εκπαιδευτικού-μαθητή-περιεχομένου<br>8. Δεξιότητες Ζωής στη Φυσική Αγωγή για Δημοκρατικό Πολιτισμό<br>9. Μέθοδοι αξιολόγησης σε δημοκρατικό πλαίσιο σε μαθήματα Φυσικής Αγωγής | | |
| Εκπαιδευτική Πολιτική και Συστήματα: Διακυβέρνηση, Μεταρρυθμίσεις και Επαγγελματικές ευκαιρίες **/ Education Policy & Systems Lab: Governance, Reforms, and Professional opportunities** | 26 | 3 |
| **Περιγραφή**:<br><br>Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να κατανοήσουν πώς λειτουργούν τα εκπαιδευτικά συστήματα ως πεδία πολιτικής, διοίκησης και κοινωνικής αλλαγής, και να αποκτήσουν βασικές δεξιότητες ανάλυσης και σχεδιασμού εκπαιδευτικής πολιτικής στο πλαίσιο της σύγχρονης ελληνικής και ευρωπαϊκής πραγματικότητας. Το μάθημα προσεγγίζει την εκπαίδευση ως δημόσιο αγαθό, ως θεσμό δικαιωμάτων, αλλά και ως πεδίο διακυβέρνησης (governance) που επηρεάζεται από κοινωνικές ανισότητες, μεταναστευτικές/πολιτισμικές δυναμικές, ψηφιακούς μετασχηματισμούς και διεθνείς ατζέντες (π.χ. EDC/HRE, SDGs).<br><br>Το μάθημα έχει σαφή εργαστηριακό χαρακτήρα: οι εκπαιδευόμενοι/ες εργάζονται πάνω σε πραγματικές ή ρεαλιστικές μελέτες περίπτωσης (policy cases) από την Ελλάδα και την Ευρώπη, χαρτογραφούν εμπλεκόμενους φορείς (stakeholders), αναλύουν πολιτικές επιλογές και εργαλεία (policy instruments) και παράγουν σύντομα τεκμήρια πολιτικής (policy outputs) όπως σημειώματα πολιτικής (policy briefs) και σχέδιο εφαρμογής/ μεταφοράς πολιτικής σε οργανισμό ή σχολική μονάδα. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σύνδεση της εκπαιδευτικής πολιτικής με τις Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό, την κοινωνική συνοχή, την ισότητα, και τη θεσμική λογοδοσία, καθώς και | | |

στη διερεύνηση επαγγελματικών διαδρομών που ανοίγονται για αποφοίτους του πεδίου των Επιστημών της Εκπαίδευσης (διοίκηση, προγράμματα, ΜΚΟ, δήμοι, φορείς, ευρωπαϊκά έργα).

Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μπορούν να κατανοούν και να χρησιμοποιούν βασικές έννοιες της εκπαιδευτικής πολιτικής και διοίκησης (διακυβέρνηση, λογοδοσία, μεταρρύθμιση), να αναλύουν τη δομή και τη λειτουργία ενός εκπαιδευτικού συστήματος και να αξιοποιούν βασικά εργαλεία ανάλυσης πολιτικής (διατύπωση προβλήματος, χαρτογράφηση εμπλεκομένων, επιλογή εργαλείων πολιτικής, εκτίμηση εφικτότητας/συνεπειών). Θα μπορούν επίσης να τεκμηριώνουν πολιτικές επιλογές σε σχέση με ισότητα, συμπερίληψη, ανθρώπινα δικαιώματα και ικανότητες για δημοκρατικό πολιτισμό, να συντάσσουν ένα σύντομο τεκμήριο πολιτικής (policy brief) και ένα βασικό περίγραμμα εφαρμογής παρέμβασης για σχολείο/φορέα/δήμο ή πρόγραμμα, και να αναγνωρίζουν συναφείς επαγγελματικές διαδρομές και ρόλους στον χώρο της εκπαιδευτικής πολιτικής, διοίκησης και υλοποίησης εκπαιδευτικών δράσεων στην Ελλάδα και διεθνώς.

Βασικές θεματικές υποενότητες (ενδεικτικές 7–9)

1. Εκπαίδευση ως δημόσια πολιτική: στόχοι, αξίες, ιδεολογίες, δημόσιο αγαθό και δικαιώματα.
2. Δομές εκπαιδευτικών συστημάτων, αποκέντρωση–συγκέντρωση, ρόλοι και αρμοδιότητες.
3. Διακυβέρνηση και λογοδοσία: ποιότητα, αξιολόγηση, διαφάνεια, συμμετοχή, εμπιστοσύνη.
4. Πολιτικά εργαλεία και σχεδιασμός μεταρρυθμίσεων: κανονιστικά μέτρα, κίνητρα, επιμόρφωση, αναλυτικά προγράμματα, πόροι.
5. Χαρτογράφηση των εμπλεκόμενων φορέων & πολιτική δυναμική: υπουργείο, σχολική ηγεσία, εκπαιδευτικοί, γονείς, τοπική αυτοδιοίκηση, κοινωνία πολιτών, διεθνείς οργανισμοί.
6. Ισότητα, συμπερίληψη και κοινωνική συνοχή: ανισότητες, ευάλωτες ομάδες, προσφυγικές/μεταναστευτικές πολιτικές, αντι-διακρίσεις.
7. EDC/HRE και CDC ως πλαίσια πολιτικής: από το normative πλαίσιο στην εφαρμογή (Πρόγραμμα Σπουδών, σχολικό κλίμα, εκπαίδευση εκπαιδευτικών).
8. Υλοποίηση πολιτικής: δυνατότητες, διαχείριση αλλαγών, κίνδυνοι, αντιστάσεις, χρονοδιαγράμματα, παρακολούθηση.
9. Επαγγελματικές διαδρομές και δεξιότητες: διοίκηση εκπαίδευσης, διαχείριση προγραμμάτων, ανάλυση πολιτικής, έργα της ΕΕ, ΜΚΟ/δήμοι.

| | | |
|---|---|---|
| Διδασκαλία Αγγλικής γλώσσας ως δεύτερη γλώσσα και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού/ **Teaching English as a second language and Competences for Democratic Culture** | 26 | 3 |

**Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και οι φοιτήτριες να προάγουν τον Δημοκρατικό Πολιτισμό και τον Διαπολιτισμικό Διάλογο μέσα από τη διδασκαλία της Αγγλικής ως ξένης γλώσσας. Προσεγγίζοντας τη γλώσσα ως πολιτισμικό φαινόμενο που κωδικοποιεί και αναπαράγει τις αξίες και τις πρακτικές της κοινωνίας όπου εντάσσεται η διδακτική πρακτική, στα μαθήματα Αγγλικών δεν περιορίζεται στη μετάδοση περιεχομένου, αλλά στην ενσωμάτωση πολιτισμικών κωδίκων στο μάθημα, με στόχο την απόκτηση πολλαπλών επικοινωνιακών ικανοτήτων (γλωσσική, διαπολιτισμική) που απαιτούνται στις διαπολιτισμικές συναντήσεις. Επιπλέον, μελετώνται οι διδακτικές πρακτικές που προάγουν τη συμπεριληπτικότητα και την ενεργό συμμετοχή στο μάθημα, αλλά και τεχνικές για την αντιμετώπιση στερεοτυπικών αντιλήψεων σε σχέση με διαφορετικούς πολιτισμούς.

Οι θεματικές υποενότητες του μαθήματος είναι οι εξής:

1. Ξένες γλώσσες (αγγλικά) και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση
2. Ευαισθητοποίηση απέναντι στη διαφορετικότητα και την πολιτισμική πολυμορφία, πολιτισμική διαμεσολάβηση
3. Διδασκαλία των αγγλικών ως ξένη γλώσσα και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό
4. Σχεδιασμός ομαδικών δραστηριοτήτων κατάλληλων για απόκτηση Διαπολιτισμικής

| |
|---|
| Ικανότητας<br>5. Αντιμετώπιση στερεοτυπικών αντιλήψεων για διαφορετικούς πολιτισμούς<br>6. Μάθηση που βασίζεται σε εργασίες και Ικανότητες Δημοκρατικού Πολιτισμού<br>7. Ενεργός συμμετοχή στα μαθήματα και δημοκρατική ιδιότητα του πολίτη. |
| **Περιγραφή**: Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές και φοιτήτριες να προσεγγίσουν τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης (AI) στην εκπαίδευση με σκοπό να οικοδομήσουμε, να εξοπλίσουμε και να διατηρήσουμε μία κοινωνία πολιτών, που με οδηγό την ισότητα, τη συμπερίληψη και τα δικαιώματα θα προάγει τη δημοκρατία. Καθώς η τεχνητή νοημοσύνη γίνεται κοινός τόπος στην εκπαίδευση παρουσιάζονται δύο δυνατότητες: είτε να διευκολύνει την ικανότητά μας να πετύχουμε τον παραπάνω σκοπό και τη βελτίωση της κοινωνικής συνοχής, είτε αντίθετα να μειώσει ή ακόμα και να βλάψει αυτήν την ικανότητα.<br>Στο πλαίσιο του μαθήματος θα στοχαστούμε σχετικά με τις διάφορες χρήσεις, εφαρμογές της τεχνητής νοημοσύνης και τις επιπτώσεις της, προκειμένου να χρησιμοποιήσουμε επιτυχώς τη δύναμή της, χωρίς να διακυβεύσουμε οντολογικά την ανθρωπότητα. Θα εξετάσουμε το πώς –μέσω πρακτικής, πολιτικής και έρευνας– μπορούμε να αξιοποιήσουμε την τεχνητή νοημοσύνη, για να βελτιώσουμε την κοινωνική συνοχή και τη δημοκρατία. Θα τεθούν ζητήματα ισότητας, αυθεντικής μάθησης των πολιτών και ο τρόπος με τον οποίο αυτοί επηρεάζονται από και επηρεάζουν την τεχνητή νοημοσύνη. Θα εκτεθούν πρακτικές και δυνατότητες της τεχνητής νοημοσύνης με βάση τις οπτικές της α) Ηθικής, αφού η μετασχηματιστική δύναμη της τεχνητής νοημοσύνης απαιτεί σχετικό γραμματισμό και εκπαίδευση όλων, ενημέρωση και ελεύθερη πρόσβαση, β) Αλλαγής των μαθησιακών περιβαλλόντων που να συντονίζονται με τη ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, γ) Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό, επειδή η Τεχνητή Νοημοσύνη απαιτεί ανθρώπους με δεξιότητες επεξεργασίας, ανάλυσης, αξιολόγησης και διερεύνησης των πληροφοριών μέσω βαθιάς έρευνας, που να διέπονται από δημοκρατικές αξίες, δ) Ικανότητας συνύπαρξης, επειδή στην εποχή της οθόνης απαιτείται η προσφορά ευκαιριών για συλλογική εργασία, ενδυνάμωση σχέσεων και εμβάθυνσης της συνύπαρξης στην κοινότητα, ε) Σχέσης με τα ΜΜΕ: επειδή τα άτομα στη σύγχρονη κοινωνία δεν είναι απλώς παθητικοί καταναλωτές πληροφοριών, αλλά ενεργοί καταναλωτές και παραγωγοί περιεχομένου, διαφόρων πληροφοριών, παραπληροφόρησης και τρόπων μέσων ενημέρωσης, η εκπαίδευση χρειάζεται να προετοιμάσει τους/τις μαθητές/τριες σε βασικές δεξιότητες για τα μέσα ενημέρωσης και τον ψηφιακό γραμματισμό, στ) Αξιολόγησης, επειδή απαιτείται αξιολόγηση της εγκυρότητας των παραγόμενων κειμένων, απόψεων και θέσεων των μηχανών αναζήτησης και εργαλείων Τεχνητής Νοημοσύνης, ζ) Διεπιστημονικής συνεργασίας, καθώς οι τεχνολογικές εξελίξεις έχουν πολλές κοινές επιπτώσεις σε όλους τους κλάδους της Εκπαίδευσης (π.χ. η ανάγκη για χρήση ΤΠΕ, η μείωση της ανθρώπινης συνεισφοράς στα αποτελέσματα της τεχνητής νοημοσύνης, τεχνογνωσία) και απαιτείται συνεργασία για να ενισχυθεί η διεπιστημονική μάθηση, που προάγει τη δημοκρατία. Ο διαρκής αναστοχασμός και η μάθηση που βασίζεται στην έρευνα αποτελούν βασικές συνιστώσες για την ορθολογική αξιοποίηση της Τεχνητής νοημοσύνης σε οποιοδήποτε εκπαιδευτικό περιβάλλον. |
| Σύνολο ECTS |

| | | |
|---|---|---|
| **Α’ εξάμηνο (4 μαθήματα:<br>3 υποχρεωτικά και 1 επιλεγόμενο)** | | 30 |
| **Β εξάμηνο (4 μαθήματα: 3 υποχρεωτικά και 1 επιλεγόμενο)** | | 30 |
| **Θερινή Περίοδος (Διπλωματική Εργασία ή 2 μαθήματα και εκπόνηση μικρής έρευνας)** | | 15 |
| **Γενικό Σύνολο** | | **75** |

7.11 Το ΚΠΜΣ δύναται να διοργανώνει χειμερινό ή θερινό πρόγραμμα σπουδών με τέλη φοίτησης, το οποίο απευθύνεται σε φοιτητές ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης της ημεδαπής ή αλλοδαπής στο οποίο μπορεί να ενσωματώνεται η Πρακτική Άσκηση. Η απόφαση ίδρυσης με τη διάρκεια του προγράμματος, τη διαδικασία εγγραφής των φοιτητών, το περιεχόμενο του προγράμματος σπουδών, τις πιστωτικές μονάδες οι οποίες δύναται να χορηγούνται, τη γλώσσα διοργάνωσης, η οποία δύναται να είναι άλλη πλην της ελληνικής, καθώς και άλλες σχετικές λεπτομέρειες ορίζονται από την ΕΠΣ και εγκρίνονται από τη Σύγκλητο.

Άρθρο 8
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

8.1 Το εκπαιδευτικό έργο κάθε ακαδημαϊκού έτους διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα σπουδών, το χειμερινό και το εαρινό, έκαστο εκ των οποίων περιλαμβάνει τουλάχιστον δεκατρείς (13) εβδομάδες διδασκαλίας και τρεις (3) εβδομάδες εξετάσεων. Επειδή το ΚΠΜΣ είναι εντατικό μονοετές πρόγραμμα (2 εξάμηνα μαθημάτων + θερινή περίοδος για διπλωματική ή δύο μαθήματα με συγγραφή επιστημονικού άρθρου), τα μαθήματα του χειμερινού και εαρινού εξαμήνου εξετάζονται επαναληπτικώς μετά το τέλος του εαρινού εξαμήνου.

8.2 Σε περίπτωση κωλύματος διεξαγωγής μαθήματος προβλέπεται η αναπλήρωσή του. Η ημερομηνία και η ώρα αναπλήρωσης αναρτώνται στην ιστοσελίδα του Π.Μ.Σ. και ανακοινώνονται στην ηλεκτρονική τάξη.

8.3 Η παρακολούθηση των μαθημάτων/εργαστηρίων κ.λπ. είναι υποχρεωτική. Ένας μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια θεωρείται ότι έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα (και επομένως έχει δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις) μόνο αν έχει παρακολουθήσει τουλάχιστον το 77% των ωρών του μαθήματος και το 100% των εργαστηρίων, αν προβλέπονται. Σε αντίθετη περίπτωση, ο μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια υποχρεούται να παρακολουθήσει εκ νέου το μάθημα κατά το επόμενο ακαδημαϊκό έτος. Σε περίπτωση που το ποσοστό απουσιών φοιτητή/τριας ξεπερνά το 50% στο σύνολο των μαθημάτων, τίθεται θέμα διαγραφής του. Το εν λόγω θέμα εξετάζεται από τη Σ.Ε., η οποία γνωμοδοτεί σχετικά στην ΕΠΣ.

8.4 Η αξιολόγηση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών και η επίδοσή τους στα μαθήματα που υποχρεούνται να παρακολουθήσουν στο πλαίσιο του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται στο τέλος κάθε εξαμήνου με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή με εκπόνηση εργασιών καθ’ όλη τη διάρκεια του εξαμήνου ή μπορεί να στηριχθεί σε ενδιάμεσες εξετάσεις προόδου, γραπτές εργασίες, εργαστηριακές ή κλινικές ασκήσεις ή και να εφαρμόσει συνδυασμό όλων των παραπάνω. Ο τρόπος αξιολόγησης ορίζεται από τον/ην διδάσκοντα/ουσα του κάθε μαθήματος. Κατά τη διεξαγωγή γραπτών ή προφορικών εξετάσεων, ως μεθόδων αξιολόγησης, εξασφαλίζεται υποχρεωτικά το αδιάβλητο της εξ αποστάσεως εξεταστικής διαδικασίας. Η βαθμολόγηση γίνεται στην κλίμακα 1-10. Τα αποτελέσματα των εξετάσεων ανακοινώνονται από τον διδάσκοντα και αποστέλλονται στη Γραμματεία του ΠΜΣ και του Τμήματος μέσα σε τέσσερις (4) εβδομάδες το αργότερο από την εξέταση του μαθήματος. Σε περίπτωση που κατ’ επανάληψη σημειώνεται υπέρβαση του ανωτέρω ορίου από διδάσκοντα/ουσα, ο/η Διευθυντής/ντρια του Π.Μ.Σ. ενημερώνει σχετικά την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών.

Η αξιολόγηση πραγματοποιείται με εξ αποστάσεως εξετάσεις και εξασφαλίζεται το αδιάβλητο της διαδικασίας της αξιολόγησης.

Για τη συμμετοχή στις εξετάσεις οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να διαθέτουν τα εξής: Ηλεκτρονικό υπολογιστή, κινητό τηλέφωνο ή tablet, πρόσφατο λειτουργικό σύστημα Windows ή MacOs ή iOS ή Android, σύνδεση στο διαδίκτυο, φυλλομετρητή ή την ειδική εφαρμογή (όπου απαιτείται) για την πρόσβαση στην πλατφόρμα τηλεδιάσκεψης, κάμερα, ηχεία και μικρόφωνο, για την επικοινωνία με τον διδάσκοντα/τη διδάσκουσα, ιδρυματικό λογαριασμό. Οι εξ αποστάσεως εξετάσεις δύναται να είναι προφορικές ή γραπτές.

α) Προφορική εξ αποστάσεως εξέταση με χρήση εργαλείων τηλεδιάσκεψης. Η ταυτοποίηση των φοιτητών/τριών γίνεται με χρήση κάμερας και επίδειξη της ταυτότητάς του. Είναι απαραίτητο να χρησιμοποιηθεί μια από τις πλατφόρμες CiscoWebex, Google Meet και MSTeams, στις οποίες οι φοιτητές/τριες εισέρχονται με τον ιδρυματικό λογαριασμό τους.

β) Γραπτή εξ αποστάσεως εξέταση με χρήση πλατφόρμας eclass (εργαλείο Εργασίες) για τη διανομή των θεμάτων. Μπορεί να τεθούν διαφορετικά θέματα σε ομάδες φοιτητών/τριών (η κατανομή των θεμάτων γίνεται χειροκίνητα) και να οριστεί χρόνος για τη συμπλήρωσή τους. Οι απαντήσεις μπορεί να γράφονται σε χαρτί, να φωτογραφίζονται με κινητό τηλέφωνο και να ανεβαίνουν στην ηλεκτρονική τάξη. Η πρόσβαση των φοιτητών/τριών στην ηλεκτρονική τάξη γίνεται με τους ιδρυματικούς λογαριασμούς τους.

Κατά τη διάρκεια της εξέτασης λαμβάνονται όλα τα αναγκαία μέτρα για την αυθεντικοποίηση των χρηστών, τη φυσική ταυτοποίησή τους και την επιτήρηση της διαδικασίας, ώστε να διασφαλίζεται η αξιοπιστία και το αδιάβλητο της διαδικασίας.

Η επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων κατά τη διαδικασία της εξ αποστάσεως εξέτασης πραγματοποιείται με τρόπο ώστε να επιτυγχάνεται το κατάλληλο επίπεδο ασφάλειας έναντι κινδύνων, όπως τυχαία ή

παράνομη καταστροφή, απώλεια, αλλοίωση, άνευ αδείας κοινολόγηση ή προσπέλαση δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που διαβιβάστηκαν, αποθηκεύτηκαν ή υποβλήθηκαν κατ’ άλλο τρόπο σε επεξεργασία.

Καθ’ όλη τη διάρκεια της εξέτασης το ΕΚΠΑ σε καμία περίπτωση δεν επεξεργάζεται με αυτοματοποιημένο τρόπο τα προσωπικά δεδομένα των φοιτητών/τριών και δεν προβαίνει στη δημιουργία προφίλ. Για κάθε εξέταση και σε όλη τη διάρκεια που θα είναι ανοιχτές οι κάμερες και τα μικρόφωνα των φοιτητών/τριών για τις ανάγκες της εξέτασης, το ΕΚΠΑ δεν θα καταγράψει και δεν θα συλλέξει για κανένα λόγο προσωπικά δεδομένα εικόνας και ήχου.

Το διδακτικό προσωπικό, οι επιτηρητές/τριες και πρόσωπα που παρέχουν τεχνική ή/και διοικητική υποστήριξη (όπως ο/η διαχειριστής/τρια πλατφόρμας) δεσμεύονται από υποχρεώσεις εμπιστευτικότητας.

8.5 Το ποσοστό συμμετοχής των εργασιών και συμμετοχής στα εργαστήρια στον τελικό βαθμό του κάθε μαθήματος καθορίζεται για κάθε μάθημα ξεχωριστά, έπειτα από εισήγηση του/ης διδάσκοντα/ουσας κάθε μαθήματος και αναγράφεται στον Οδηγό Σπουδών του Π.Μ.Σ.

8.6 Δύναται να εφαρμόζονται εναλλακτικές μέθοδοι για την αξιολόγηση φοιτητών/τριών με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες μετά από απόφαση της Σ.Ε. και εισήγηση της επιτροπής ΑμεΑ του Τμήματος και λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές οδηγίες της Μονάδας Προσβασιμότητας Φοιτητών με αναπηρία.

8.7 Στις περιπτώσεις ασθένειας ή ανάρρωσης από βαριά ασθένεια συνιστάται ο/η διδάσκων/ουσα να διευκολύνει, με όποιον τρόπο θεωρεί ο/η ίδιος/α πρόσφορο, τον/την φοιτητή/τρια (π.χ. προφορική εξ αποστάσεως εξέταση). Κατά τις προφορικές εξετάσεις ο/η διδάσκων/ουσα εξασφαλίζει ότι δεν θα παρευρίσκεται μόνος του/της με τον/την εξεταζόμενο/η φοιτητή/τρια.

8.8 Μαθήματα στα οποία κάποιος δεν έλαβε προβιβάσιμο βαθμό, οφείλει να τα επαναλάβει. Ωστόσο το εργαστήριο ή η άσκηση που βαθμολογείται αυτοτελώς, κατοχυρώνεται και δεν επαναλαμβάνεται, εφόσον η παρακολούθηση αυτών κρίθηκε επιτυχής.

8.9 Διόρθωση βαθμού επιτρέπεται, εφόσον έχει εμφιλοχωρήσει προφανής παραδρομή ή αθροιστικό σφάλμα, ύστερα από έγγραφο του/της αρμόδιου διδάσκοντα/ουσας και απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών.

8.10 Αν ο φοιτητής/τρια αποτύχει περισσότερες από τρεις (3) φορές στο ίδιο μάθημα, ακολουθείται η διαδικασία που ορίζει η ισχύουσα νομοθεσία.

8.11 Τα γραπτά φυλάσσονται υποχρεωτικά και με επιμέλεια του υπεύθυνου του μαθήματος για δύο (2) χρόνια. Μετά την πάροδο του χρόνου αυτού τα γραπτά παύουν να έχουν ισχύ και με ευθύνη της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών συντάσσεται σχετικό πρακτικό και καταστρέφονται - εκτός αν εκκρεμεί σχετική ποινική, πειθαρχική ή οποιαδήποτε άλλη διοικητική διαδικασία.

8.12 Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών λαμβάνεται υπόψη η βαρύτητα που έχει κάθε μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών και η οποία εκφράζεται με τον αριθμό των πιστωτικών μονάδων (ECTS). Ο αριθμός των πιστωτικών μονάδων (ECTS) του μαθήματος αποτελεί ταυτόχρονα και τον συντελεστή βαρύτητας αυτού του μαθήματος. Για τον υπολογισμό του βαθμού του τίτλου σπουδών πολλαπλασιάζεται ο βαθμός κάθε μαθήματος με τον αντίστοιχο αριθμό των πιστωτικών μονάδων (του μαθήματος) και το συνολικό άθροισμα των επιμέρους γινομένων διαιρείται με το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για την απόκτηση του τίτλου. Ο υπολογισμός αυτός εκφράζεται με τον ακόλουθο μαθηματικό τύπο:

$$\textbf{Βαθμός πτυχίου/διπλώματος} = \left(\sum_{\kappa=1}^{N} \textbf{ΒΜ}_{\kappa} \cdot \textbf{ΠΜ}_{\kappa}\right)_{/\textbf{ΣΠΜ}}$$

όπου:

Ν = αριθμός μαθημάτων που απαιτούνται για τη λήψη του αντίστοιχου τίτλου σπουδών

ΒΜκ = βαθμός του μαθήματος κ

ΠΜκ = πιστωτικές μονάδες του μαθήματος κ

ΣΠΜ = σύνολο πιστωτικών μονάδων για τη λήψη του αντίστοιχου τίτλου σπουδών

Για την απόκτηση Δ.Μ.Σ. κάθε μεταπτυχιακός/η φοιτητής/τρια οφείλει να παρακολουθήσει και να εξεταστεί επιτυχώς στο σύνολο των υποχρεωτικών και τον απαιτούμενο αριθμό των επιλεγόμενων από τα προσφερόμενα μαθήματα του Π.Μ.Σ. και να εκπονήσει μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία, συγκεντρώνοντας έτσι εβδομήντα πέντε (75) ECTS.

Άρθρο 9
ΕΚΠΟΝΗΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗΣ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

9.1 Η ανάθεση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας (ΜΔΕ) γίνεται μετά την παρακολούθηση όλων των μαθημάτων του προγράμματος σπουδών και την επιτυχή εξέταση σε αυτά.

9.2 Η ΜΔΕ πρέπει να είναι ατομική, πρωτότυπη, να έχει ερευνητικό χαρακτήρα και να συντάσσεται σύμφωνα με τις οδηγίες συγγραφής που είναι αναρτημένες στην ιστοσελίδα του κάθε Π.Μ.Σ.

9.3 Ύστερα από αίτηση του/της υποψηφίου/ας στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της διπλωματικής εργασίας, ο/η επιβλέπων/ουσα και επισυνάπτεται περίληψη της προτεινόμενης εργασίας, η Σ.Ε. ορίζει τον/την επιβλέποντα/ουσα αυτής και συγκροτεί την τριμελή εξεταστική επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα από τα μέλη της οποίας είναι και ο/η επιβλέπων/ουσα. Η γλώσσα συγγραφής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας μπορεί να είναι η αγγλική ή η ελληνική και ορίζεται μαζί με τον ορισμό του θέματος.

9.4 Ο τίτλος της εργασίας μπορεί να οριστικοποιηθεί κατόπιν αίτησης του/ης φοιτητή/τριας και σύμφωνης γνώμης του/ης επιβλέποντος/ουσας προς τη Συντονιστική Επιτροπή του Π.Μ.Σ. Στην αίτηση πρέπει να υπάρχει και συνοπτική δικαιολόγηση της αλλαγής.

9.5 Για να εγκριθεί η εργασία ο/η φοιτητής/τρια οφείλει να την υποστηρίξει ενώπιον της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.

9.6 Ο/Η Επιβλέπων/ουσα και τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ορίζονται από τις κατωτέρω κατηγορίες που έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.:

α) Μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Σ.Ε.Ι.), με πρόσθετη απασχόληση πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών τους, αν το Π.Μ.Σ. έχει τέλη φοίτησης,

β) ομότιμοι Καθηγητές ή αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου Α.Ε.Ι.,

γ) συνεργαζόμενοι καθηγητές,

δ) εντεταλμένοι διδάσκοντες,

ε) επισκέπτες καθηγητές ή επισκέπτες ερευνητές,

στ) ερευνητές και ειδικοί λειτουργικοί επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α’ 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής.

Με απόφαση της Σ.Ε. δύναται να ανατίθεται η επίβλεψη διπλωματικών εργασιών και σε μέλη Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.Τ.Ε.Π. και Ε.ΔΙ.Π. του Τμήματος, που δεν έχουν αναλάβει διδακτικό έργο στο Π.Μ.Σ.

9.7 Οι μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες εφόσον εγκριθούν από την εξεταστική επιτροπή, αναρτώνται υποχρεωτικά στο Ψηφιακό Αποθετήριο «ΠΕΡΓΑΜΟΣ», σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του ΕΚΠΑ.

9.8 Εφόσον η Μ.Δ.Ε. περιέχει πρωτότυπα αποτελέσματα μη δημοσιευμένα, δύναται, κατόπιν αιτήσεως του/της επιβλέποντος/ουσας, η οποία συνυπογράφεται από τον/την μεταπτυχιακό φοιτητή/τρια, να δημοσιευθούν στην ιστοσελίδα μόνο οι περιλήψεις, και το πλήρες κείμενο να δημοσιευθεί αργότερα.

9.8. Οι φοιτητές/τριες έχουν το δικαίωμα να επιλέξουν αντί της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας την παρακολούθηση δύο υποχρεωτικών μαθημάτων κατά τη θερινή περίοδο, στα οποία περιλαμβάνεται η διενέργεια επιστημονικής έρευνας και η εκπόνηση επιστημονικών εργασιών (15 ECTS).

Άρθρο 10
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ/ΤΡΙΩΝ

10.1 Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες έχουν όλα τα δικαιώματα και τις παροχές που προβλέπονται και για τους φοιτητές του πρώτου κύκλου σπουδών, έως και τη λήξη τυχόν χορηγηθείσας παράτασης φοίτησης, πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων.

10.2 Το Ίδρυμα εξασφαλίζει στους/ις φοιτητές/τριες με αναπηρία ή/και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες προσβασιμότητα στα προτεινόμενα συγγράμματα και τη διδασκαλία (https://access.uoa.gr/).

10.3 Το Γραφείο Διασύνδεσης του ΕΚΠΑ παρέχει συμβουλευτική υποστήριξη φοιτητών σε θέματα σπουδών και επαγγελματικής αποκατάστασης (https://www.career.uoa.gr/ypiresies/).

10.4 Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες καλούνται να συμμετέχουν και να παρακολουθούν σεμινάρια ερευνητικών ομάδων, συζητήσεις βιβλιογραφικής ενημέρωσης, επισκέψεις εργαστηρίων, συνέδρια/ημερίδες με γνωστικό αντικείμενο συναφές με αυτό του Π.Μ.Σ., διαλέξεις ή άλλες επιστημονικές εκδηλώσεις του Π.Μ.Σ. κ.ά.

10.5 Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών μετά την εισήγηση της Σ.Ε., δύναται να αποφασίσει τη διαγραφή μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών εάν:

- Υπερβούν το ανώτατο όριο απουσιών,
- έχουν αποτύχει στην εξέταση μαθήματος ή μαθημάτων και δεν έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, σύμφωνα με τα όσα ορίζονται στον παρόντα Κανονισμό,
- υπερβούν τη μέγιστη χρονική διάρκεια φοίτησης στο Π.Μ.Σ., όπως ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό,

- έχουν παραβιάσει τις κείμενες διατάξεις όσον αφορά την αντιμετώπιση πειθαρχικών παραπτωμάτων από τα αρμόδια πειθαρχικά Όργανα,

- δεν καταβάλλουν το προβλεπόμενο τέλος φοίτησης,

- υποβάλουν αίτηση διαγραφής οι ίδιοι.

10.6 Σε περίπτωση που μεταπτυχιακός φοιτητής/τρια διαγραφεί από το Π.Μ.Σ., μπορεί να αιτηθεί χορήγηση βεβαίωσης για τα μαθήματα στα οποία έχει εξεταστεί επιτυχώς.

10.7 Οι φοιτητές/τριες μπορούν να συμμετέχουν σε διεθνή προγράμματα ανταλλαγής φοιτητών/τριων, όπως το πρόγραμμα ERASMUS + ή CIVIS, κατά την κείμενη νομοθεσία. Στην περίπτωση αυτή ο μέγιστος αριθμός ECTS που μπορούν να αναγνωρίσουν είναι τριάντα (30). Η δυνατότητα αυτή παρέχεται μετά το Α’ εξάμηνο σπουδών τους. Οι φοιτητές/τριες θα πρέπει να κάνουν αίτηση προς τη Σ.Ε. και να ακολουθήσουν τους όρους του προγράμματος.

10.8 Οι φοιτητές/τριες μπορούν να κάνουν προαιρετική πρακτική άσκηση χωρίς απαίτηση αμοιβής από το Π.Μ.Σ. ή το Ε.Κ.Π.Α. σε ιδρύματα, δομές, και χώρους που έχουν συνάφεια με το αντικείμενο του Π.Μ.Σ., μετά από έγκριση της ΕΠΣ. Η Πρακτική Άσκηση διαρκεί τέσσερις εβδομάδες. Βεβαιώνεται στο παράρτημα διπλώματος και αποδίδει 15 ECTS. Τα ECTS της πρακτικής άσκησης δεν προσμετρώνται στα εβδομήντα πέντε (75) ECTS του κανονικού προγράμματος σπουδών. Το ΚΠΜΣ δύναται να προσφέρει ενσωματωμένη την πρακτική άσκηση σε χειμερινό ή θερινό πρόγραμμα σπουδών που πραγματοποιείται με τέλη φοίτησης, μετά από έγκριση της ΕΠΣ και της Συγκλήτου. Πρακτική Άσκηση μπορεί να γίνει και μέσω των προγραμμάτων ανταλλαγής π.χ. Erasmus +, σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία.

10.9 Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες του Ε.Κ.Π.Α. δύνανται να εγγραφούν σε Π.Μ.Σ. του ιδίου ή άλλων Α.Ε.Ι. της ημεδαπής ή της αλλοδαπής στο πλαίσιο εκπαιδευτικών ή ερευνητικών προγραμμάτων συνεργασίας σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.

10.10 Είναι δυνατή η παράλληλη φοίτηση σε προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών και σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών ή σε δύο (2) Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών του ίδιου ή άλλου Τμήματος, του ίδιου ή άλλου Α.Ε.Ι.

10.11 Στο τέλος κάθε εξαμήνου πραγματοποιείται αξιολόγηση κάθε μαθήματος και κάθε διδάσκοντος/ουσας από τους/ις μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες (βλ. άρθρο 17).

10.12 Οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες μπορούν να αιτηθούν την έκδοση παραρτήματος διπλώματος στην ελληνική και την αγγλική γλώσσα.

10.13 Για τη συμμετοχή τους στο Π.Μ.Σ. οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες που είναι πολίτες χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του Συμβουλίου της Ευρώπης καταβάλλουν τέλη φοίτησης που ανέρχονται στο ποσό των 3.400 ευρώ. Η καταβολή του τέλους φοίτησης γίνεται σε τέσσερις φάσεις: α) 750€ τέλη εγγραφής, με την καταβολή των οποίων οι φοιτητές/τριες εγγράφονται στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΚΠΑ β) 850€ πριν από την έναρξη του Β’ εξαμήνου για την εγγραφή σε αυτό, γ) 850€ πριν από την έναρξη της θερινής περιόδου για την εγγραφή σε αυτήν και δ) 950€ πριν την ολοκλήρωση των σπουδών. Οι διεθνείς φοιτητές/τριες καταβάλλουν 5.600 ευρώ σε αντίστοιχες δόσεις: α) 1.200 τέλη εγγραφής, με την καταβολή των οποίων οι φοιτητές/τριες εγγράφονται στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες του ΕΚΠΑ, β) 1.400 πριν την έναρξη του Β εξαμήνου, γ) 1.400 πριν από την έναρξη της θερινής περιόδου για την εγγραφή σε αυτήν και δ) 1.600 πριν την ολοκλήρωση των σπουδών. Τα τέλη εγγραφής, καθώς και τα λοιπά δίδακτρα δεν επιστρέφονται σε καμία περίπτωση μετά την καταβολή τους.

## Άρθρο 11
## ΑΠΑΛΛΑΓΗ ΔΙΔΑΚΤΡΩΝ

11.1 Απαλλάσσονται από τα τέλη φοίτησης, οι φοιτητές/τριες Π.Μ.Σ., που πληρούν τα οικονομικά ή κοινωνικά κριτήρια και τις προϋποθέσεις αριστείας κατά τον πρώτο κύκλο σπουδών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία. Η απαλλαγή αυτή παρέχεται για τη συμμετοχή σε ένα μόνο Π.Μ.Σ. Σε κάθε περίπτωση, οι απαλλασσόμενοι/ες φοιτητές/τριες δεν ξεπερνούν το ποσοστό του τριάντα τοις εκατό (30%) του συνολικού αριθμού των φοιτητών/τριων που εισάγονται στο Π.Μ.Σ. ανά ακαδημαϊκό έτος.

11.2 Η αίτηση για απαλλαγή από τα τέλη φοίτησης υποβάλλεται μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας επιλογής των φοιτητών/τριών των Π.Μ.Σ. Η οικονομική κατάσταση υποψηφίου/ας σε καμία περίπτωση δεν αποτελεί λόγο μη επιλογής σε Π.Μ.Σ.

11.3 Δεν δικαιούνται απαλλαγή όσοι λαμβάνουν υποτροφία από άλλη πηγή, ούτε οι πολίτες χωρών εκτός Ε.Ε.

11.4 Η εξέταση των κριτηρίων περί απαλλαγής από τα τέλη φοίτησης πραγματοποιείται από την Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών και εκδίδεται αιτιολογημένη απόφαση περί αποδοχής ή απόρριψης της αίτησης.

11.5 Εφόσον η ισχύουσα νομοθεσία θέτει ηλικιακό κριτήριο, συνιστάται, για λόγους χρηστής διοίκησης και ίσης μεταχείρισης, ως ημερομηνία γέννησης των φοιτητών/τριών να θεωρείται η 31η Δεκεμβρίου του έτους γέννησης.

11.6 Τα μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π., που γίνονται δεκτοί ως υπεράριθμοι σύμφωνα με τη διάταξη 9.5γ του παρόντος Κανονισμού, απαλλάσσονται από την καταβολή διδάκτρων.

Άρθρο 12
ΥΠΟΤΡΟΦΙΕΣ ΚΑΙ ΒΡΑΒΕΙΑ

Για την πραγματοποίηση των σπουδών τους οι φοιτητές/τριες μπορούν να λάβουν υποτροφίες και βραβεία.

12.1 Οι υποτροφίες αυτές διακρίνονται σε:

α) Υποτροφίες αριστείας (μέχρι τρεις/μία ανά ειδίκευση), οι οποίες αποδίδονται στους/ις αριστούχους φοιτητές/τριες του Π.Μ.Σ. βάσει της επίδοσής τους στα μαθήματα του Α’ και του Β’ εξαμήνου. Οι υποτροφίες απαλλάσσουν τους/τις δικαιούχους τους από τα τέλη φοίτησης της θερινής περιόδου. Δεν απαλλάσσονται την τελευταία δόση των διδάκτρων.

Προϋποθέσεις

Υποψηφιότητα για υποτροφίες αριστείας μπορούν να καταθέσουν οι μεταπτυχιακοί φοιτητές/τριες που έχουν ολοκληρώσει το ήμισυ της κανονικής διάρκειας φοίτησης. Οι υποψήφιοι/ιες δεν πρέπει να κατέχουν έμμισθη θέση στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα ούτε να λαμβάνουν υποτροφία από οποιοδήποτε άλλο φορέα για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Κριτήρια

- Βαθμολογική επίδοση στα μαθήματα (με μέσο όρο μεγαλύτερο ή ίσο του οκτώ)
- επιτυχής ολοκλήρωση όλων των μαθημάτων σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών
- ατομικό και οικογενειακό εισόδημα.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας και σύμπτωσης εισοδήματος, γίνεται κλήρωση. Σε περίπτωση που ο/η φοιτητής/τρια αποποιηθεί την υποτροφία, παρέχεται στον/στην επόμενο/η στη σειρά κατάταξης.

Διαδικασία

Οι φοιτητές/τριες μετά την πρόσκληση υποβάλλουν στη Γραμματεία του Τμήματος Θεολογίας αίτηση συνοδευόμενη υποχρεωτικά από τα κατωτέρω δικαιολογητικά:

1) Αναλυτική βαθμολογία

2) Υπεύθυνη δήλωση, υπογεγραμμένη (μέσω της πλατφόρμας govgr για τους Έλληνες υπηκόους), με το εξής κείμενο: «Δεν κατέχω έμμισθη θέση στον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα ούτε λαμβάνω υποτροφία από οποιοδήποτε άλλο φορέα για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα»

3) Πρόσφατο εκκαθαριστικό εφορίας (ατομικό και οικογενειακό).

Η Σ.Ε. του ΠΜΣ εξετάζει τις υποψηφιότητες και εισηγείται στην Ε.Π.Σ., η οποία αποφασίζει σχετικά.

β) Υποτροφία αριστείας του European Wergeland Centre (μία ανά έναρξη σπουδών), η οποία αποδίδεται στους/ις επιτυχόντες/-χούσες φοιτητές/τριες του Π.Μ.Σ., μετά την εγγραφή τους και αίτησή τους. Η υποτροφία απαλλάσσει τον/τη δικαιούχο πλήρως από τα τέλη φοίτησης, εκτός από τα τέλη εγγραφής. Το European Wergeland Centre καθορίζει ετησίως τα κριτήρια σε προκήρυξη, η οποία δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του ΚΠΜΣ.

Προϋποθέσεις

Υποψηφιότητα για υποτροφίες αριστείας μπορούν να καταθέσουν οι επιτυχόντες/-χουσες φοιτητές/τριες του Π.Μ.Σ., μετά την εγγραφή τους και αίτησή τους. Οι υποψήφιοι/ιες δεν πρέπει να λαμβάνουν υποτροφία από οποιονδήποτε άλλο φορέα για το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Κριτήρια

- Βαθμολογική επίδοση στα πτυχίο (με μέσο όρο μεγαλύτερο ή ίσο του 8,5/ή άριστα)
- Ατομικό και οικογενειακό εισόδημα
- Προφορική συνέντευξη σε τριμελή επιτροπή οριζόμενη από τη Σ.Ε. στην οποία συμμετέχει ο/η εκπρόσωπος του European Wergeland Centre.

Σε περίπτωση ισοβαθμίας και σύμπτωσης εισοδήματος, γίνεται κλήρωση. Σε περίπτωση που ο/η φοιτητής/τρια αποποιηθεί την υποτροφία, παρέχεται στον/στην επόμενο/η στη σειρά κατάταξης.

Διαδικασία

Οι φοιτητές/τριες μετά την πρόσκληση υποβάλλουν στη Γραμματεία του Τμήματος Θεολογίας αίτηση συνοδευόμενη υποχρεωτικά από τα κατωτέρω δικαιολογητικά:

1) Αναλυτική βαθμολογία των σπουδών πρώτου πτυχίου

2) Πρόσφατο εκκαθαριστικό εφορίας (ατομικό και οικογενειακό)

3) Επιστολή στην οποία να αναφέρονται οι λόγοι αίτησης και να υποστηρίζεται η υποψηφιότητα.

Η ΕΠΣ εξετάζει τις υποψηφιότητες και αποφασίζει σχετικά.

12.2 Βραβεία Αριστείας. Το ΠΜΣ μπορεί να απονέμει βραβεία αριστείας στους/ις τρεις πρώτους φοιτητές/τριες κάθε σειράς με την ολοκλήρωση των μαθημάτων του Α’ και Β’ εξαμήνου, έπειτα από εισήγηση της Σ.Ε. και απόφαση της Ε.Π.Σ. Τα βραβεία δεν έχουν οικονομικό όφελος. Το βραβείο υπογράφεται από τον Διευθυντή/ντρια του Π.Μ.Σ. και τον/την Πρόεδρο του Τμήματος.

Προϋποθέσεις

1. Μέσος όρος μαθημάτων Α’ και Β’ εξαμήνου μεγαλύτερος/ίσος του οκτώ.

2. Ολοκλήρωση και επιτυχής εξέταση στην εξεταστική του Φεβρουαρίου (Α’ εξάμηνο) και Ιουνίου (Β’ εξάμηνο) στα κανονικά έτη σπουδών (Α’ και Β’ εξάμηνο κάθε σειράς).

Διαδικασία

Μετά την ολοκλήρωση της αξιολόγησης των διπλωματικών εργασιών κάθε έτους η Σ.Ε. εξετάζει τις βαθμολογίες των φοιτητών/τριών της σειράς, και εφ’ όσον πληρούνται οι προηγούμενες προϋποθέσεις κατατάσσει τους/τις φοιτητές/τριες σε φθίνουσα σειρά (ως προς τον μέσο όρο της βαθμολογίας τους) και εισηγείται στην Ε.Π.Σ. την απονομή βραβείων στους/ις τρεις (3) πρώτους φοιτητές/τριες.

Μέσος Όρος: Σε όλες τις περιπτώσεις απονομής υποτροφιών ή βραβείων ο μέσος όρος υπολογίζεται από τον τύπο:

$$\textbf{Μέσος Όρος} = \left(\sum_{\kappa=1}^{N} \mathbf{ΒΜ_κ} \cdot \mathbf{ΠΜ_κ}\right)/\mathbf{ΣΠΜ}$$

όπου:

Ν = αριθμός μαθημάτων των εξαμήνων κατά περίπτωση,

ΒΜκ= βαθμός του μαθήματος κ,

ΠΜκ = πιστωτικές μονάδες του μαθήματος κ,

ΣΠΜ = σύνολο πιστωτικών μονάδων του/των εξαμήνου(ων) κατά περίπτωση.

Άρθρο 13

ΥΠΟΔΟΜΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΠΜΣ

13.1 Για την εύρυθμη λειτουργία του Π.Μ.Σ. διατίθενται, αν χρειαστεί, εφόσον το Κ.Π.Μ.Σ είναι εξ αποστάσεως, αίθουσες διδασκαλίας και σεμιναρίων, αμφιθέατρα εξοπλισμένα με οπτικοακουστικά μέσα και εργαστήρια της Θεολογικής Σχολής και Φιλοσοφικής Σχολής του ΕΚΠΑ.

13.2 Η διοικητική και γραμματειακή υποστήριξη του Π.Μ.Σ. γίνεται από τη Γραμματεία της Σχολής/του Τμήματος.

13.3 Η χρηματοδότηση του Π.Μ.Σ. μπορεί να προέρχεται από:

α) Τέλη φοίτησης,

β) δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις,

γ) κληροδοτήματα,

δ) πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα,

ε) ιδίους πόρους του Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) και

στ) τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων.

ζ) κάθε άλλη νόμιμη πηγή.

13.4 Η καταβολή των τελών φοίτησης πραγματοποιείται από τον ίδιο τον/την φοιτητή/τρια ή από τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο για λογαριασμό του/της φοιτητή/τριας, εφόσον αυτό προβλέπεται στην απόφαση ίδρυσης του Π.Μ.Σ.

13.5 Η διαχείριση των πόρων των Π.Μ.Σ. του Α.Ε.Ι. πραγματοποιείται από τον Ειδικό Λογαριασμό Κονδυλίων Έρευνας (Ε.Λ.Κ.Ε.) του Ε.Κ.Π.Α.

13.6 Οι πόροι των Π.Μ.Σ. κατανέμονται ως εξής:

α) Ποσό που αντιστοιχεί στο τριάντα τοις εκατό (30%) των συνολικών εσόδων που προέρχονται από τέλη φοίτησης παρακρατείται από τον Ε.Λ.Κ.Ε. Στο ποσό αυτό συμπεριλαμβάνεται το ποσοστό παρακράτησης υπέρ του Ε.Λ.Κ.Ε. για την οικονομική διαχείριση των Π.Μ.Σ. Όταν τα έσοδα του Π.Μ.Σ. προέρχονται από δωρεές, χορηγίες και πάσης φύσεως οικονομικές ενισχύσεις, κληροδοτήματα ή πόρους από ερευνητικά έργα ή προγράμματα, πραγματοποιείται η παρακράτηση υπέρ Ε.Λ.Κ.Ε. που ισχύει για τα έσοδα από αντίστοιχες πηγές χρηματοδότησης,

β) το υπόλοιπο ποσό των συνολικών εσόδων του Π.Μ.Σ. διατίθεται για την κάλυψη των λειτουργικών δαπανών του Π.Μ.Σ.

Άρθρο 14
ΑΝΑΘΕΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ/ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ ΣΤΟ Π.Μ.Σ.

14.1 Το διδακτικό έργο των Προγραμμάτων Μεταπτυχιακών Σπουδών (Π.Μ.Σ.) ανατίθεται, κατόπιν απόφασης της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών στις ακόλουθες κατηγορίες διδασκόντων:

α) Μέλη Διδακτικού Ερευνητικού Προσωπικού (Δ.Ε.Π.), Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού (Ε.Ε.Π.), Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού (Ε.ΔΙ.Π.) και Ειδικού Τεχνικού Εργαστηριακού Προσωπικού (Ε.Τ.Ε.Π.) του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου Ανώτατου Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Ε.Ι.) ή Ανώτατου Στρατιωτικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Α.Σ.Ε.Ι.), με πρόσθετη απασχόληση πέραν των νόμιμων υποχρεώσεών τους, αν το Π.Μ.Σ. έχει τέλη φοίτησης,

β) ομότιμους καθηγητές/τριες ή αφυπηρετήσαντα μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος ή άλλων Τμημάτων του ΕΚΠΑ ή άλλου Α.Ε.Ι.,

γ) συνεργαζόμενους/ες καθηγητές/τριες,

δ) εντεταλμένους/ες διδάσκοντες/ουσες,

ε) επισκέπτες καθηγητές/τριες ή επισκέπτες ερευνητές/τριες,

στ) ερευνητές και ειδικούς λειτουργικούς επιστήμονες ερευνητικών και τεχνολογικών φορέων του άρθρου 13Α του ν. 4310/2014 (Α’ 258) ή λοιπών ερευνητικών κέντρων και ινστιτούτων της ημεδαπής ή αλλοδαπής,

ζ) επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους, οι οποίοι διαθέτουν εξειδικευμένες γνώσεις και σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Π.Μ.Σ.

14.2 Όλες οι κατηγορίες διδασκόντων/ουσών δύνανται να αμείβονται αποκλειστικά από τους πόρους του Π.Μ.Σ. Δεν επιτρέπεται η καταβολή αμοιβής ή άλλης παροχής από τον κρατικό προϋπολογισμό ή το πρόγραμμα δημοσίων επενδύσεων. Με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, καθορίζεται το ύψος της αμοιβής κάθε διδάσκοντος/ουσας. Ειδικώς οι διδάσκοντες/ουσες που έχουν την ιδιότητα μέλους Δ.Ε.Π. δύνανται να αμείβονται επιπρόσθετα για έργο που προσφέρουν προς το Π.Μ.Σ., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους, όπως ορίζονται στην παρ. 2 του άρθρου 155 του ν. 4957/2022. Το τελευταίο εδάφιο εφαρμόζεται αναλογικά και για τα μέλη Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.ΕΠ., εφόσον εκπληρώνουν τις ελάχιστες εκ του νόμου υποχρεώσεις τους.

14.3 Με απόφαση της Συνέλευσης των συνεργαζόμενων Τμημάτων δύναται να ανατίθεται επικουρικό διδακτικό έργο στους υποψήφιους διδάκτορες των Τμημάτων, υπό την επίβλεψη διδάσκοντος/ουσας του Π.Μ.Σ.

14.4 Η ανάθεση του διδακτικού έργου του Π.Μ.Σ. πραγματοποιείται με απόφαση της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών, κατόπιν εισήγησης της Συντονιστικής Επιτροπής του Π.Μ.Σ.

Οι αποφάσεις της Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών για την κατανομή του διδακτικού έργου περιλαμβάνουν υποχρεωτικά τα ακόλουθα στοιχεία:

α) Το ονοματεπώνυμο του/ης διδάσκοντα/ουσας,

β) την ιδιότητά του/ης (π.χ. μέλος Δ.Ε.Π., Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π. κ.ά.),

γ) το είδος του διδακτικού έργου που ανατίθεται ανά διδάσκοντα/ουσα (μάθημα, σεμινάριο ή εργαστήριο),

δ) τον αριθμό των ωρών διδασκαλίας ανά μάθημα, σεμινάριο ή εργαστήριο.

14.5 Η κατανομή του διδακτικού έργου πραγματοποιείται πριν από την έναρξη του ακαδημαϊκού έτους τόσο για το χειμερινό όσο και για το εαρινό εξάμηνο. Σε περίπτωση που η κατανομή του διδακτικού έργου δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί ταυτόχρονα και για τα δύο ακαδημαϊκά εξάμηνα, η απόφαση θα λαμβάνεται πριν από την έναρξη του κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου. Με αιτιολογημένη απόφαση Επιτροπής Προγράμματος Σπουδών η ανάθεση διδακτικού έργου δύναται να τροποποιείται κατά τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους.

14.6 Οι διδάσκοντες/ουσες, κατά το χρονικό διάστημα που τελούν σε καθεστώς εκπαιδευτικής άδειας ή αναστολής καθηκόντων, δύνανται να παρέχουν διδακτικό έργο προς το Π.Μ.Σ., εάν κρίνουν ότι το πρόγραμμά τους το επιτρέπει, υπό την προϋπόθεση βεβαίως ότι βάσει των συντρεχουσών συνθηκών τούτο είναι ουσιαστικά και πρακτικά εφικτό, ζήτημα το οποίο πρέπει κατά περίπτωση να κριθεί αρμοδίως.

Άρθρο 15
ΑΠΟΝΟΜΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

15.1 Ο/Η φοιτητής/τρια ολοκληρώνει τις σπουδές για την απόκτηση Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) με τη συμπλήρωση του ελάχιστου αριθμού μαθημάτων και πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη του Δ.Μ.Σ., καθώς και την επιτυχή ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας ή των 2 μαθημάτων της θερινής περιόδου. Η Επιτροπή Προγράμματος Σπουδών διαπιστώνει την ολοκλήρωση των σπουδών προκειμένου να χορηγηθεί το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.).

15.2 Με την ολοκλήρωση της ανωτέρω διαδικασίας χορηγείται στον/η μεταπτυχιακό/η φοιτητή/ρια βεβαίωση περάτωσης σπουδών, χάνεται η φοιτητική του/ης ιδιότητα και παύει η συμμετοχή του/ης στα συλλογικά όργανα διοίκησης του Πανεπιστημίου.

15.3 Το Δ.Μ.Σ. πιστοποιεί την επιτυχή αποπεράτωση των σπουδών και αναγράφει βαθμό, με ακρίβεια δύο δεκαδικών ψηφίων, κατά την ακόλουθη κλίμακα: Άριστα (8,5 έως 10), Λίαν Καλώς (6,5 έως 8,5 μη συμπεριλαμβανομένου) και Καλώς (5 έως 6,5 μη συμπεριλαμβανομένου).

15.4 Ο τύπος του Δ.Μ.Σ. ανά είδος Π.Μ.Σ. είναι κοινός για όλα τα Τμήματα και τις Σχολές του Ε.Κ.Π.Α. και περιλαμβάνεται στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Σπουδών του Ιδρύματος.

15.5 Το Κ.Π.Μ.Σ. απονέμει ΜΑ Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ. «Identity, Education and Competences for Democratic Culture» = «Ταυτότητα, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό») στις Επιστήμες της Εκπαίδευσης, τίτλος που εξασφαλίζει Παιδαγωγική και Διδακτική Επάρκεια με τις εξής ειδικεύσεις:

1. «Religion, Education and Competences for Democratic Culture» («Θρησκεία, Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»)

2. «Language, History, and Literature in Education and Competences for Democratic Culture» («Γλώσσα, Ιστορία και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»)

3. «Education for Democratic Citizenship (EDC)-Human Rights Education (HRE) and Competences for Democratic Culture» («Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη-Εκπαίδευση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα και Ικανότητες για Δημοκρατικό Πολιτισμό»).

Άρθρο 16
ΟΡΚΩΜΟΣΙΑ

16.1 Η ορκωμοσία δεν αποτελεί συστατικό τύπο της επιτυχούς περάτωσης των σπουδών, είναι όμως αναγκαία προϋπόθεση για τη χορήγηση του εγγράφου τίτλου του διπλώματος. Η καθομολόγηση γίνεται εξ αποστάσεως ή στο πλαίσιο της Συνέλευσης του Τμήματος Θεολογίας και σε χώρο του Τμήματος, παρουσία του/ης Διευθυντή/ντριας του Π.Μ.Σ., του/της Προέδρου του Τμήματος/του/της Κοσμήτορα της Σχολής ή του/της Αναπληρωτή/τριας του/της και, κατά τις δυνατότητες, ενδεχομένως εκπροσώπου του Πρυτάνεως.

16.2 Αίτημα για τελετή ορκωμοσίας μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών στη Μεγάλη Αίθουσα Τελετών του Κεντρικού κτηρίου εξετάζεται κατά περίπτωση από τον Πρύτανη, βάσει εκτίμησης των εκάστοτε δυνατοτήτων και του αριθμού των ορκιζόμενων που θα δηλώνεται από τη Γραμματεία του Π.Μ.Σ. στη Διεύθυνση Εκπαίδευσης και Έρευνας.

16.3 Οι μεταπτυχιακοί/ες φοιτητές/τριες, που έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς το Π.Μ.Σ., σε εξαιρετικές περιπτώσεις (σπουδές, διαμονή ή εργασία στο εξωτερικό, λόγοι υγείας κ.λπ.), μπορούν να αιτηθούν στη Γραμματεία του Τμήματος εξαίρεση από την υποχρέωση καθομολόγησης. Η εξαίρεση από την υποχρέωση καθομολόγησης εγκρίνεται από τον/την Πρόεδρο του Τμήματος και τον Αντιπρύτανη Ακαδημαϊκών, Διεθνών Σχέσεων και Εξωστρέφειας.

Άρθρο 17
ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Π.Μ.Σ.

17.1 Αξιολόγηση από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης

Το Π.Μ.Σ. αξιολογείται στο πλαίσιο της περιοδικής αξιολόγησης/πιστοποίησης του Τμήματος που διοργανώνεται από την Εθνική Αρχή Ανώτατης Εκπαίδευσης (ΕΘ.Α.Α.Ε.). Στο πλαίσιο αυτό αξιολογείται η συνολική αποτίμηση του έργου που επιτελέστηκε από κάθε Π.Μ.Σ., ο βαθμός εκπλήρωσης των στόχων που είχαν τεθεί κατά την ίδρυσή του, η βιωσιμότητά του, η απορρόφηση των αποφοίτων στην αγορά εργασίας, ο βαθμός συμβολής του στην έρευνα, η εσωτερική αξιολόγησή του από τους μεταπτυχιακούς φοιτητές/τριες, η σκοπιμότητα παράτασης της λειτουργίας του, καθώς και λοιπά στοιχεία σχετικά με την ποιότητα του έργου που παράγεται και τη συμβολή του στην εθνική στρατηγική για την ανώτατη εκπαίδευση.

Αν το Π.Μ.Σ. κατά το στάδιο της αξιολόγησής του κριθεί ότι δεν πληροί τις προϋποθέσεις συνέχισης της λειτουργίας του, λειτουργεί μέχρι την αποφοίτηση των ήδη εγγεγραμμένων φοιτητών/τριών σύμφωνα με την απόφαση ίδρυσης και τον κανονισμό μεταπτυχιακών και διδακτορικών προγραμμάτων σπουδών.

17.2 Εσωτερική αξιολόγηση

Η εσωτερική αξιολόγηση των ΠΜΣ πραγματοποιείται σε ετήσια βάση από τη Μονάδα Διασφάλισης Ποιότητας (ΜΟ.ΔΙ.Π.) του Ιδρύματος. Στη διαδικασία της εσωτερικής αξιολόγησης συμμετέχουν όλοι οι εμπλεκόμενοι στην υλοποίηση των ενεργειών και των δράσεων του ΠΜΣ και πιο συγκεκριμένα, οι φοιτητές/τριες, τα μέλη του διδακτικού προσωπικού, το προσωπικό διοικητικής και τεχνικής υποστήριξης και τα μέλη της Συντονιστικής Επιτροπής του ΠΜΣ.

Η διαδικασία εσωτερικής αξιολόγησης πραγματοποιείται σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, το Εσωτερικό Σύστημα Διασφάλισης Ποιότητας του Ιδρύματος, τις οδηγίες και τα πρότυπα της ΕΘΑΑΕ.

Η εσωτερική αξιολόγηση των ΠΜΣ περιλαμβάνει την αποτίμηση του διδακτικού έργου, καθώς και όλων των ακαδημαϊκών λειτουργιών και δράσεων του.

Αναλυτικότερα αξιολογούνται:

α) το περιεχόμενο του Προγράμματος Σπουδών σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έρευνα στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο του ΠΜΣ, έτσι ώστε να εξασφαλίζεται ο σύγχρονος χαρακτήρας του ΠΜΣ,

β) ο φόρτος εργασίας των μαθημάτων, καθώς και η πορεία και η ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών σπουδών από τους/ις φοιτητές/τριες,

γ) ο βαθμός ικανοποίησης των προσδοκιών των φοιτητών/τριών από το Πρόγραμμα Σπουδών, τις προσφερόμενες υπηρεσίες υποστήριξης των σπουδών τους και το μαθησιακό περιβάλλον,

δ) τα μαθήματα του Προγράμματος σε εξαμηνιαία βάση μέσω ερωτηματολογίων που συμπληρώνουν οι φοιτητές/τριες του ΠΜΣ.

Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης κοινοποιούνται στους διδάσκοντες και σε όποιον ορίζει ο νόμος υπεύθυνο αξιολόγησης του ΠΜΣ. Γενικά τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αποτελούν τη βάση για την ετήσια μελέτη της Ε.Π.Σ. που τελείται κάθε Σεπτέμβριο και αξιοποιεί τα αποτελέσματα με σκοπό τη βιωσιμότητα του Προγράμματος, το υψηλό επίπεδο σπουδών, τη βελτίωση των παροχών του και την αποδοτικότητα των διδασκόντων του.

Άρθρο 18
ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΤΟΥ Π.Μ.Σ.

Το Π.Μ.Σ. θα λειτουργήσει μέχρι το ακαδημαϊκό έτος 2035-2036 εφόσον πληροί τα κριτήρια της εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης, σύμφωνα με ισχύουσα νομοθεσία.

Άρθρο 19
ΜΕΤΑΒΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ

Οι ήδη εγγεγραμμένοι/ες φοιτητές/τριες ολοκληρώνουν τις σπουδές σύμφωνα με όσα όριζε η απόφαση ίδρυσης κατά το έτος εισαγωγής τους στο πρόγραμμα.

Για όσα θέματα δεν ορίζονται στην ισχύουσα νομοθεσία, στον Κανονισμό Μεταπτυχιακών και Διδακτορικών Διατριβών Ε.Κ.Π.Α. ή στην παρούσα απόφαση, αρμόδια να αποφασίσουν είναι τα όργανα του Π.Μ.Σ.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ο Πρύτανης

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΣΙΑΣΟΣ

ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ
Καποδιστρίου 34, 104 32 Αθήνα
Τηλ. Κέντρο 210 5279000
Αποστολή εγγράφων προς δημοσίευση στο ΦΕΚ
στην ηλεκτρονική διεύθυνση **https://eservices.et.gr**
*02025170505260056*